T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜSKÜDAR NASÛHÎ MEHMET EFENDİ CAMİİ, TÜRBESİ VE HAZÎRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sümeyye YAMAN

Enstitü Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜSKÜDAR NASÛHÎ MEHMET EFENDİ CAMİİ, TÜRBESİ VE HAZÎRESİNDEKİ MEZAR TAŞLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sümeyye YAMAN

Enstitü Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları

"Bu tez 29/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir."

JÜRİÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ	Kabul	
Doç. Dr. Fatih ÖZKAFA	Kabul	
Doç. Dr. Kenan MERMER	Kabul	

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	**Sümeyye YAMAN**
Öğrenci Numarası	:	**166009006**
Enstitü Anabilim Dalı	:	**İslam Tarihi ve Sanatları**
Enstitü Bilim Dalı	:	
Programı	:	☑YÜKSEK LİSANS ☐DOKTORA
Tezin Başlığı	:	**Üsküdar Nasûhi Mehmet Efendi Camii, Türbesi ve Haziresindeki Mezar Taşları**
Benzerlik Oranı	:	**%10**

..... ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

☑ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler ..... Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulalma Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

07/05/2019
Öğrenci İmza

☐ Sakarya Üniversitesi ..... Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımca yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere .....@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20.....
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ

Tarih: 08.05.2019

İmza:

☐KABUL EDİLMİŞTİR ☐REDDEDİLMİŞTİR **EYK Tarih ve No:**	**Enstitü Birim Sorumlusu Onayı**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **i**
KISALTMALAR ..... **iv**
GİRİŞ **1**
1. BÖLÜM: NASÛHÎ MEHMET EFENDİ, CAMİİ VE TÜRBESİ **5**
1.1. Nasûhî Mehmet Efendi'nin Hayatı 5
1.2. Nasûhî Mehmet Efendi Camii 7
1.2.1. Tarihçesi 7
1.2.2. Yerleşimi ve Mimarî Açıdan Değerlendirilmesi 17
1.3. Nasûhî Mehmet Efendi Türbesi 31
1.3.1. Tarihçesi 31
1.3.2. Yerleşimi ve Mimarî Açıdan Değerlendirilmesi 31
2. BÖLÜM: NASÛHÎ MEHMET EFENDİ CAMİİ HAZÎRESİ **37**
2.1. Türklerde Mezar Kültürü 37
2.2. Nasûhî Mehmet Efendi Cami Hazîresi 39
2.3. Hazirede Yer Alan Kitâbeli Şâhideler (Katalog) 43
2.4. Şâhidelerin Hat Sanatı Açısından Değerlendirilmesi 224
2.4.1. Kitâbelerin Taşa İşlenme Aşama ve Teknikleri 224
2.4.2. Hazîredeki Kitâbelerde Hat Sanatı 225
2.4.3. Hazîredeki İmzalı Kitâbeler ve Hattatları 228
2.5. Şâhidelerde Tezyînat ve Taş İşçiliği 231
2.5.1. Barok ve Rokoko Üslûbu 232
2.5.2. Bezemede Kullanılan Motiflerin Sembolik Anlamları 234
2.5.3. Hazîredeki Süslemeli Taşlar (Katalog) 237
2.6. Hazîredeki Şâhide Başlıkları 270
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME **276**
KAYNAKÇA **279**
EKLER **282**
ÖZGEÇMİŞ **299**

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	X	**Doktora**	

Tezin Başlığı: Üsküdar Nasûhî Mehmet Efendi Cami, Türbe ve Hazîresi

Tezin Yazarı: Sümeyye YAMAN Danışman: Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ

Kabul Tarihi: Sayfa Sayısı:

Anabilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları Bilim Dalı: Türk İslam Sanatları Tarihi

Üsküdar Nasûhî Mehmet Efendi Camii ve müştemilatı, 1688 H. (1099 M.) yılında Nasûhiyye tarikatinin kurucusu Nasûhi Mehmet Efendi adına bir dergâh olarak inşâ edilmiştir.Nasûhî Mehmet Efendi vefât edince dergâhın bahçesine defnedilmiş, daha sonra kabrinin üzerine bir türbe inşâ edilmiştir.

1925' de Tekkeler Kanunu ile dergâhın tevhidhâne kısmı camiye çevrilmiştir. Dergahın selamlık binasına da Nasûhî Mehmet Efendi'nin akrabaları yerleşmiştir.

Cami geçmişte çeşitli tamirler geçirmiş olarak işlevini günümüzde sürdürmektedir. Selamlık binası ise; Nasûhî Derneği, Sebil Yayınevi ve Sosyologlar Derneği'ne ev sahipliği yapmaktadır.

Caminin hazîresinde 275 adet muhtelif özellikte şâhide bulunmaktadır. Şâhidelerden 179 tanesi kitabelidir. Bezemeli 67 adet şâhide mevcuttur. 3 tane de cellat mezar taşı bulunmaktadır.

Çalışmamız, giriş, Nasûhî Mehmet Efendi'nin kısaca hayatı, Nasûhî Mehmet Efendi Camii ve Türbesi'nin tarihi ve mimârî açıdan değerlendirilmesini kapsayan birinci bölüm ile cami hazîresindeki şâhidelerin değerlendirilmesinden oluşan ikinci bölümden müteşekkildir.

Nasûhî Mehmet Efendi'nin hayatı ve Nasûhî Efendi Cami ve Türbesinin tarihi hakkında yazılı kaynaklara ve arşiv belgelerine müracaat edilmiştir. Cami, türbe ve selamlık binasının, iç-dış, bütün ve detay fotoğraflarına yer verilerek mimari açıdan değerlendirilmiştir.

Hazîredeki şâhideler kitâbeli olanlar ve bezemeli olanlar ayrı ayrı gruplandırarak ele alınmıştır. Kitâbeli olanlar, numaralandırılıp fotoğraflanarak okumaları yapılmıştır. Her bir şâhide için bilgi fişi oluşturulmuş, mezar sahibinin kimlik, cinsiyet, kitâbenin yazı türü, varsa hattatı, şâhidenin incelenme tarihi, ölçüleri gibi bilgilere yer verilmiştir.

Kitâbelerin hat sanatı açısından değerlendirilmesi ayrı başlık dahilinde ele alınmıştır. Bezemeli olan taşlar dönem özelliklerine göre yine ayrı başlık altında değerlendirilmiştir.

Şâhidelerin, kabir sahibinin cinsiyet, meslek, tarikat mensubiyeti ve sosyal statü gibi durumlara göre değişiklik arz eden şâhide başlıkları, türlerine göre değerlendirilmiş ve şâhide başlıkları hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hazîre, şâhide, kitabe, hat, bezeme.

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master DegreePh.D. ☐ ☐
Title of Thesis: Uskudar Nasuhi Mehmet Efendi Mosque, Tomb and Tombstone in the Cemetery
Author of Thesis: Sümeyye YAMAN Supervisor: Assoc. Prof. Mehmet MEMİŞ
Accepted Date: Number of Pages: ıv-305
Department: Islamic History and Arts Subfield: Turkish Islamic History
Üsküdar Nasûhî Mehmet Efendi Mosque and outbuildings, 1688 h.c. (1099 c.e.), was built as a dergâh (dervish convent) in the name of the founder of the Nasûhiyye tariqat. When Nasûhî Mehmet Efendi was died, he was buried in the yard of dergâ, then then a tomb was built on his grave. In 1925, with the Lodge Act, the tevhidhâne section of the dergâh was converted into a mosque. The relatives of Nasûhî Mehmet Efendi settled in the greeting building of the Dergah. The mosque has undergone various repairs in the past, and continues its function today. The greeting building is home to Nasûhî Association, Sebil Publishing House and Sociologists Association. There are 275 different şâhides with different features in the hazîre of the mosque. 179 pieces of şahids have ornate epigraphs. There are 67 ornate şâhides, and also, 3 tombstones for decapitator. Our study consists of the introduction, the first part which includes the historical and architectural evaluation of Nasûhî Mehmet Efendi Mosque and Tomb, and the second part which includes the evaluation of the şâhides in the hazîre of the mosque. We referred to written sources and archival documents about the life of Nasûhî Mehmet Efendi and the history of Nasûhî Efendi Mosque and Tomb. We included whole and detailed, interior-exterior photos of the mosque, tomb and greeting building, and evaluated them in architectural perspective. The şâhides in the Hazîre, those with epigraph and ornate ones, have been examined and grouped separately. Those ones with epigraph have been numbered, photographed, and their readings have been made. The information slip for each şâhide was created, the identity of the tomb owner, his gender, the type of the calligraphy, calligraphist if any, the examination date of the şâhide, and the measurements were provided. The evaluation of the epigraphs in terms of calligraphy is handled in separate titles. Decorated stones were evaluated under different headings according to their period characteristics. Headings of the Şâhides, which differ according conditions of the grave holder such as his gender, profession, connection with the religious sect and social status, have been evaluated in terms of their types, and information about şâhide headings have been provided.
Keywords: cemetery, tombstone, inscription, caligraphy, decoration

KISALTMALAR

A.B.B. : Adapazarı Büyükşehir Belediyesi

Bkz. : Bakınız

BOA : T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

ed. : Editör

İBB : İstanbul Büyükşehir Belediyesi

H. : Hicrî

Haz. : Hazırlayan

M. : Milâdî

M.Ö. : Milattan önce

ö. : Ölümü

R. : Rûmî

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

t.y. : Tarih yok

Yay. : Yayınları/Yayınevi

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

Çalışmamız, Nasuhi Mehmet Efendi'nin kısaca hayatı, adına yaptırılmış olan cami ve türbenin tarihçesi ve mimarisi ile haziresinde yer alan mezar taşlarının fotoğraflanarak kitabelerinin okunması, hattatlarının tesbit edilmesi, kitabelerin hat sanatı bakımından ve kabir taşı süslemelerinin, tezyînat ve taş işçiliği açısından değerlendirilmesini kapsamaktadır.

Çalışmamız, giriş, iki ana bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Birinci bölümde; alt başlıklarla Nasûhî Mehmet Efendi'nin hayatına dair bilgiler verilmiş ve Nasûhî Mehmet Efendi Cami ile türbesinin tarihine ve mimarî özelliklerine değinilmiştir. Dergâhın selamlık kısmı olan ve günümüzde ilk inşa edildiği plan ve dokuyu koruyan yapı da mimarî açıdan ele alınmıştır. İkinci bölüm ise Nasûhî Mehmet Efendi Cami'nin hazîresine ayrılmıştır. Hazîrenin bugünkü durumu, planı ve kabirlerin özellikleri ile ilgili genel bilgi verilmiş, konu fotoğraflarla desteklenmiştir. Şâhidelerin hat sanatı, süslemeleri ve taş işçiliği açısından değerlendirilmeleri de alt başlıklar dahilinde ele alınmıştır.

Sonuç ve değerlendirme kısmında ise, mimâri ve tarihî açıdan ele aldığımız yapıların, günümüzdeki durumları esas alınarak, inşa edildikleri plan ve malzemeyi koruyup korumadığı hakkında bilgi verilmiştir. Hazîredeki şâhidelerin künye bilgilerine dayanarak çıkarılan istatistikî sonuçlar değerlendirilmiştir. Şahidelerin hat ve süsleme sanatları bakımından değerlendirilmesinden elde edilen sonuçlar devir özellikleri ile kıyaslanmıştır.

Hazîredeki kırık, yerinden çıkmış, başlıkları kopmuş ve hasar görmüş durumdaki şâhideleri hakkında bilgi verilmiş, her biri kültür hazinesi olan mezar taşlarımızın korunması, bakım ve onarımı için alınması gereken önlemlere değinilmiştir.

Konunun Önemi

Nasûhî Mehmet Efendi Camiî ve müştemilâtı, Halvetiyye tarikatinin Şa'bâni koluna bağlı Karabâşiyyeden neş'et etmiş Nasûhiyye kolunun dergâhı olarak inşâ edilmiş yapılar topluluğudur. Dergâhın müştemilâtı ilk inşa edildiğinde; cami-tevhidhâne, selâmlık, haremlik ve derviş odalarından müteşekkildir. Nasuhî Mehmet Efendi vefat

edince dergâhın bahçesine defnedilmiş, daha sonra defnolunduğu yere kendisi için bir türbe inşa edilerek dergâhın müştemilâtına türbe de eklenmiştir.

1925'de çıkarılan tekkeler kanunu ile dergâh kapatılarak, tevhidhâne kısmı camiye çevrilmiştir. Bu sebeple, bazı kaynaklarda Nasûhî Mehmet Efendi Tekke Camii şeklinde isimlendirilmektedir. Dergâhın kapatılmasından sonra selâmlık ve haremlik kısımlarına Nasûhî Mehmet Efendi'nin akrabaları yerleşmiştir.

Türbe ve cami, ilk inşa edildiğinde ahşap olsa da, yangınlarda tahribata uğramış, betonarme olarak yeniden inşa edilmiştir. Farklı tarihlerde onarımlar geçirmiş olan cami bugün işlevini sürdürmektedir. Halen selâmlık binası Sebil Yayınevi, Osmanlılar İlim ve İrfan Vakfı Umumî Merkezi, Nasûhî Kültür Evi Derneği, Sosyologlar Derneği gibi kurumlar tarafından kullanılmaktadır. Haremlik binası günümüzde mevcut değildir.

Nasûhî Mehmet Efendi vefat edip, dergâhın bahçesine defnedilmeden önce de, dergâhın ufak da olsa hazîresinin mevcudiyeti, hazîrede bulunan kabirlerin tarihlerinden anlaşılmaktadır. Haziredeki en eski tarihli mezar kitabesi Nasûhî Mehmed Efendinin de hocası olan Şeyh Ömer Efendiye ait H. 1103 (M. 1691-1692) tarihli kitabedir. Nasûhî Mehmet Efendi'nin kendisiyle aynı yıl vefat eden oğlu, Şeyh Zuhûrî de H. 1130 (M. 1717-1718) tarihli kabri ile burada medfûndur. Nasuhî Mehmet Efendi'nin vefatıyla hazîreye defnedilmesinin ardından, onun neslinden gelenler, dönemin ulemâ, devlet adamı ve tarikat mensupları gibi kişilerin buraya defnedilmesiyle, dergâhın hazîresi genişlemiştir.

Konunun Amacı

Tasavvuf tarihimizde önemli yer tutan Halvetiyye tarikatinden neş'et eden Nasûhiyye kolunun makamı ve İstanbul'un önemli tekkelerinden olması sebebiyle dergah ile ilgili kaynaklarda epeyce tarihi bilgi mevcuttur. Ancak 17. ve 18. yüzyıllara ait olan dergah ve müştemilâtının mimâri açıdan değerlendirilmesi ve tarihinin arşiv kaynaklarına başvurarak belgelendirilmesi, çalışmamızın amaçlarındandır. Aynı şekilde Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'ne dair, tafsilatlı bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışmamız, hazîredeki şâhidelerin kataloglanıp kayıt altına alınarak, hat sanatı ile bezeme ve taş işçiliği açısından bütüncül bir şekilde ele alınmasını amaçlamaktadır.

Konunun Yöntemi

Nasûhî Mehmet Efendi'nin hayatı ile ilgili kaynaklara müracaat edilerek, hayatı hakkındaki bilgiler derlenmiştir. Bir tarikat şeyhi olarak Nasûhî Efendi'nin hayatı, eserleri, dîvanı ve mektupları ile ilgili çeşitli müstakil eserler hazırlanmış ve bazı terâcim türü eserlerde de kendisi hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Nasuhî Mehmet Efendi Câmii, türbesi, hazîresi ve dergâhın selamlık kısmı olan yapının tarihi hakkında ilgili yazılı kaynaklardan bilgilere ulaşılmıştır. İlk inşâsı bakımından tekke olan yapı İstanbul'un ve Üsküdar'ın önemli tekkelerinden olduğu için, ilgili kaynaklarda yer bulmuştur. Osmanlı Arşiv Müdürlüğü'nden tekkenin yapımı, tamiri, yenilenmesi ve bu işlemler için hazîneden bütçe tahsis edilmesine dair evraklara ulaşılmış, tarihi ile ilgili birinci el kaynaklardan izi sürülmüştür.

Ayıca yapıların detayları ve iç-dış mimâri öğeleri yerinde incelenerek fotoğraflanmış ve değerlendirilmiştir. Caminin harim kısmı plan ve yerleşimi, bölümleri, tezyinî unsurları fotoğraflarla desteklenerek ele alınmıştır.

Yapıların İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü'ne bağlı Atatürk Kitaplığı'nda bulunan dijital haritalardaki çizimleri incelenmiştir. Ayrıca sayın mimar Bekir Yılmazörnek'ten yapıya dâir drone görüntüleri temin edilmiş ve yapının eski haritalardaki yerleşimi ile günümüzdeki durumu karşılaştırılmıştır. Yine aynı şekilde temin ettiğimiz Kargopula fotoğrafları ile yapının ilk zamanlarki ve günümüzdeki durumunu kıyasa imkân sağlamıştır.

Başlangıçta dergah olarak inşâ edilen, 1925'de Tekkeler Kanunu ile tevhidhâne kısmı camiye çevrilen ve günümüzde de cami olarak kullanılan yapının, geçmişindeki işlevine uygun bir tanımlama olması maksadıyla, tarihinden bahsederken çoğunlukla tekke/dergâh, mimarî özelliklerinden bahsederken ise cami tabiri kullanılmıştır.

Hazîredeki şâhidelerin sayısı tesbit edilmiş ve her bir şâhideye numara verilmiştir. Baş ve ayak şahideleri ayrı ayrı gruplandırılarak, kitabeli olanlar ve süslemeli olanlar ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir. Kabir taşlarının hazîre içerisindeki yerleri tesbit edilerek, hazîrenin planı/krokisi çıkarılmıştır. Şâhide kitabelerinde, okunaksız olanların hem kolayca okunabilmesi, hem de fotoğraflarda yazıların net görünebilmesi amacıyla, tebeşirleme usûlüyle görünür ve okunaklı hale getirilmiştir. Daha sonra kitabeli

şâhideler fotoğraflanmış ve okumaları yapılmıştır. Fotoğraflardan okunamayanlar, yerinde incelenerek okunmuştur. Kitâbeli şâhidelerin her biri için bilgi fişi oluşturularak, künye verilmiş; kimliği, tarihi, başlık tipi, yazı tipi, günümüzdeki durumu v.b. bilgileri tesbit edilmiştir. Hattat imzası taşıyanlar belirtilmiş ve ayrı bir başlık halinde kitabeler, hat sanatı açısından değerlendirilmişlerdir. Böylece hazîrenin envanteri oluşturulmuştur.

Şâhidelerin süslemeli olanları detaylarıyla fotoğraflanmış ve tezyîni bakımdan ve taş işçiliği açısından incelenmiştir.

Şâhidelerin, kabir sahibinin cinsiyet, meslek, mevkî, tasavvufî intisâbı gibi durumlara göre konulan başlıkları ayrıca fotoğraflanıp değerlendirilmiştir.

Nasûhî Mehmet Efendi'nin hayatı ile ilgili terâcim türü eserler ve müstakil olarak hazırlanmış yazılı kaynaklardan istifade edilmiştir.

Cami, türbe, selâmlık binası gibi mimarî yapılar için yazılı kaynaklara müracaat edilmiş, Osmanlı arşiv kayıtlarından yapılarla ilgili tamir, yenileme, bütçe tahsîsi gibi konularla ilgili düzenlenmiş olan evraklardan faydalanılmıştır.

Mimarî yapıların fotoğrafları çekilmiş ve yapıların ilgili bölümlerinden bahsederken, destekleyici olarak fotoğraflara yer verilmiştir. İBB Atatürk Kitaplığı web sitesindeki dijital haritalardan, yapıların konumu ile ilgili olanları bulunup kullanılmıştır.

Osmanlı'nın saray fotoğrafçısı olan Vasilaki Kargopulo'nun çekmiş olduğu, 1880 tarihli -yapının ilk zamanlardaki durumunu yansıtan- fotoğraftan istifâde edilmiş ve tez içerisinde yer verilmiştir.

Hazîre ile ilgili bir kısım yazılı kaynağa müracaat edilmiş olmakla birlikte, bilgiler bizzat yerinde inceleme ve fotoğraflama ile derlenmiştir.

1. BÖLÜM: NASÛHÎ MEHMET EFENDİ, CAMİİ VE TÜRBESİ

1.1. Nasûhî Mehmet Efendi'nin Hayatı

Nasûhî Mehmet Efendi Halvetiyye tarikatinin Şabaniyye kolundan neş'et eden Karabaşiyye şubesi içerisinde gelişen Nasûhiyye yolu pîridir.[1] Babası Sipâhîlerden Seyyid Nasuh bin İhtiyâreddin'dir.[2] Kaynaklarda Nasûhî Mehmet Efendi'nin babası Nasûhî Efendi'nin Şeyh Şa'bân-ı Kastamonî'nin torunlarından olduğu da rivayet edilmiştir.[3] Ancak bu bilgi doğru olmayıp, aynı isimde bir başka kişi ile karıştırılmış olması muhtemeldir. Kastamonulu Şeyh Şa'bân-ı Velî Efendi'nin neslinden gelen bir Nasûhî Mehmet Efendi'nin varlığından bahseden kaynaklar, mezkûr kişinin Ümmî Sinan tarafından Halvetiyye Tarikatinin Sinâniyye koluna kendisinden sonra halife olarak tayin ettiği kişi olduğundan söz eder. Bu kişinin vefat tarihi H. 976 (M.1568/69)'dır.[4] Konumuz olan Halvetîyye Tarikati'nin Nasuhiyye kolu kurucusu Nasûhî Mehmet Efendi'nin vefat tarihi Hicrî 1130, mîlâdî 1718'dir. Şeyh Şa'bân-ı Velî ile nesil yönünden bir bağı olmayıp, yalnızca Şeyh Şa'bân-ı Velî silsilesinden olan Karabaş-ı Velî'ye intisabı söz konusudur.

Nasûhî Mehmet Efendi, Üsküdar Toygartepesi'nde Bulgurlu Mescid yakınlarında Kurtoğlu Yokuşu karşısındaki bir evde dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi olarak farklı tarihler ileri sürülmüştür. Nasuhî Tekkesi'nin son postnişininin torunlarından Ahmed Kerâmeddin Efendi, Nasûhî Mehmet Efendi'nin doğduğu yılı 1060 (1650), Tomar-ı Turuk-u 'Aliyye müellifi Sadık Vicdânî ise; 1058 (1648) veya 1063 (1653) olarak zikretmiştir.[5]

Nasûhî Mehmet Efendi ilk zamanlarında Osmanlı Devleti'nde ileride devlet işlerinde yer alacak kimseler için, dinî ilimlerle beraber, coğrafya, hendese, mantık gibi ilimlerin öğretildiği Enderûn-ı Hümâyûn'a devam etmiştir.[6] İlim tahsilinden sonra Halvetiyye tarikatinin Karabaşiyye kolu şeyhi Ali Alâaddin Karabaşî'ye intisap etmiştir. Ali Alâaddin Karabaş-ı Velî, Şabaniyye'ye mahsus siyah sarık sardığı için kendisine

[1]Ali Rıza Bey, *Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı* (İstanbul: Kitabevi, 2001), 71.
[2]Rahmi Serin, *İslam Tasavvufunda Halvetilik ve Halvetiler* (İstanbul: Petek Yayınları, 1984), 154.
[3]Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996), 4: 205.
[4]Mehmed Raif, *Mir'at-ı İstanbul* (İstanbul: Çelik Gülersoy Vakfı, 1996), 1: 245.
[5]Kerim Kara, "Mehmed Nasûhî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ; (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), 28: 500.Enver Behnan Şapolyo, *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi* (İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1964), 189.; Serin, *İslam Tasavvufunda Halvetilik ve Halvetiler*, 154.
[6]Ali Rıza Bey, *Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı*, 77.

"Karabaş" lâkâbı verilmiştir.[7]Karabaşiyye kolu Halvetiyye'nin Şabaniyye koluna dayanan bir yoldur. Karabaşiyye Pîri Ali Alâaddin Karabaş-ı Velî, Şeyh Şâban-ı Velî'ye intisap etmek üzere pîrin Kastamonu'daki dergâhına gitmiş, bizzat Şeyh Şâban-ı Velî'den feyz almamış olsa da dergâhın o zamanki postnişîni İsmail Çorumî'ye intisap etmiştir. Şeyh Şâban-ı Velî vefat etikten sonra oğlu Şeyh Muslihiddin Efendi'ye de bağlılığını devam ettiren Ali Alâaddin Karabaş-ı Velî, bir müddet sonra 1080 (1669) senesinde Üsküdar'a gelerek Mehmed Paşa Camii'nde halvete girmiştir. Beş senelik bir inzivadan sonra bir rivayete göre Atîk Valide Tekkesi'ne[8], diğer bir rivayete göre ise Mihrimah Sultan Zâviyesi'ne şeyh olmuştur.[9]

Karabaş-ı Velî ile buradaki şeyhliği sırasında tanışan Nasûhî Mehmet Efendi, hocasının işaretiyle, Üsküdar Valide-i Atîk Camii yakınlarındaki tekkede halvete girmiş ve yirmi beş yaşlarında seyrü sülûkunu tamamlamıştır. Şeyhinin isteği üzerine Mudurnu'daki Sun'ullâh-ı Gaybî zaviyesine giderek orada on bir sene şeyhlik yaparak halkı irşad etmiştir.[10]

1096 (1685) tarihinde Üsküdar'a geri dönerek Doğancılar'da Çakırcı Hasan Paşa ve Süleyman Paşa Camilerinde vazifesine devam etmiştir. Bu sırada Nasûhî Mehmet Efendi'nin hocası Ali Alâaddin Karabaş-ı Velî, tâcını Nasûhî Mehmet Efendi'ye giydirerek hac vazifesini yerine getirmek üzere yola koyulmuş ve 8 Safer 1097 (4 Ocak 1686) yılında hac dönüşü Kahire'de vefat etmiştir.[11]

Üsküdar Doğancılar'da, 1688 H. (1099 M.) senesinde Nasûhî Mehmed Efendi için bir dergah inşâ olunmuş ve Nasûhî Mehmed Efendi irşad faaliyetlerine burada devam etmiştir.[12]

Nasûhî Mehmet Efendi 1117 (1705) senesinde III. Ahmed tarafından Eyüp Sultan Camii'nde kürsü şeyhliği ile vazifelendirilmiştir. Buradaki vazifesine devam ederken bazı sözleri sebebiyle 1714 yılında Kastamonu'ya sürgüne gönderilmiştir. İki yıl sonra 1716'da tekrar İstanbul'a dönen Nasûhî Mehmet Efendi 17 Ramazan 1130 (14 Ağustos

[7]Şapolyo, *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi*, 188; Kerim Kara, "Karabaş Veli", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ; (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001), 24: 369.
[8]Musa Yıldız, *Üsküdarlı Nasûhî Efendi ve Er-Risâletü'r-Rüşdiyye'si*, *Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmaları Merkezi; 10* (Üsküdar sempozyumu I : 23-25 Mayıs 2003 bildiriler [Üsküdar Sempozyumu (I : 2003 : İstanbul)], İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2004), 385.
[9]Serin, *İslam Tasavvufunda Halvetilik ve Halvetiler*, 121,147-148.
[10]Kara, "Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi", 2003, 28: 500; Yıldız, 385.
[11]Kara, "Karabaş Veli", 2001, 24: 370.
[12]Kara, "Mehmed Nasûhî", 2003, 28: 500.

1718) tarihinde vefat etmiş ve Doğancılardaki dergâhının hazîresine defnedilmiştir. Daha sonra kabrinin üzerine bir türbe inşa edilmiştir.

1.2. Nasûhî Mehmet Efendi Camii

1.2.1. Tarihçesi

Cami, Halvetiyye tarikatinin Karabaşiyye şubesinden doğan Nasûhiyye kolu pîri Nasûhî Mehmet Efendi adına bir dergâh olarak inşa edilmiş, 1925'de tekkelerin kapatılmasıyla dergâhın Tevhidhâne bölümü cami olarak kullanılmaya başlanmıştır. Caminin adını Doğancılar olarak zikreden kaynaklar da mevcuttur.[13]

IV. Mehmed'in kızı Hatice Sultan'ın eşi Damad Moralı Hasan Paşa tarafından, Nasûhî Mehmet Efendi için Üsküdar Doğancılar'da 1684 M. (1095 H.) senesinde bir dergâh inşasına başlamıştır. Masrafların karşılanamaması sebebiyle dergâhın inşası yarım kalınca Nasûhî Mehmet Efendi, Hasan Paşa'ya yapılan masrafların bedelini ödeyerek 1688 M. (1099 H.) senesinde dergâhın inşasını tamamlamıştır. Kadir Gecesine denk gelen 25 Temmuz 1688 tarihinde dergâh hizmete açılmıştır.[14]

Nasûhî Tekkesi'nin bânisi Hasan Paşa'nın IV. Mehmet'in damadı olan Moralı Hasan Paşa olmadığını ifade eden kaynaklar da mevcuttur. Kerim Kara'ya göre; Nasûhî Tekkesi'ni inşa eden Hasan Paşa, yeniçeri ağalığıyla Enderûn'dan çıkarılan Çelebi Hasan Paşa'dır.[15] Tahsin Öz'e göre ise; yapıyı inşa eden ilk kişi Silâhdar Sadrazam Nasuh Paşa'dır.[16]

Yapı ilk inşâ edildiğinde ahşap olduğu için, Üsküdar yangınlarında tahribata uğramış ve yenilenmiştir. 1849 M. yılında Sultan Abdülmecid tarafından türbe ile birlikte bir tamirattan geçirilmiştir.[17]

Dergâhın tamiri ile alakalı, arşiv belgelerinde geçen bilgilerde, 1853 M. yılında, Rumeli orduyu hümayun 5. Piyade Alayı esvab emîni Rıfat Efendi dergâhın tamir masrafları hakkında bir arzuhal yazdığı geçmektedir. Bu arzuhal üzerine masraflar, dergâhın bânisi

[13]Raif, *Mir'at-ı İstanbul*, 1: 139.
[14]M. Baha Tanman, "Nasûhî Tekkesi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ; (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), 32: 430., Bey, *Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı*, 77., Mehmet Nermi Haskan, *Yüzyıllar Boyunca Üsküdar* (İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2001), 1: 291; Sudi Yenigün, *İstanbul'un İncileri: Anadolu Yakası Camileri* (İstanbul: Beykoz Belediyesi, 2017), 74.
[15]Kara, "Mehmed Nasûhî", 2003, 28: 500.
[16]Tahsin Öz, *İstanbul Camileri* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2015), 1-2: 49.
[17] Yenigün, *İstanbul'un İncileri*, 74.

olan Damad Moralı Hasan Paşa'nın eşi Hatice Sultan vakfından karşılanmıştır. Yetmeyen kısmı için, vakfın ilerde vuku bulacak gelirine mahsup edilmek üzere hazineden bütçe tahsis edilmiştir. Ancak Hatice Sultan'ın vakfiyesinde sadece meşîhat ve diğer cihat vazifeleri için harcama yapılması şartı olduğu , tamir masraflarına dair vâkifenin sarih bir ifadesinin bulunmadığı gerekçe gösterilerek, Hatice Sultan vakfından tamirat gideri olarak alınan meblağın geri verilmesi istenmiştir. Alınan meblağın Hatice Sultan vakfına gelir olarak (îrad kaydı)yazılması, dergâhın âhir vâkıfı Sultan Bâyezid'in vakfına gider olarak geçirilmesinin uygun görüldüğü tezkîre kılınmıştır.[18] (Bkz. Belge 9-10-11)

Arşiv belgelerinden görüldüğü kadarıyla, dergâhın tamir, onarım, yeniden inşâ gibi masrafları için hazînece bütçe tahsîs edilmesinin yanında, Hatice Sultan ve Sultan Bâyezid Han vakıflarından da masraflar karşılanmıştır. [19] (Bkz. Belge 15-16)

1863 M. yılında, Sultan Abdülazîz Han devrinde[20], Ebûbekir Rüstem Paşa tekkeyi taş ve tuğla malzeme ile yeniden inşâ ettirmiştir.[21] Cami kapısı üzerinde bu inşâyı ifade eden 1280 H. (1863 M.) tarihli bir kitâbe mevcuttur.(Bkz. s. 16, Resim – 7) Bu yeniden inşâ esnâsında, tekkeye bitişik olarak inşâ olunmuş iki katlı ahşap selâmlık binası ve arka kısımda bulunan iki katlı ahşap haremlik binası olduğu şekliyle korunmuştur. (Bkz. Resim – 1)

[18] BOA, İ..MVL./258-9642.
[19] BOA, İ..ŞD../114-6850.
[20] Raif, *Mir'at-ı İstanbul*, 1: 139.
[21] Yenigün, *İstanbul'un İncileri*, 74.

Resim 1:

Osmanlı saray fotoğrafçısı Vasilaki Kargopulo tarafından çekilmiş 1880 tarihli fotoğraf

Fotoğrafta en önde iki katlı olarak görünen ahşap yapı, dergâhın günümüzde mevcut olmayan haremlik binasıdır.

Bu fotoğrafın da gösterdiği gibi, yapı ile ilgili belge ve haritalar incelendiğinde, selamlık binasının arka kısmında yer alan ve günümüzde çay bahçesi olarak kullanılan arsada, yapının tekke olarak işlev gördüğü sırada dergâhın 3 katlı ahşap haremlik binasının olduğu anlaşılmaktadır. (Bkz Harita 1-2)[22]

Haremlik binası kaynaklarda çoğunlukla iki katlı olarak zikredilmiştir. Ancak cami ve meşrûtası ile ilgili hazırlanmış eski tarihli bir raporda, yapının üç katlı olduğu ifade edilmektedir. (Bkz. Belge)

[22] http://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/yordambt/yordam.php?undefined, erişim: 24.10.2018, http://ataturkkitapligi.ibb.gov.tr/yordambt/yordam.php?undefined, erişim 24.10.2018.

Harita 1:

Üsküdar Salacak-İhsaniye-Paşakapısı Mevkiine Ait Pervititch Haritasından Tunusbağı Caddesi üzerinde yer alan Nasûhî Mehmet Efendi Tekkesi'ne ait kısım

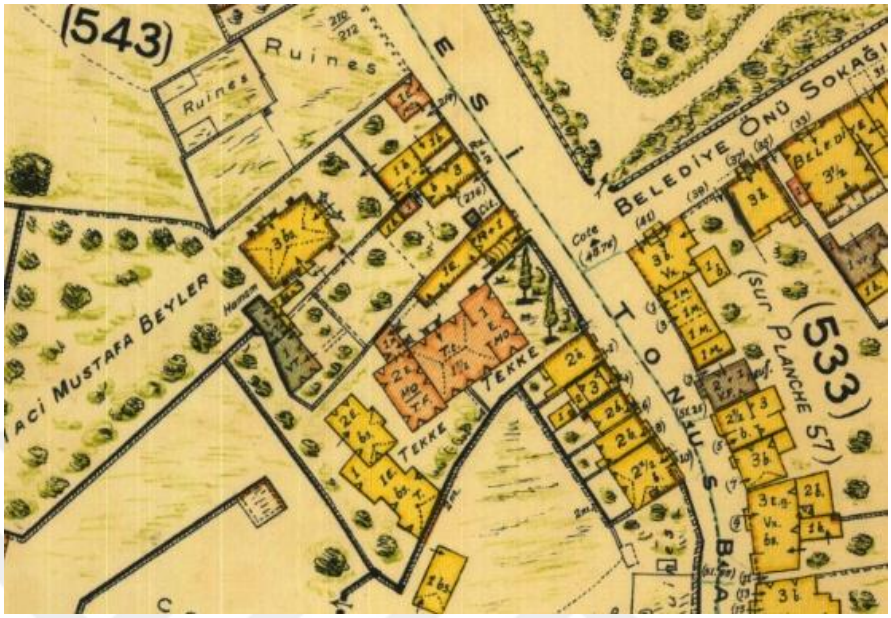

Pervititch Haritalarından olan, Harita 1'de tekke olarak belirtilen kısmın sol alt çaprazında yer alan sarı renkle gösterilmiş iki yapı, tekkenin haremlik binalarıdır. Alman Mavileri'ne ait Harita-2'de ise tekke yazılı olan yer, günümüzde cami olan tevhidhâne kısmını göstermektedir. Sol bitişiğindeki yapı tekkenin selâmlık binasıdır. Selâmlık kısmının sol alt çaprazındaki birbirine bitişik halde çizilmiş olan yapı haremlik kısmıdır.

Harita 2:

Üsküdar Doğancılar mevkiine ait Alman Mavileri haritasından Tunusbağı Caddesi üzerinde yer alan Nasûhî Mehmet Efendi Tekkesi'ne ait kısım

Dergahın, birinin tek katlı, diğerinin ise iki katlı olduğu ifade edilen, ahşap yapılarına, tekkeler kanunundan sonra dergâh yalnızca cami olarak kullanılmaya başlayınca, Nasûhî Mehmet Efendi'nin ailesi yerleştirilmiştir.

Kim tarafından çekildiği bilinmeyen, Üsküdar Belediyesi tarafından kartpostal olarak basılmış bir başka eski fotoğrafta ise, Nasûhî Mehmet Efendi Cami'nin, karşısındaki Doğancılar Parkından bir görünümü yer almaktadır. (Bkz. Resim – 2) Fotoğraf üzerindeki damgada tarih olarak 1327 H. yılı okunmaktadır. Milâdî olarak 1909/1910 yılına tekabül eden tarihin, fotoğrafın çekildiği tarihle aynı olması kuvvetle muhtemeldir.

Resim 2:

Nasûhî Mehmet Efendi Camiinin Doğancılar Parkı'ndan görünümü

Fotoğrafta, türbe, cami ve minaresi günümüzdeki haliyle görülmektedir. Camiye bitişik ve iki katlı olan selamlık binasının yerine caminin hemen bitişiğinde tek katlı ufak bir yapı, karşı kısmında ise iki katlı ahşap başka bir yapı göze çarpmaktadır. Vasilaki Kargopulo tarafından çekilmiş olan 1880 tarihli fotoğrafta, ilk inşa edildiği şekliyle ahşap olarak yer alan selamlık binası, milâdî 1909/1910 yılına tekabül eden bu fotoğrafta görülmemektedir. Tekkenin 1902 senesinde bir tamirat geçirdiği, 1900 yıllarında ise, ahşap olan iki katlı selamlık kısmının yıktırılıp, yerine dönemin mimarisine uygun olarak Neo-Klasik tarzda iki katlı yeni bir yapı inşâ edildiği ifade edilmektedir.[23] Muhtemelen bu fotoğraf, ahşap olan selamlık binasının yıktırıldığı ve henüz Neo-Klasik tarzdaki yapının inşa edilmediği tarihe ait olmalıdır.

Selamlık binasının günümüzde mevcut olan ön cepheden arka tarafa geçişi sağlayan koridorunun, başlangıçta bir araba geçecek şekilde geniş olduğu ve yeniden inşâ edildiğinde daraltıldığı ve son olarak da kapı ile kapatılarak geçiş koridoruna dönüştürüldüğü ifade edilmektedir.[24]

[23] Bkz. Belge - 1
[24] Bkz. Belge – 1 (Bu belge, Mimar Bekir Örnekyılmaz'dan alınmıştır.)

NASUHİ TEKKESİ, MESCİDİ, TÜRBESİ, HAZİRESİ, ÇEŞMESİ, MEŞRUTASI ve ŞEYH KONAĞI HAKKINDAKİ RAPOR :

Söz konusu tekke ve ekleri Üsküdar,Salacak Mahallesi,Dogancılar Caddesi üzerinde 15 pafta,364 ada,11-12-13 parseller üzerinde bulunmaktadır.Yapıldığı 1685 M. (1097 H.) yılından itibaren bir çok değişikliğe uğrayan tekke 1863 M. (1280 H.) yılında Ebubekir Rüstem Paşa tarafından kargir olarak yeniden inşa ettirilmiştir.Bu yenileme yapılırken 11 parsel üzerinde bulunan camiye bitişik 2 katlı ahşap bina ile parselin ortasında bulunanan 3 katlı ahşap şeyh konağı korunmustur.(Kargapulo'nun 1880 yıllarında çektigi fotoğrafa bakınız) 1900 yıllarında camiye bitişik 2 katlı ahşap bina yıktırılmış,yerine,o tarihte Türk Mimarlığında önemli bir yer alan,Neo-Klasik Türk Mimarisi uslûbunda 2 katlı yeni bir bina yapılmıştır.Bugün de mevcut ve Gayrımenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 8.1.1971 tarih ve 5684 sayılı genel kararı ile korunması gerekli eski eser olarak teşçil edilen binanın mimarı tarafımızdan saptanamamıştır.

Kargapulo tarafından 1880 yıllarında çekilen ekli fotografta görülen 3 katlı ahşap şeyh konağı 1930 yıllarına kadar kullanılmış daha sonra yıktırılmıştır.

Gene türbe hacet penceresini gösteren küçük fotoğrafta; tekkeye ait çıkmaz sokağın girişindeki Hasan Paşa çeşmesinin ve çıkmaz sokağın üzerinde (köprü seklinde) bir selamlık köşkünün bulunduğu görülmektedir.Bu selamlık köşkünün köprü şeklindeki asıl odası 1930 yıllarında yıktırılmış,hazirenin parmaklıklarıda kaldırılmış, duvar yükseltilerek bugün ki durumuna getirilmiştir.

Tekkenin 1685 yılında Sadrazam Nasuh Paşa tarafından ahşap olarak yaptırıldığı,merhum Tahsin Öz'ün Istanbul Camileri eserinin II. cildinin 49. sayfasında belirtilmektedir.Tekke ile ilgili daha geniş bilgi ise,merhum İbrahim Hakkı Konyalı'nın Üsküdar Tarihi eserinin I. cildinin 239. sayfasında mevcuttur.

11 parsel üzerinde mevcut Neo-Klasik Türk Mimarlığı üslûbundaki,dış duvarları kargir,iç kısmı ahşap 2 katlı bina daha sonra konut olarak kullanılmak üzere önemli degişikliklere uğramıştır. Bizce,en önemli değişiklik,çıkmaz sokak cephesinde zemin kat sraba geçecek şekilde açık bir mekan iken,değişiklik sırasında kapatılmış olmasıdır.Kapatılan bu bölümden üst kata ayrı bir merdiven yapılmıştır.(Bu merdiven rölövenin bütünlügünü bozmamak ve yanlış düşüncelere neden olmamak için,çizinde gösterilmemiştir.)

Belge – 1 Nasûhî Mehmet Efendi Câmii ve meşrûtası ile ilgili hazırlanmış rapor

Dogu cephesindeki bir odanın iç kapısı örülmüş,penceresi kapı haline getirilerek,aile mensuplarından birine ait olan yarış atı için "BoX" olarak kullanılmıştır.

Binanın esas girişinin soluna bir hela yapılmış,buradaki kemerli pencere bozularak tepe penceresi haline getirilmiştir. Gene dogu cephesindeki orta oda banyo haline getirildiğinden burdaki kemerli pencere de tepe penceresi haline getirilmiştir.

Mimarlık tarihimiz açısından korunmasında mutlak zorunluluk gördüğümüz bu güzel yapının büyük bölümünün halen kullanılmaması, binanın günden güne harap olması sonucunu doğurmaktadır.

Amacımız,bu yapının,tüm Üsküdar halkının kültürel hizmetine tahsis edilmesidir.Hazırladığımız restorasyon projesinin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere,hergün biraz daha yok olan eski süsleme sanatımızın,ciltçiliğimizin,seramik sanatımızın ve benzerlerinin canlandırılması,konferans,gösteri ve sergilerle çevrenin kültürel yaşamına katkıda bulunmayı hedeflemekteyiz.

Bunun dışında,halen çok bakımsız haldeki hazirenin tanzim edilmesiyçevre duvarlarının onarılması ve devamlı bakımının sağlanması da programımızda bulunan işlerdir.

Kuşkusuz bütün bu düşüncelerin gerçekleşmesi maddi ve manevi özverilerİ gerektirmektedir.Bu özverinin devamlı olması ise,büyük bölümü halen boş ve bakımsız olan 11 sayılı parselde,evvelce mevcut olan şeyh konağının yerinde,ekli projede önerdiğimiz 4 katlı apartımanın yapılmasını bir zorunluluk olarak gündeme getirmiştir.Çevrenin imar planındaki inşaat hakkı,bitişik nizam 4 kattır.Sahibi olduğumuz 11 sayılı parsele bu inşaat hakkının belediyece verilmemesinin nedeni,üzerindeki 2 katlı Neo-Klasik binanın eski eser olarak tesçil edilmesidir.Oysa,arsamızın 50 metre ötesindeki başka bir arsada 10 yıl evvel yapılan ve halen Sosyal Sigortalar Kurumunca satın alınan bina 5 katlıdır.Dogancılar Caddesi üzerinde,tekke hizasındaki ve karşısındaki tüm binalar da 4 ve 5 katlıdır.

11 sayılı parselde önerdiğimiz 4 katlı yeni bina,tümüyle eski eser cami,türbe,hazire ve çeşmenin arka tarafında kalmakta olup bu eski eserleri hiçbir yerden örtmemekte,hatta bu eserlerle birlikte görüntüye bile girmemektedir.Ayrıca hiçbir binanın da görüşünü kapatmamaktadır.

Bu konudaki talebimizin en büyük dayanağı ise,evvelce Anıtlar Yüksek Kurulunun,Beşiktaş,Yahya Efendi Dergahı şeyh evi arsası üzerinde yapılan binalara izin vermiş olmasıdır.

Saygı ile arz ederiz.

Y.Müh. Ferit Yazıcı

Belge – 1a Nasûhî Mehmet Efendi Câmii ve meşrûtası ile ilgili hazırlanmış rapor

1925 yılında çıkarılan Tekkeler Kanunu ile Nasûhî Tekkesi, cami olarak işlev görmeye başlamıştır. Tevhid-hâne bölümü camiye çevrilen dergâhın selâmlık bölümüne de Nasûhî Mehmet Efendi'nin ailesi yerleşmiştir.

1960 yılında planına uygun olarak restore edilen selamlık binası[25], 1995 yılında da bir onarım görmüştür.[26] günümüzde Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nın koruması altındadır. İki katlı olan yapıya, günümüzde üçüncü bir kat ilâve edilmiştir.

Haremlik binası 1930'lu yıllara kadar varlığını sürdürmüş, daha sonra ise yıktırılmıştır. (Bkz. Belge 1)

Yapının 2016 yılına ait drone ile çekilmiş fotoğraflarına bakıldığında da, haremlik kısmının mevcut olmadığı görülmektedir. (Bkz. Fotoğraf – 6- 6a)

Resim 6:

Yapının 2016 yılında drone ile çekilmiş fotoğrafı

[25]Yenigün, *İstanbul'un İncileri*, 74.
[26] Haskan, *Yüzyıllar Boyunca Üsküdar*, 295.

Resim 6a:

Yapının 2016 yılında drona ile çekilmiş fotoğrafı

Minâreye ait Türkçe kitâbede belirtildiği üzere, caminin minaresi cami ile aynı tarihte 1099 H./1688 M. yılında yapılmıştır.

1308 H./1891 M. yılda , tehlike arzedecek şekilde harâb olduğundan, dergâhla birlikte bir tamirat geçirmiştir.[27] (Bkz. Belge 13-14)

Tamirata dâir arşiv belgesinde geçen kayıt şöyledir:

"Üsküdar da kâin Hazreti Nasûhi dergâhıyla minâresinin ba'zı mahalleri tehlikeli bir halde harâb olduğundan bahisle mezkûr dergah ile minârenin icrâ-yı ta'mîri post-nişîni efendi tarafından istid'â olunmakdan nâşî ale'l-'usûl icrâ kılınan keşfini mübeyyen tanzîm olunan deftere nazaran ta'mîrât ve inşâ'atın mecidî 19 kuruştan 7.361 kuruş masrafla vücuda geleceği anlaşılmış ve dergah-ı mezkûrun bir gûnâ vakfı olmadığından mukaddemâ cennetmekân Sultan Bayezid han-ı velî hazretleri evkaf-ı şerîfesi vâridâtından 239 bin küsür kuruş sarfıyla ta'mîratı icrâ olunduğu ve hakan-ı müşâr ileyh hazretleri evkafının el-yevm müsa'adesi olmadığı kayden tebyîn (tebeyyün de olabilir) etmiş olduğundan keyfiyet meclis-i idare-i evkaf' a lede'l-havâle dergâh-ı mezkûrada evkat-ı hamse ve cum'a günlerinde cemâ'atle edâ-yı salât olunmakda

[27] BOA, İ..ŞD../109-6531.

bulunduğuna ve cemâ'ati dahî kesîr idüğüne hakan-ı müşar ileyh vakfından mukaddemâ icrâ kılınan 230 bin altı yüz bu kadar kuruşluk ta'mîrata nazaran sâlifü'l-arz 7.300 küsür kuruş ... idüğüne mebnî kaide-i tasarrufâta bi'r-ri'âye keşfinden noksaniyle ve kemâl-i metânet ve rasanetle vücûda getirilmekle sa'y ve gayret olunmak üzre ta'mîrât-ı mezkûrânın Evkaf-ı Hümâyûn Ta'mirat me'muru ma'rifetiyle Emaneten icrâsıyla hitâmında masârif-i vakı'anın yine hakan-ı müşâr ileyh hazretleri vakfına masraf kaydı zımnında meblağ-ı mezbûrun 307 senesi borcası tertîbinden sarfına me'zûniyetn i'tası husûsunun huzur-ı sâmî-i sadaret-penâhîlerine 'arzı Meclis-i İdâre-i Evkaf kararıyla Masârifât idâre'sinden ifâde olunmağın ol babda emr-i fermân hazret-i men lehül emrindir."

Fî 22 Zilhecce 1308/ 16 Temmuz 1307

Nâzır-ı Evkaf-ı Hümâyun mührü

"Evkaf-ı Hümâyûn Nezâreti'nden Şurâ-yı Devlet'e havâle ile Dâhiliye Dâiresi'nde kıraat olunan iş bu takrîrinde istîzân olunduğu üzre Üsküdar'da hazret-i Nasuh dergâhıyla minâresinin keşfi mûcibince 7.361 kuruş masrafla icrâ-yı ta'mîriyle meblağ-ı mezbûrun 307 seni borcası tertîbinden tesviyesiçün Nezâret-i müşâr ileyhâya me'zûniyet i'tası tezkire ve keşf defteri leffen takdîm kılındı. Emri ferman hazreti men lehül emrindir."

Fî 13 Muharrem 1309 / 6 Ağustos 1307

Şura-yı devlet mührü

Dâhiliye Nâzırı reîsi

Hicrî 1322 (1904-1905 M.) yılında depremde hasar gören minare yıktırılmıştır. 1386 H./1966 M. yılında ise Nasûhî Efendi'nin neslinden Alâeddin Nasuhioğlu tarafından yeniden yaptırılmıştır.

1.2.2. Yerleşimi ve Mimarî Açıdan Değerlendirilmesi

Mezkûr yapı Üsküdar'ın Doğancılar semtinde, Tunusbağı Caddesi üzerinde Doğancılar Parkı karşısında yer almaktadır. Yapının giriş kısmı, avlu olarak adlandırılamazsa da dar-uzun bir koridor olup cami, türbe ve diğer yapıların kapıları buraya açılmaktadır. (Bkz. Resim 3)

Resim 3:

Nasûhî Mehmet Efendi Camii Girişi

Girişin sağ kısmında, cadde üzerinde Hasan Paşa çeşmesi bulunmaktadır. Çeşme 1117 H. 1705 M. tarihinde dergâhın bânîsi Damat Moralı Hasan Paşa tarafından yaptırılmıştır.[28]

Çeşme alınlığının mermer yüzeyine, kazıma tekniği ile 1413 H. tarihli ta'lîk hatlı bir besmele işlenmiştir. 1993 M. yıla tekabül eden bu tarih, muhtemelen çeşmenin günümüzdeki halinin verildiği tarihtir.

Üsküdar Belediyesi yayınlarından çıkan, H. Besim Çeçener'in hazırladığı Üsküdar Merkez Mahalleleri Osmanlı Dönemi Su Uygarlığı Eserleri adlı çalışmada, çeşmenin rölövesi ve eski tarihli bir fotoğrafına yer verilmiştir. (Bkz. Resim – 4-4a)

[28] H. Besim Çeçener, *Üsküdar Merkez Mahalleleri Osmanlı Dönemi Su Uygarlığı Eserleri,(İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2007), 51.*

Resim 4:

Tunusbağı Caddesi Üzerindeki Nasûhî Efendi Cami bânisi Hasan Paşa adına yapılan çeşme

Resim: 4a

Hasan Paşa Çeşmesinin Rölövesi

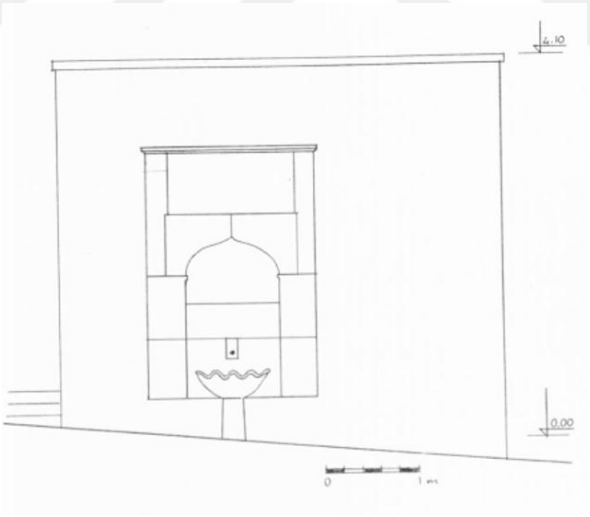

Eski fotoğrafa bakıldığında, çeşmenin mermer, duvarın ise yığma taştan inşâ edildiği görülmektedir. Günümüzde mermer kısım aynen durmaktadır, duvarı ise yine yığma taş malzeme ile yenilenmiştir. (Bkz. Resim - 4) Çeşme kitabesinde;

"Âsaf-ı a'zam Hasan Paşa cenâb-ı zü'l-kerem

Yapdı bu aynı olup tevfîk-i Hak âna refîk

Didi târîhin Zâmirî dil döküp âb-ı revân

Hem-çün mezmur akdı beyt-i Hakka bu âb-ı rahîk" yazmaktadır. (Bkz. Resim - 4a)

Resim 5:

Hasan Paşa Çeşmesi

Resim 5a:

Çeşmesi kitâbesi

Çeşme kitâbesi dört satır halinde sülüs ve muhakkak karışımı bir yazı ile yazılmıştır. Yazı alanı zemin ve harfleri ile birlikte yeşile boyanmıştır.

Girişin sol tarafında hazîre vardır. Hazîrenin, Tunusbağı Caddesine bakan, doğu cephesi duvarının bitiminde ilk inşa edildiği dönemde dergâhın haremlik bölümüne arka kısımdan dolanarak geçiş yolu olan fakat günümüzde hazîrenin genişlemesiyle kapanan kısma ait bir kapı, halen mevcuttur. (Bkz. Resim 6- 6a)

Resim 6:

Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'nin Tunusbağı Caddesi üzerinde yer alan kapısı

Hazîrenin bu giriş kapısı kapalı durumdadır. Camdan ve iki kanatlı olarak yapılan kapının üzerinde, hazîrede medfûn kişilerin isimleri ve vefat tarihleri yer almaktadır. Kapı pervaz ve kemeri mermer malzemedendir. Kapının alınlık kısmında 18-19. yüzyıl Barok süsleme üslûbuna ait istiridye kabuğu ve C-S kıvrımlı motifler yer almaktadır. Tarihi konusunda net bilgi yoktur. Cam kapı kanatlarının yakın tarihli olarak ilâve edildiğinde şüphe yoktur. Fakat üzerinde 19. Yüzyıl üslûbunda süsleme yer alan mermer kapı pervazı ve kemerinin, günümüze, haremlik kısmına geçiş olarak kullanılan ilk zamanki haliyle ulaşıp ulaşmadığı belirsizdir. Kapı kenarlarının bitiştiği yerin daha evvel bulunduğu durumdan farklı olduğu ya da onarım geçirdiğine dair bir işaret sayılabilecek beton malzeme göze çarpmaktadır. (Bkz. Resim 6a)

Resim 6a:

Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'nin Tunusbağı Caddesi üzerinde yer alan kapısının alınlığı

Nitekim 80'li yılların sonu veya 90'lı yılların başına ait olduğu tahmin edilen bir fotoğrafta, hazîrenin güney cephesinde yüksekçe bir duvarın yer aldığı görülmektedir. (Bkz. Resim 7) Hazîre bakım ve onarım geçirirken yahut güney cephesinde yer alan 4 katlı apartman inşâ edilirken bu duvarın alçaltıldığı tahmin edilmektedir. Çekildiği açıdan dolayı, 4 katlı bina fotoğrafta görülmemektedir. Fotoğrafta, güney ve doğu cephesindeki duvarların, cadde üzerindeki hazîre kapısının alınlığına kadar uzandığı görülmektedir. Fakat hazîrenin güney, doğu ve kuzey cephelerinde yer alan tüm duvarlar fotoğraftakine kıyasla daha alçaktır.

Resim 7:

Hazîrenin güney ve doğu cephesini gösteren eski bir fotoğraf

Hazîre ve duvarları, Üsküdar Belediyesi tarafından 2005 yılında bakım ve onarımdan geçirilmiş, duvarlar farklı boyutlarda, gri renkli taşlarla yığma usûlünde tekrar inşâ edilmiştir. (Bkz. Resim 8) Duvarların inşâsında, muhtemelen hazîre içerisinden çıkan lahit mezarlara ait eski, sahibi belli olmayan, kopmuş ve onarımı mümkün görülmeyen lahit taşları da kullanılmıştır. (Bkz. Resim 9-9a)

Resim 8:

Hazîrenin kuzey cephesindeki görünümü (25.04.2019)

Resim 9:

Hazîre duvarından ayrıntı

Resim 9a:

Hazîre duvarından ayrıntı

Avlunun kuzey cephesinde, dergâh olarak kullanıldığı dönemde yerinde derviş odaları olduğu tahmin edilen, günümüzde cami meşrûtası olarak kullanılan iki katlı bir yapı mevcuttur. Bu yapının alt katının, baş ve son kısmında camiye ait abdesthaneler bulunmaktadır. Avlunun sol tarafında, hazîrenin doğu tarafına bakan kısmı ile birbirine bitişik olarak inşa edilmiş olan türbe ve cami yer almaktadır.

Avlunun tam karşısında iki katlı ve inşa edildiği dönemde dergâhın selâmlık bölümü olarak kullanılan bir bina bulunmaktadır. Caminin batı duvarına bitişik olan selâmlık binası kıble istikametine dik olarak uzanmaktadır. Bu iki katlı binanın giriş kısmı bir koridorla arka bahçeye açılmaktadır ve binanın diğer kısımlarına buradan giriş mevcuttur. Binanın ana mekanına giriş kapısı arka tarafta yer almaktadır.

Caminin doğu cihetinde, camiye bitişik olarak inşa edilmiş olan Nasûhî Mehmet Efendi'nin türbesi yer almaktadır. Türbenin doğu, caminin güney kısımları ise hazîre ile çevrili durumdadır.

Minare, harîm kısmının kuzey-doğu köşesinde türbe girişi ile cami arasında yer almaktadır. Kare bir kaide üzerine oturan minare çokgen formdadır ve bir külahla sonlanmaktadır. Şerefesinde herhangi bir süsleme yer almayıp oldukça sadedir.

Caminin harim kısmı plan bakımından kareye yakındır. Çatısı kiremit ile örtülüdür. Duvarları, moloz taş ve tuğla malzeme ile almaşık sistemde örülmüştür.[29]

Cami kapısı, kıble yönüne paralel uzanan uzun ve dar avlu/koridora açılmaktadır. Kapı üzerinde H. 1280, M. 1863-1864 tarihli bir yeniden inşâ kitâbesi mevcuttur. (Bkz. Resim -10)

Resim 10:

Nasûhî Mehmet Efendi Camii kapısı üzerinde yer alan inşâ kitâbesi

Kitâbe metni şöyledir:

Hazreti kutb-i enâm Şeyh Nasûhî be-nâm Sırrını eyleye takdîs cenâb-ı Mevlâ

Bu makâm idi anın hangâh-ı irşâdı Cism-i pâkin yine bu hâkde itdi ihfâ

Dil-i dervîş gibi yanmışdı ahşâbı Kargîr eyledi inşâ anı fahrü'l-vüzerâ

Didim ihlâsla Âsım iki târîh tamam Eyledim hâkdir Hazreti pîre ihdâ

Tekye-i pîr-i Nasûhîdir efendi bu mekân Yapdı İzed yoluna ma'bedi Rüstem Paşa

1280

Kitâbe metni ta'lîk hatla yazılmış olup mermer üzerine zemin oyma tekniği ile işlenmiştir. Zemin yeşile, yazılar altın yaldıza boyanmıştır.

Tekkenin yeniden inşâsına ebced hesabıyla iki tam tarih düşürülmüştür. 1. Tarih satırı şöyledir:

[29]Yenigün, *İstanbul'un İncileri*, 74.

تكيۀ پير نصوحيدر افندي بو مكان

“Tekye-i pîr-i Nasûhîdir efendi bu mekân”

436+212+368+145+8+111 = 1280

2. Tarih satırı da şudur:

ياپدي ايزد يولنه معبدي رستم پاشا

“Yapdı Îzed yoluna ma’bedi Rüstem Paşa”

27+22+101+126+700+304 = 1280

Caminin esas kapısı ahşap ve iki kanatlı olup, günümüzde önüne pvc malzemeden camlı bir bölme ilave edilmiştir. Bu bölmeden girince sağ tarafta imam odası, sol tarafta ise cami içerisine bakan kısmı tül perde ile kapatılmış ve hanımlar için namaz kılma yeri olarak ayrılmış bölüm mevcuttur. Buradan merdivenle üst kısımda yer alan hanımlar mahfeline çıkılmaktadır.

Harim kısmının kapısı, yarıya kadar camlı ve iki kanatlıdır.

Giriş kapısının tam karşısında turkuaz renkli çini ile kaplı, mihrab nişi yer almaktadır. Mihrabın her iki tarafında yuvarlak kemerli, ikişer pencere vardır.(Bkz. Resim – 11)

Resim 11:

Nasûhî Mehmet Efendi Camiinin harim kısmı kıble duvarı

Kıble duvarında, mihrabın sağ ve solunda kalan kısımlar, pencere hizasına kadar aynı renk çinilerle kaplıdır. Diğer duvarlar da yine pencerelerin hizası esas alınarak lambri malzeme ile kaplanmıştır.

Mihrab üzerinde ahşap kesim bir kelime-i tevhîd levhası yer almaktadır. Ketebesinde Hakkı ismi okunmakta ve yanında tarih olarak yalnızca 32 rakamı yer almaktadır. Yazı kenarında hatayî ve rûmî desenlerin iç içe geçtiği bir tezhib desenli bordür göze çarpmaktadır.

Kıble duvarında, mihrabın sağında lafz-ı celâl ve Ebûbekir levhaları, solunda lafz-ı nebî ve Ali levhaları yer almaktadır. Kıblenin sağında, batı duvarında Ömer ve Osman levhaları ile çehâr yâr-ı güzîn, dört halife isimleri tamamlanırken, sol tarafta doğu duvarı Hasan ve Hüseyin levhaları ile süslenip ehl-i beyt zikredilmiştir. Bu levhaların hiçbirinde ketebe ve tarih bulunmamaktadır.

Batı duvarında ayrıca, "Yâ Hazret-i Sultan Şeyh Şa'bân-ı Velî kaddesa'llâhu sırrahû" ibaresinin yazılı olduğu kareye yakın boyuna dikdörtgen bir levha yer almaktadır. 1423 tarihli levha Ali (Ali Hüsrevoğlu) imzası taşımaktadır. Yazı dört bir köşesine

yerleştirilmiş olan, içe doğru dönük hilal motifleri ile süslenmiştir. Hemen altında ise; "Yâ Hazreti Pîr Karabaş Velî kuddise sırruhu'l-âlî" ibareli, 1338 tarihli enine dikdörtgen bir levha bulunmaktadır. Ketebesi olmayan yazının köşelerine, içleri yazıya doğru dönük hilaller süsleme unsuru olarak ilave edilmiştir.

Batı duvarında bir yazı levhası daha bulunmaktadır. Bu levha hanımlar mahfelinin sağ uç kısmına yakın olarak yerleştirilmiştir. Ketebesinde "nemekahû Mahmûd ğufira zünûbuhû" ibaresi yazılı olan levha 1258 tarihlidir. Metninde "E'ûzü bi'llâhi's-semî'il-alîm innehû min Süleymâne ve innehû Bi'smi'llâhi'r-Rahmâni'r-Rahîm" yazılıdır. Lacivert zemin üzerine ahşap kesim ile yapılmış bir levhadır. (Bkz. Resim 12)

Resim 12:

Nasûhî Mehmet Efendi Câmii içerisinde yer alan ketebeli levha

Harim kısmında yer alan diğer pencereler, caminin kuzey cephesine açılan, hanımlar mahfeli katında bulunan dört küçük penceredir. Caminin batı cephesi selamlık binasına bitişik olduğu için, batı duvarı penceresizdir. Doğu duvarında ise, caminin doğu cephesine bitişik olarak inşâ edilmiş olan Nasûhî Efendi'nin türbesine bakan yuvarlak kemerli bir pencere mevcuttur. Türbe ilk inşâ edildiğinde bu pencerenin türbeye açılan bir geçiş kapısı olduğu ifade edilmektedir.

Türbeye bakan bu pencerenin üzerinde, "Yâ Hazret-i Muhammed en-Nasûhî kaddesa'llâhu sırrahu'l-âlî" ibâresi yazılı olan bir levha yer almaktadır. Hat levhası 1283 tarihlidir ve Mehmet Şevket imzası taşımaktadır.

Aynı pencerenin nişi içerisinde cam ile pencere pervazı arasında kalan bölümde Türkçe olarak; "Makam-ı evliyadır menba-'ı feyz-i fütûhîdir

Edeple dahil ol sûfî bu dergâh-ı Nasûhî'dir"

ibaresi yazılı bir levha yer almaktadır. Aynı ibâre, Osmanlı Türkçesi ile, türbe dış duvarındaki pencere üzerinde taşa hakkolunmuştur.

Caminin tavanı ahşap olup beyaz yağlı boya ile boyalıdır. Tam ortada avizenin sarktığı kısımda sekizgen bir göbek mevcuttur. Bu kısım pembe renkle boyanmıştır.

Minber ahşaptandır ve üzerinde oyma geometrik desenler mevcuttur.

Vaaz kürsüsü, üzerinde geometrik desenler bulunan çift katlı 3'er ahşap panodan oluşmaktadır.

Minber ve vaaz kürsüsü, yeni malzemelerden yapılmış olup tarihî ve sanatsal bir değeri hâiz değillerdir.

Hanımlar mahfeli, iki sıra cemaat yerini kaplayan büyüklüktedir. Korkulukları dört ahşap direğe monte edilmiş, orta kısım, harime doğru yarım daire şeklinde çıkıntılı yapılmıştır. Korkulukları ahşap olup, beyaz ve pembe renge boyanmıştır. Merdivenlerden çıktıktan sonra en sonda, harimin kuzey-batı kısmında kapalı bir bölüm mevcuttur. Bu bölümün harime bakan korkuluklu kısmı da diğer kısımlara göre daha yüksek tutulmuştur ve ahşap korkulukları diğer kısımdan farklı desenlerle süslüdür. (Bkz. Resim - 13)

Resim 13:

Nasûhî Mehmet Efendi Camii Hanımlar mahfeli korkulukları

1.3. Nasûhî Mehmet Efendi Türbesi

1.3.1. Tarihçesi

Nasûhî Mehmet Efendi 17 Ramazan 1130 (14 Ağustos 1718) tarihinde vefat etmiş ve dergâhın haziresine defnedilmiştir. Daha sonra ise kabrinin üzerine bir türbe inşa edilmiştir. Türbenin ilk olarak inşa edildiği tarihe dair bilgi yoktur. Nasûhî Mehmet Efendi'nin vefat ettiği yıl olan 1718 ya da onu takiben 1719 yılı içerisinde yapılmış olmalıdır.

1863 M./1280 H. yılda tekke ile birlikte tadilat geçiren türbe günümüzdeki şeklini bu tarihte almıştır. İlk inşâ edildiğinde ahşap olan yapı, Üsküdar yangınlarında harap olmuş ve yığma taş malzeme ile kârgir olarak tekrar inşâ edilmiştir. (Bkz. Belge …)

1.3.2. Yerleşimi ve Mimarî Açıdan Değerlendirilmesi

Türbe, caminin sol tarafı, doğu cihetinde yer almaktadır. Sağ kısmından camiye bitişik olarak inşa edilmiş olup, doğu ve güney kısımlardan hazîre ile çevrilidir. Giriş kapısı kuzey yönündedir ve türbenin kuzey-batı kısmında kalan cami minaresinin türbe ile bitiştiği yerdeki girintide, minare çıkış kapısı ile karşılıklıdır. (Bkz. Resim 14-14a)

Resim 14: **Resim 14a:**

Türbe Girişi **Türbe Girişi**

Başlangıçta caminin içinden, türbeye bitişik olan doğu duvarından giriş sağlanmakta olduğu kaynaklarda ifade edilmektedir. Daha sonra bu iç kısımdaki kapı iptal edilmiş, caminin içerisinden türbe içini rahatça gören bir pencereye dönüştürülmüştür. (Bkz. Resim - 15) Türbenin dışa açılan, kuzey ve güney cephede birer, doğu cephesinde ise üç adet penceresi daha bulunmaktadır.

Resim 15:

Nasûhî Mehmet Efendi Türbesi'nin camiye açılan penceresi

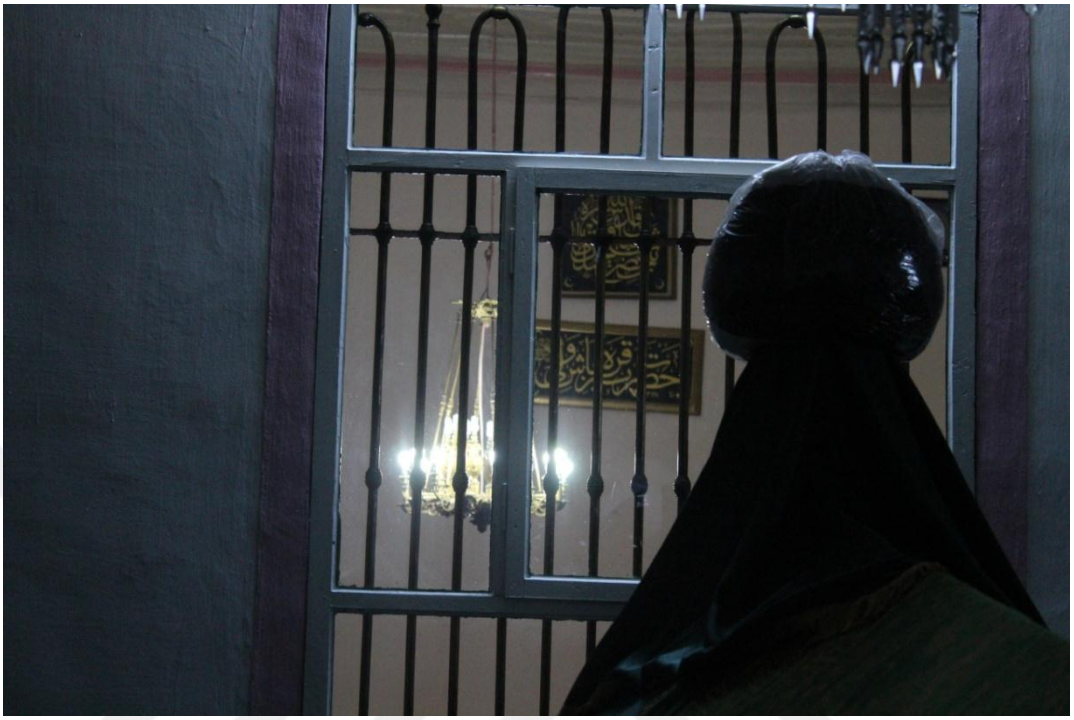

Türbenin kuzey yöndeki pencere alınlığında;

"Makam-ı evliyadır menba'-ı feyz-i fütûhîdür

Edeple dahil ol sûfî bu dergâh-ı Nasûhî'dür"

beyti yazılıdır. (Bkz. Resim-16) Kaynaklarda bu beytin Zekâi Dede tarafından söylendiği ifade edilmektedir. [30]

[30]Yenigün, *İstanbul'un İncileri*, 76, Nurhan Atasoy, *Derviş Çeyizi,* (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2005), 73.

Resim 16:

Nasûhî Türbesinin kuzey cephesinde bulunan celî ta'lîk kitâbe

Kitâbe metni ta'lîk hatla yazılmıştır. Yazıda ketebe bulunmamakta fakat usta bir elden çıktığı anlaşılmaktadır. Mermer üzerine zemin oyma tekniği ile işlenmiştir. Zemin yeşile, yazılar ise altın yaldıza boyalıdır. Kitâbede tarih mevcut değildir.

Türbenin doğu cephesinde yer alan 58*107 ölçülerinde 1266 H. tarihli bir inşâ kitâbesi bulunmaktadır. Kitabenin yazı alanı ölçüsü; 48*97'dir. (Bkz. Resim – 17) Zemin oyma tekniğiyle, celî ta'lîk hat ile yazılmış fakat hattı güzelliğini kaybetmiştir. Zemini yeşil, yazılar ise beyaz boyalıdır.

Resim 17:

Nasûhî Mehmet Efendi Türbesi kitâbesi

Kitâbe metni şöyledir:

"Şeh-i devrân tevhîd-âşinâ Abdülmecîd Hânın	…… zâtiyle hak …… şevketin âbâd
İder tevbe harab olmaklığa artık mebânîsi	Nasûhî dergehin yapdı ……ol lutf-i îcâd
Bu târîhîm olur üç……	Nasûhî hangâhın eyledi kutb-u cihân bünyâd

1266

Boyuna dikdörtgen planlı olan türbe, yığma taştan inşa edilmiştir. Tavanı ahşaptır. Tavanda sekizgen bir göbek içinde sekiz kollu bir yıldız yer almaktadır. Türbenin içi oldukça sadedir. Güney duvarında celî sülüsle yazılmış, ketebesiz bir Besmele-i Şerîf levhası ile batı duvarında, kumaş üzerine yaldız iplikle işlenmiş, "Dahîlek Yâ Râsûlallah" yazılı bir levha yer almaktadır.

Kaynaklarda yer aldığına göre türbede, yakın tarihte geçirdiği restorasyon öncesinde, Halvetî Şabânî tarikatına has unsurlar da yer almaktaydı. Bunların biri Halvetî Şabânî tacının üstten görünüşünün sembolik olarak işlendiği ve etrafını Kelime-i Tevhîdin çevrelediği alçı levhadır. (Bkz. Resim - 18) Diğeri ise, bir sehpa üzerinde Halvetî Şabânî tacının yer aldığı, "Meded Yâ Hazret-i Pîr Sultan Şa'bân-ı Velî" yazılı kompozisyonun ahşap üzerine oyulduğu bir levhadır. (Bkz.Resim - 19)[31]

Resim 18:

Alçı levha

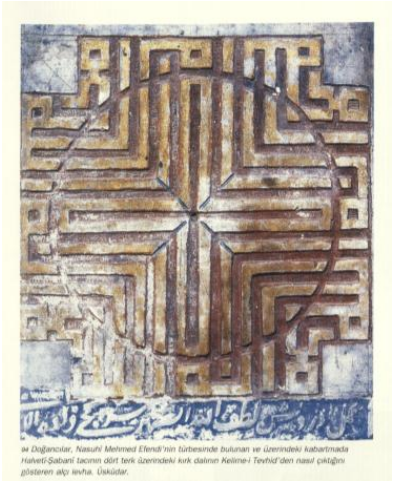

Resim 19:

Ahşap levha

[31] Atasoy, *Derviş Çeyizi,* 73-74.

Bu iki levha ve Nasûhî Mehmet Efendi'nin sandukasının üzerinde yer aldığı söylenen Kâbe örtüsü ve çile kolanı ile asâsı[32] günümüzde türbe içerisinde mevcut olmayıp, haklarında bilgi de mevcut değildir.

Türbenin kuzey cephesinde bir, doğu cephesinde hazîreye bakan üç, güneyde hazîreye bakan bir adet penceresi bulunmaktadır. Camiye bitişik batı cephesinde ise, caminin içine açılan, ilk yapıldığında, cami içerisinden türbeye geçiş kapısı olan bir pencere mevcuttur. Pencereler yarım daire kemerlidir.

Türbe içerisinde Nasûhî Efendi ile birlikte hanımı Hatice Hanım ve neslinden gelen kişilere ait toplam 10 adet sanduka mevcuttur. Nasûhî Efendi ile birlikte medfûn olan diğer kişlerin isimleri, türbenin kuzey cephesinde asılı olan levhada yazıldığına göre şunlardır: Zevcesi Hatice Hanım, oğlu Alaüddin Efendi, torunları Fazlullah, Şemsüddin, Muhiddin Efendiler ile Muhiddin Efendi'nin zevcesi İfâkat Hanım, Sultan II. Mahmud'un baş mabeyncisi Selim Bey, Anadolu müşiri (Mareşal) Rüstem Paşa ve Zeybek İzzet Paşa.

Nasûhî Mehmet Efendi'nin sandukası pirinç malzemeli korkulukla çevrilidir. (Bkz. Resim -20) Türbe içerisindeki diğer sandukalarda hangisinin kime ait olduğunu belirten herhangi bir yazı bulunmamaktadır.

Resim 20:

Nasûhî Mehmet Efendi'nin türbedeki sandukası

[32] Atasoy, *Derviş Çeyizi,* 74.

2. BÖLÜM: NASÛHÎ MEHMET EFENDİ CAMİİ HAZÎRESİ

2.1. Türklerde Mezar Kültürü

Mezar kavramı eski Türkçe'de "Sin", Arapça'da "Kabir" "Makber", "Medfen", ve " Merkad" kelimeleriyle eş anlamlı olup, "Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer." anlamına gelmektedir.[33] Mezarların toplu olarak bulunduğu yere; mezarlık veya kabristan denir. Cami, türbe ve tekke bahçelerinde etrafı parmaklık veya duvarla çevrili mezarlıklar ise, hazîre olarak adlandırılmaktadır.[34]

Vefat eden kişinin toprağa gömülmesi en yaygın uygulama olmakla birlikte, defin gelenekleri toplumlara ve kültürlere göre değişmektedir. Yerleşim alanı dışına gömülmeden bırakılma, ağaçlara asılma, suya bırakılma ve cesedin yakılıp küllerinin nehre bırakılması veya bir kap içinde toprağa gömülmesi gibi defin türleri geçmişten itibaren uygulanagelmiştir.[35]

Türkler İslam öncesi geleneklerinde de ölülerini toprağa gömmüşler, ölen önemli bir şahsiyet ise, üzerini yığma toprakla kapatıp yassı bir mezar şekli vermişlerdir. Sıradan ölüleri için ise, toprağa gömüldükten sonra başlarına balbal denilen bir taş dikmişlerdir.[36]

İslam'ın doğduğu topraklara bakıldığında, dikkat çekici, ölen kişiyi kutsallaştırıcı şekilde, şâşaalı mezar kültürü mevcut değildir. Vefat eden kişşi toprağa defnedilip, başına çoğu zaman yalnızca sıradan bir taş dikilmiştir. Bu, İslam'ın doğduğu topraklarda, putperestlik yaygın bir toplum mevcut olduğu için, kişilerin yüceltilmesi endişesiyle ve tevhîdi yerleştirmek gayesiyle uygulanmıştır.

Türklerin ve İslam'ın yayıldığı diğer milletlerin ise, İslam öncesi adet ve geleneklerinin de etkisiyle kendilerine has mezar kültürleri oluşmuştur. Türkler, İslam'ı seçtikten sonra, bu dinle yoğrulan adet ve gelenekleri ve atalar kültünün de tesiriyle ölüleri için, temeli kurgana dayandırılan kümbetler inşa etmişlerdir. İlerleyen devirlerde kümbetlerin

[33]Seyfi Başkan, *Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları* (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1996), 9.
"Mezar", Kubbealtı Lugatı, erişim: 28.04.2019, http://www.lugatim.com/s/mezar.
[34]"Hazire", Kubbealtı Lugatı, erişim: 28. 04. 2019, http://lugatim.com/s/hazire.
[35]Demirci, "Kabir", 24: 37.
[36]

mimarî yapılarındaki değişikliklerle vefat eden değerli kişilerin gömüldüğü kabirlerin üzerindeki mekan türbeler olmuştur.

İslam öncesi Türk geleneklerinde ölen kişinin mezarı başına dikilen balbal adlı taşlar ise, Osmanlı-Türk kültüründe şâhideye dönüşmüştür.

Türklerin, İslam öncesi tarihinde yer alan kurgan ve balballara kadar uzanan mezar kültürü, İslâm dini ile yoğrularak ölümü hayatın içerisinde zarâfetle, sanatla ve tefekkürle barındıran bir medeniyet unsuru haline gelmiştir.

Mezarlıklarda genel olarak, toprak, lahit ve sanduka şeklinde üç mezar tipi görülmektedir. M.Ö. III. yüzyıla ait Çin kaynaklarında Hunların defin yöntemi ile ilgili; ölülerini bir tabut içerisine koyarak, ölen kişi asilse, *kurgan* adı verilen anıt mezara, sıradan bir kişi ise, yalnızca *balbal* denilen bir taş parçasını başucuna dikerek defnettikleri ifade edilmektedir.[37] Bu bilgiye bakıldığında, günümüz mezarlıklarındaki uygulama oldukça eskiye dayanmaktadır.

Sanduka şeklindeki mezarlar, daha çok Selçuklu ve Beylikler devrinde görülmektedir. 15. yy. sonrasında ise sanduka mezar geleneği, yerini baş ve ayak şâhideleri olan lahit ve toprak tipi mezarlara bırakmıştır.[38]

Vefat eden kişinin gömüldüğü yere gelinip onun için dua edilmesi, anılması ve yerinin belli olması amacıyla kabirlerin baş ve ayak kısmına taşlar dikilmiştir. Bu taşlar şâhide olarak adlandırılmaktadır. Şâhideler kabrin hem baş, hem ayak ucuna dikilebildiği gibi, bazen ayak taşı mevcut olmayan kabirlere de rastlanmaktadır. Başka memleketlerde vefat eden kişiler için veya vefat eden kişinin orada medfûn olup olmadığına dair şüphe taşınan durumlarda yalnızca baş şahidesi dikilmektedir. Bu mezarlara "makam" adı verilmektedir.[39]

Tarih ve medeniyet araştırmacıları kadar sanat tarihçilerinin de ilgisini çeken Osmanlı mezar taşları, hat sanatı ve taş bezeme açısından nadide örnekler sunmaktadır. Kabirlerin baş ve ayak kısmında bulunan şâhideler, kitabeleri ve süslemeleriyle İslâm

[37]Başkan, *Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları*, 9, Seyfi Başkan, "İslam Öncesi Türk Mezar Kültü ve Başlangıcından Beylikler Dönemi Sonuna Kadar Anadolu Türk Mezartaşları", *Türk Sanatı Üzerine Denemeler,* (İstanbul: Stad Yay., 1990), 125.
[38] Seyfi Başkan, "Kültür Mirası Olarak Tarihi Anadolu Mezarlıkları ve Mezartaşları Bir Örnek: Ahlat", *Türk Sanatı Üzerine Denemeler*, (İstanbul: Stad Yay., 1990), 44.
[39]Nebi Bozkurt, "Mezarlık", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2004), 519-522.

kültür ve sanatını yansıtırken aynı zamanda geçmişten izler taşıyan tarihî vesikalar hükmündedir. Kabir sahibi hakkında devrinin ve tanıklarının ötesine uzanan bilgiler içerirler.

Medfun olan kişinin kabir başı şâhidesi üzerinde meslek, mevki, rütbe, tasavvufî intisâbı ve cinsiyetine göre yer alan başlıklar ise, toplumun ve devrinin sosyo-kültürel yapısı hakkında fikir verirler.

Kabir kitâbeleri kabir sahibi hakkında, cinsiyet, ad, meslek, vefât nedeni, vefât tarihi, sosyal statü ve varsa tarikat mensubiyeti gibi çeşitli bilgiler içerir. Farklılıklar olmakla birlikte, bir mezar taşının kitâbesi;

1. Başlık veya sembol
2. Ser-levha
3. Kimlik bilgisi
4. Dua
5. Tarih şeklinde bölümlendirilmektedir.[40]

2.2. Nasûhî Mehmet Efendi Cami Hazîresi

Nasûhî Mehmet Efendi Camii'nin hazîresi, caminin kıble yönü ile harim kısmının sol tarafındaki türbeye paralel olarak uzanan doğu cephesini L harfi şeklinde dolanan bir alanı kapsamaktadır. Hazireye, caminin uzun dar avlusunun tam karşısında yer alan Selamlık binasının arka kısma açılan koridor kapısından geçilerek, kıble istikametinde bulunan demir kapıdan girilmektedir. (Bkz. Kroki – 1)[41]

[40] Süleyman Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezar Taşları Zamanı Aşan Taşlar*, (İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi, 2016), 29.
[41] Kroki Onur Yaman tarafından çizilmiştir.

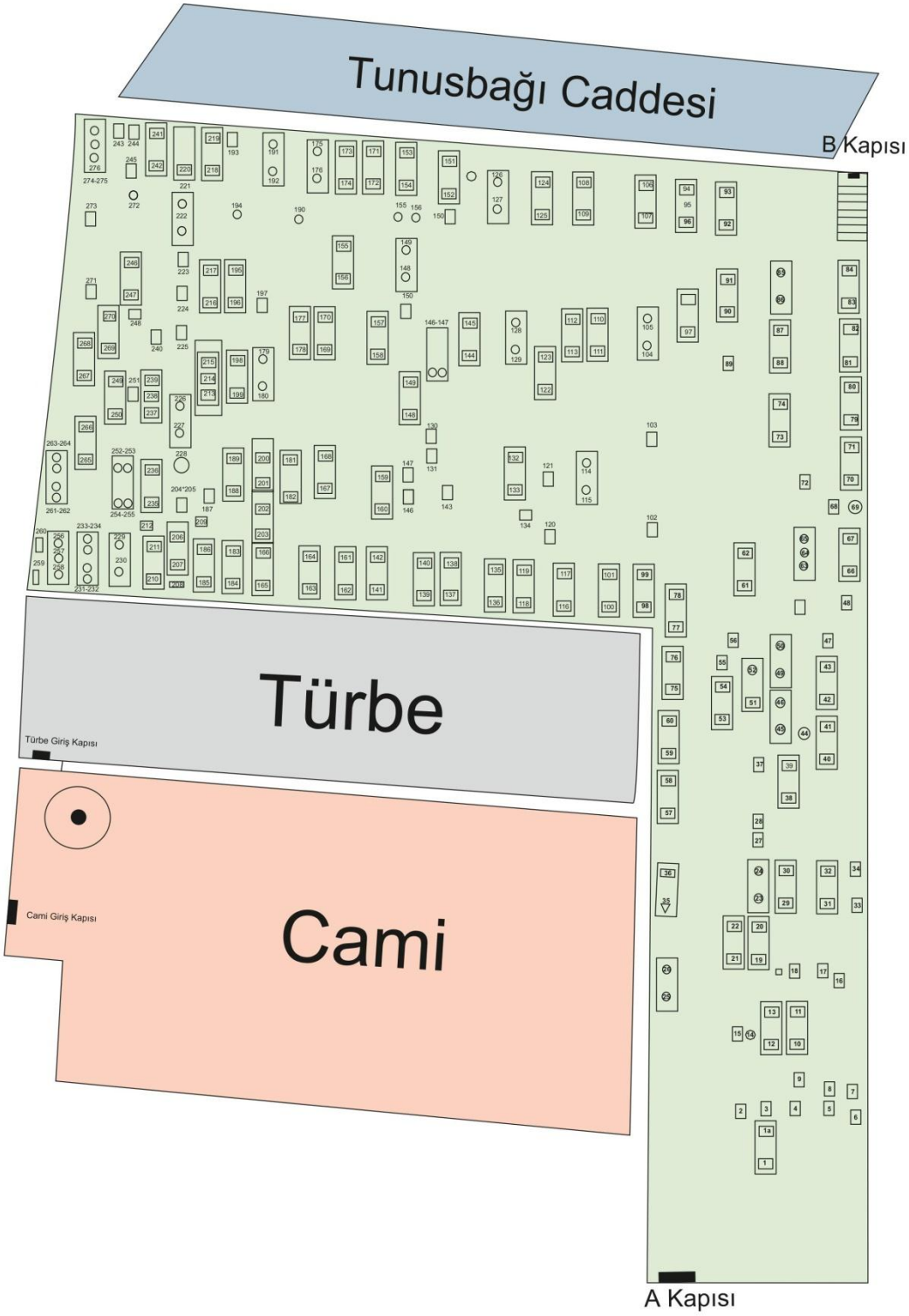

Kroki – 1 Nasûhî Mehmet Efendi Cami Hazîresinin krokisi

Hazîrede Nasûhî Efendi'nin soyundan gelenlerle birlikte, devrin önemli ulemâ, devlet adamı ve tarikat mensubu ve muhibbânının kabirleri yer almaktadır.

Nasûhî Mehmed Efendinin buraya defnedilmesinden önce de burada mezarların olduğu anlaşılmaktadır. Haziredeki en eski tarihli mezar kitabesi Nasûhî Mehmed Efendinin de hocası olan Şeyh Ömer Efendiye ait H. 1103 (M. 1691-1692) tarihli kitabedir.

Hazîrede toplam 275 adet kabir taşı mevcuttur. Bunların 270 tanesi dikili vaziyette, diğer 5 tanesi; biri lahit üstünde yatık, üç tanesi lahit kenarına, biri de duvar kenarına dayanmış vaziyettedir. Yine bir lahitin içerisine doldurulmuş ve yanlarına dayanmış halde bulunan 9 adet de kopmuş başlık veya yarıdan kırık, süslemeli ayak taşı vardır. 97 kabir lahit içerisindedir. Şâhidelerin 179 tanesinde kitabe bulunmaktadır. 2 tanesi yarım, kırık ve okunaksızdır. Kabirlerdeki ayak taşı sayısı 87'dir. Bunların 67'sinde kabir sahibinin meslek, cinsiyet durumlarına göre çiçek, selvi, kılıç gibi süslemeleri vardır. Geri kalan 20 tanesi ise sarık başlıklı, üçgen uçlu veya silindirik olup, üzerinde herhangi bir süslemesi yoktur. Bazısı başlıklı olduğu halde süslemesiz ve kitabesiz olan 9 adet kabir taşı, herhangi bir lahit içerisinde yer almayıp, müstakil olarak yarıdan kırık veya toprakta gömülü şekildedir. Bunların 3 tanesi cellat kabirlerine aittir. Birincisi, kenar ölçüsü 13 cm olan kare kaide şeklinde, yaklaşık 45-50 cm boyundadır. İkincisi, üst ucu sivri, sekizgen köşeli, yaklaşık 35 cm boyunda bir taştır. Üçüncüsü ise yine sekizgen köşeli ve 30 cm boyundadır. (Bkz. Resim 17-18-19)

Resim – 17

Resim – 18

Resim – 19

Hazîredeki kabirlerin 82 tanesi kadın, 92 tanesi erkek kabridir. 1 tanesi ise üzerinde hem erkek hem kadın iki ayrı kişinin ismi bulunup, muhtemelen aynı kabre gömülmüş olmalıdırlar.[42]

Hanım mezarlarının şâhideleri hotoz başlıkla ve çiçeklerle süslü olmalarından hemen anlaşılmaktadır. Erkek mezar taşları ise, şâhidelerin üst kısımlarında yer alan, meslek, mevki', tarikat mensubiyeti gibi durumlara göre çeşitlilik gösteren başlıkları ile dikkat çekmektedir. Çocuklara ait mezarlar ufak boyutludur.

[42] Bkz. Resim no:.99. Şâhide üzerindeki vefat tarihi olarak, erkek için, ay ve gün zikredilmeksizin sadece 1331 yılı belirtilmiştir. Kadın için ise, hem hicrî 12 Şa'bân 1330 hem de rûmî 15 Temmuz 1328 tarihi kayıtlıdır. Vefât tarihi itibâriyle aralarında 1 yıl fark vardır.

2.3. Hazirede Yer Alan Kitâbeli Şâhideler (Katalog)

Resim no: 20

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Oldı fevt-i duĥteriyle ġuśśanāk

Mįr İsmaǾįl Cābir āh āh

Ṭıfl-i nevsāle iken ol maǾśūmeyi

Bir Ǿacāyib ĥastalık ḳıldı tebāh

Vālideyni böyle dir tārihini

Fāżılam ḳıldı cinānı cilvegāh

Sene 1296

Katalog no: 1 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâzıla Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1296 H. 1878/79 M. Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş Lahit ölçüsü: en: 40 boy: 82 cm

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Celî Ta'lîk

Ölçüleri: 25,5* 70 Başlık türü: -

Yazı alanı: 23* 47 Formu: Dikdörtgen

Özellikleri: Tepelik kısmı, ortasında pençyer alan rozet motifinin, her iki yanda S kıvrımlı yaprak üzerine oturduğu bir süslemeye sahiptir. Kitâbesi celî ta'lîk hatla, 8 düz paftalı olarak yazılmıştır.

Resim no: 21

Okunuşu:

...Paşazāde Cābir Begiñ

Kerįmesi olub yaşını

Ṫoldurmaḳsızın ġarįḳa-i raĥmet-i Raĥmān

Olan NiÓmetį Ĥanım rūĥįçün el-Fātiĥa

Sene 12 Receb 1295

Katalog no: 2

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ni'metî Hanım

Bugünkü durumu: Üst kısmı kırık

Tarihi: 12 Receb 1295 H.

Mezar tipi: Toprak

12 Temmuz 1878 M.

Yazı türü: Celî Ta'lîk

Malzeme: Taş

Yazı alanı: 21* 42

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 23* 47 cm

Formu: Levha

Özellikleri: Kitâbesi mâil paftalı ve 6 satır halinde yazılmıştır. Üst kısmı çapraz şekilde kırıktır.

Resim no: 22

Okunuşu:

Ṭarīḳ-i Ĥalvetiyyeden

Ḳuṭbü'l-Ǿārifīn Raǿūfī

Efendizāde bendelerinden

Selānikli NuǾmān Beg

Ǿİttiḳālarından merĥūm

Derviş Ĥüseyin Efendiniñ

Rūĥiçün rıżāǿen lillāhi

TeǾāla Fātiĥā

Sene 1273

Katalog no: 3

Kimliği: Derviş Hüseyin Efendi

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Tarihi: 1273 H. 1856/57 M.

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Malzeme: Taş

Mezar tipi: Toprak

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî Sülüs

Ölçüleri: 10 *40

Başlık türü: Örfî Destârî

Formu: Dikdörtgen

Başlık ölçüsü: 20 * 9.50

Özellikleri: Dikdörtgen formlu şâhidenin kitâbesi, 8 düz paftalıdır ve celî sülüsle yazılmıştır. Örfî destârî başlığa sahiptir.

Resim no: 23

Okunuşu:

Merḥûm ve maġfûr

Derviş Muṡtafa

Rûḥuna Fâtiḥa

Sene 1163

Katalog no: 4

Kimliği: Derviş Mustafa

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Tarihi: 1163 H. 1749/50 M.

Bugünkü durumu: Yerde yatık.

Malzeme: Taş

Mezar tipi: Toprak

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî Sülüs

Ölçüleri: en: 18 boy: 65

Başlık türü: -

Yazı alanı: en: 18 boy: 35

Formu: Dikdörtgen

Özellikleri: Ekim 2018'de ilk fotoğraflandığında dikili durumda olan bu şahidenin, Mart 2019'daki alan çalışmasında yerde yatık olduğu fark edilmiştir. Hâlâ aynı durumdadır. Kitâbesi düz paftalı olarak, 4 satır şeklinde, celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 24

Okunuşu:

Yā Hū

Ṭarîḳat-i Ǿaliyye-i ŞaǾbāniyye'den

Merĥūm eş-Şeyĥ es-Seyyid Aĥmed Nāzikį

Efendizāde es-Seyyid Ĥüseyin Ĥüsni

Efendiniñ Ĥalį̂le-i muĥteremesi

Cenāb-ı Muĥammed en-Naśūĥį sülāle-i

Ṭāhirelerinden merĥūme

Ve maġfūrün lehā şehįde

Nefįse Ĥanımıñ rūĥiçün

Rıżā-i lillāhi TeǾāla Fātiĥā

Sene 1285

Katalog no: 5

Kimliği: Nefîse Hanım

Tarihi: 1285 H. 1868/69 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 38 * 114

Yazı alanı: 28 * 91.5

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Üst kısmı kırık

Mezar tipi: Toprak

Yazı türü: Celî Ta'lîk

Başlık türü: -

Formu: Levha

Özellikleri: Tepelik kısmı çapraz olarak kırıktır. Şâhide gövdesi dilimli bordürle çevrili olup kitâbesi 11 düz paftalı olarak celî ta'lîk ile yazılmıştır.

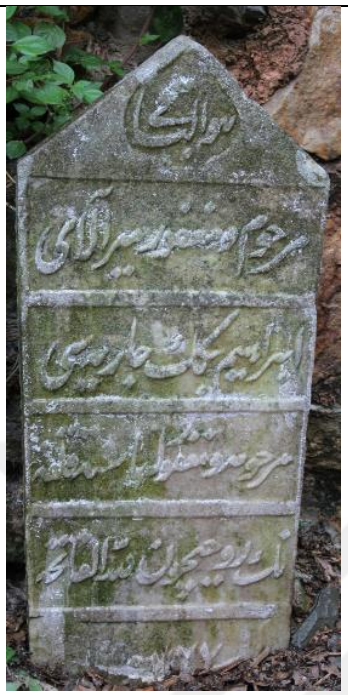

Resim no: 25

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūr Miralay

İbrahim Begiñ cāriyesi

Merĥūme ve maġfūrun lehā …ḳalfa

nıñ rūĥiçün lillāhi'l-Fātiĥā

Sene 1277

Katalog no: 6

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği:

Bugünkü durumu: Ayakta, yüzeyi aşınmış

Tarihi: 1277 H. 1860/61 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Yazı türü: Celî Ta'lîk

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 30 * 66

Formu: Levha

Özellikleri: Sivri kemerli formda olan şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak 6 satır şeklinde celî ta'lîk hatla yazılmıştır.

Resim no: 26

Okunuşu:

Hüve'l-ĥayyü'l-Bāḳį

Bulmayub derdine şifā bu civān

Tāzeligine ŧoymayub gitdi hemān

Dervişbegzāde Tevfį̄ḳ

Begefendiniñ kerįmesi merĥūme

Ve maġfūre NāfiÓa Hadįce Ĥanım

Rūĥį̄çün el-Fātiĥā

Sene 1271

Katalog no: 7

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hatîce Hanım

Bugünkü durumu: Yarıdan kırık, üst kısmı kopuk

Tarihi: 1271 H. 1854/55 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Yazı türü: Celî Sülüs

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 28* 67.5

Formu: Levha

Özellikleri: Şâhide, kitâbe kenarını dolanan, kıvrımlı bordürle çevrilidir. Kitâbesi celî sülüsle, düz paftalı olarak, 6 satır şeklinde yazılmıştır.

Resim no: 27

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Oldı ĥazan seyyide ….

On beş yaşında bir gülü śoldurduñ ey felek

Ḳıydıñ felek daĥa(?) iki yavrunuñ canına

Raĥm itmemek revā mı loĥuśalıḳ çaġına

Gitdi beḳāya üç cān ġāyet hu lenā(?) keder

Buĥrān içinde zevci hem sịne-çākdır

Yād eylesüñ tebessümünü güller aġlasun

Egsün de .. .. …… sünbüller aġlasun

Nūr gibi behişte ħırām itdi Matlūbe

Dergāh-ı kibriyāya ḳadar gitti Matlūbe

Cennetmekān Sultan'Abdülĥamid Ħān Ĥażretleriniñ

Ḳurenālarından merĥūm Śafvet Begiñ kerịmesi

Ve Bedirħan Paşazādelerden Ferịd BegiñĤaremi

Merĥūme Matlūbe Ĥanımıñ rūĥuna Fātiĥā

Sene 1318 fî 5 Mart

Katalog no: 8

Kimliği: Matlûbe Hanım

Tarihi: 5 Mart 1318 R.

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Lahit üstünde yatık

Mezar tipi: Lahit

18 Mart 1902 M. Yazı türü: Celî Ta’lîk

8 Zilhicce 1319 H. Başlık türü: -

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma Ölçüleri: 30 * 100

Özellikleri: Şâhide, yerinden çıkık ve ait olduğu lahitin üzerinde yatık vaziyettedir. Başlık kısmı kırık olarak aynı lahit üzerinde durmaktadır. Başlık kısmı, hanım mezarına uygun olarak palmet üzerine yüksek kabartma usûlünde gül motifleri ile süslenmiştir. Kitâbesi celî ta’lîk ile 16 satır halinde, mâil paftalı olarak düzenlenmiştir.

Resim no: 28

Okunuşu:

Āh mine’l-mevt

Śāĥibe-i ḳabr

Mūmāileyhā Ĥabįbe

‘İffet Ĥanımıñ kerįmesi

Emine Afįfe Ĥanımıñ

Rūĥiçün el-Fātiĥā

Sene 1278 13 B. (Receb)

Katalog no: 9 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Habîbe İffet Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 13 Receb 1278 H. Mezar tipi: Toprak

18 Eylül 1861 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Celî Ta’lîk

Ölçüleri: 22* 62 Yazı alanı ölçüsü: 19 *40

Özellikleri: Başlık kısmında palmet yer almaktadır. Kitâbesi düz paftalı olarak, 7 satır halinde celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 29

Okunuşu:

Merĥūm ve maġfūr

Ṭarīḳ-i Ḳażżāẓiden Ayazma

Cāmi‘i Şerīfi muvaḳḳiti

El-Ĥāc Muĥammed Emīn Efendi

Rūĥuna Fātiĥā

Sene 1223 C. (Cemāziyelāhir)

Katalog no: 10 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Emîn Efendi Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1223 H. / 1808 M. Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 28 * 76 Başlık ölçüsü: 29.5 *20

Yazı türü: Celî Sülüs

Yazı alanı ölçüsü: 28 * 60

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı şâhidenin kitâbesi düz paftalı olarak, 5 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 30

Okunuşu:

Terk idüb dār-ı fenāyı eyledi ‘azm-i beḳā

Ĥażreti Ĥaḳḳ merḳadini nūriyle rūşen ḳıla

İki ḳat tārīḫine ĥātif didi itmām içün

Hū çeküb Fātıma Ĥaḳḳ emrine cān itdi fedā

Sene 1157 M. (Muĥarrem)

Katalog no: 11

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtıma Hanım

Bugünkü durumu: Başlığı kırık

Tarihi: 1157 H. / 1744 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: en: 22 boy: 75

Yazı türü: Celî Sülüs

Özellikleri: Başlığı kırıktır. Düz paftalı olarak, 5 satır halinde düzenlenmiş olan kitâbesi, celî sülüsle yazılmıştır.

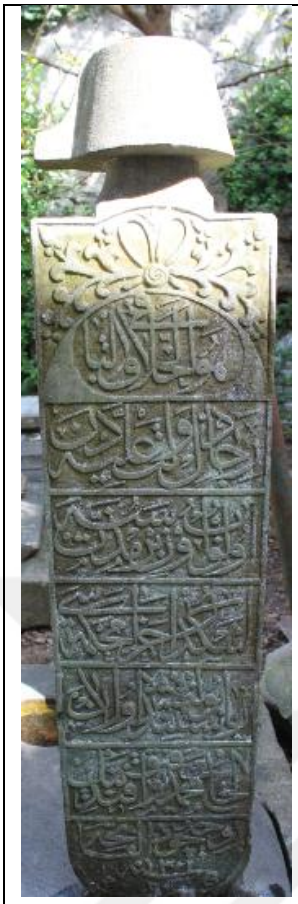

Resim no: 31

Okunuşu:

Hüve’l-Ĥallāḳu’l-Bāḳį

Ricāl-i Devlet-i ‘Āliyyeden

Olub otuz (uz) bir müddet sene

Üsküdar Cezā Maĥkemesi

Riyāsetinde bulunmuş olan

El-Ĥāc Muĥammed Tevfį̄ḳ Efendiniñ

Rūĥı-çün el-Fātiĥā

Sene 1301 fį 3 C. (Cemāziyelevvel)

Katalog no: 12

Kimliği: Muhammed Tevfîk Efendi

Tarihi: 3 Cemâziyelevvel 1301 H.

1 Mart 1884 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 32 * 127

Yazı alanı ölçüleri: 30 * 104

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: Hamîdî Fes

Başlık ölçüsü: 72 * 15

Yazı türü:Celî Sülüs

Özellikleri: Fes başlıklı olup, kitâbe üzerinde soyut bitkisel motfiler yer almaktadır. Kitâbesi düz paftalı olarak , 7 satır halinde düzenlenmiş olup, celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 32

Okunuşu:

Yā Hū

Ḳuṭbü'l-'Ārifįn Ġavŝü'l-Vāśılįn

Seyyid Naśūĥįzāde Şeyħ Muĥammed Muĥyiddįn

Efendi Ĥażretleriniñ maħdūmı

Merĥūm ve maġfūrun leh Ĥüsāmeddįn

Efendiniñrūĥiçün

Rıża-i lillāhi Fātiĥa

Sene 1270 fį ? R. (Rebįülevvel)

Katalog no: 13

Kimliği: Hüsâmeddîn Efendi

Tarihi: ? Rebîülevvel 1270 H.

Aralık 1853 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 22 * 65

Yazı alanı ölçüleri: 20 * 42

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: ?

Başlık ölçüsü: 47 * 11

Yazı türü: Ta'lîk

Özellikleri: Dilimli bordürle çevrili gövde kısmının üst kısımlarında, Barok üslup özelliği olan istiridye kabuğu motifleri yer almaktadır. Kitâbesi mâil paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

 Resim no: 33	Okunuşu: Hüve'l-Bāḳį Naśūĥįzāde ħafįdi Veḳāyi' kātibi Köse İbrāhim 'İffet Efendi kerįmesi Ħāce Ħadįce Bedriyye Ĥanımıñ Rūĥiçün rıżāen lillāhi te'āla Fātiĥa Sene 1328 fį 25 Źi'l-ka'de

Katalog no: 14

Kimliği: Hatîce Bedriyye Hanım

Tarihi: 25 Zilka'de 1328 H.

28 Kasım 1910 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 27 * 79

Yazı alanı ölçüleri: 24 * 58

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Tepelik kısmı, ortasında penç motifi yer alan palmetten oluşmaktadır. Kitâbesi, mâil pafta olarak, 7 satır halinde düzenlenmiştir.

Resim no: 34

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Serḳurnā-yı şehriyārį-i esbāḳ

Merĥūm ve maġfūrun leh Selįm

Efendi Ĥażretleriniñ

Kethüdāları Ħācegān

Dįvān-ı Hümāyūndan merĥūm

Ĥacı Rāşįd Efendiniñ

Rūĥuna rıżā'en lillāhi Fātiĥā

Sene 1284 fį 5 Zi'l-hicce

Katalog no: 15	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: Râşid Efendi	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 5 Zilhicce 1284 H.	Mezar tipi: Lahit
29 Mart 1868 M.	Formu: Silindirik
Malzeme: Taş	Başlık türü: -
İşleme tekniği: Zemin oyma	Yazı türü: Ta'lîk
Ölçüleri: 78 * 160	Yazı alanı: 26 * 107

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak 9 satır halinde düzenlemiştir.

Resim no: 35

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥallāḳu'l-Bāḳį

Dāmād-ı Ĥażreti

Şehriyārį

Seyyid Meĥmed Śa'įd Paşa

MerĥūmuñRūĥuna

El-Fātiĥa Sene 1288 fį 9 Z. (Zi'l-ka'de)

Katalog no: 16

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mehmed Saîd Paşa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 9 Zilka'de 1288 H.

Mezar tipi: Lahit

20 Ocak 1872 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 114 * 180

Yazı alanı ölçüleri: 32 * 91

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak 6 satır halinde düzenlemiştir.

Resim no: 36

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Bu fānįde bulmadım hįç rāhatı

İẖtiyār itdim anıñçün rıĥleti

Kimse gülmez kimse daẖį gülmeye

Źevkine degmez ciĥānıñ miĥneti

Dār-ı dünya bir misāfirĥānedir

'Aḳlı olan benden alsun 'ibreti

Başçavuş Emįn Aġanıñ

Zevcesi Fātıma Şerįfe Ĥanım

Rūĥuna Fātiĥa Sene 1369

Katalog no: 17

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtıma Şerîfe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1369 H. / 1949 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 38 * 137

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 38 * 96

Özellikleri: Tepelik kısmında palmet yer alan şâhidenin gövde kısmı aşağıya doğru daralan bir formdadır. Kitâbesi düz paftalı olarak, 10 satır halinde celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 37

Okunuşu:

Men māte ġarįben feḳad māte şehįden

(Kim garip olarak ölürse şehid olarak ölmüş olur.)

Ĥarb-i ‘umūmįde ve Edirne vilāyeti

Dāĥilinde Keşanda vażįfe-i ‘askeriye

Eŝnāsında irtiĥāl iderek ĥażįre-i

Cenāb-ı pįre naḳl ile daĥl-i ḳabįr

Ḳılınan sülāle-i Ĥażreti pįr-i Naśūĥįdir

Şeyĥ Kerāmeddįn Efendi

Ĥażretleriniñmaĥdūmı Meĥmed Fażlullah Begiñ

Rūĥiçün Fātiĥa Tārih-i velādeti 1304 Tārih-i vefātı 1334

Katalog no: 18

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mehmed Fazlullah Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1334 H. / 1915 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 31* 138

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 29 *101

Özellikleri: Kitâbesi düz paftalı olarak, 9 satır halinde celî sülüsle yazılmıştır. Kitâbenin üst kısmında, soyut süslemeler yer almakta, başlık kısmı şekil olarak kabaca yapılmış, üzerine bektâşî başlığı rölyefi işlenmiştir.

Resim no: 38-38a

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Ħāśśa-i ordū-yı Ĥümāyūn

Erkān-ı Ĥarbiyye ikinci şuØbe

Mümeyyizi merĤūm Vāmıḳ Begiñ

Ĥaremi ve Edhem Efendiniñ

Kerįmesi Ħāce Emįne Nūriyye

ĤanımıñRūĤuna el-fātiĥa

Sene 1314 fį 10 Şevval Yevm-i pāzār

Sene 1313 fį 2 Mart

Katalog no: 19

Kimliği: Emîne Nûriye Hanım

Tarihi: 1313 R.-1314 H./1897 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: en: 29 boy: 103

Yazı alanı: 27 * 76

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Yarıdan kırık, üst kısmı lahit üzerinde yatık vaziyette.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Ta'lîk

Özellikleri: Şâhidenin üst kısmı kopmuş ve lahit üzerinde yatıktır. Alt kısım dikilidir. Kitâbesi düz paftalı olarak, 8 satır halinde, celî ta'lîkle yazılmıştır. Tepelikkısmında ortasında üç adet gül bulunan palmet vardır. Hemen altında ise deniz kabuğu motifi göze çarpmaktadır.

Resim no: 39

Hüve'l-Bāḳį

Nesli pāk Ĥażreti Şeyħ Naśūĥįdendir yeg

Bir edįb zį mekārim 'azm-i 'uḳbā eyledi

Nazkįzāde cenāb-ı mįr es-sa'įd kim idi

Nüsĥa-i üdebā-i insāniyye zāt-ı mecdį

Ol meĥāsin-perveri emr-i mutā'-ı irci'į

Nāgehānį eyledi … bezm-i sermedi

Genc iken zįr-i turāba eyleyince iħtifā

Oldı bir gencįne gūyā derūn-ı merḳadi

Māh-ı mātemde cihān gayb itdi intiḳāl

Şāfi'į elbet olur āl-i güzįn-i Aĥmedį

Müstefįd-i lutf-u Ĥaḳḳ olduḳca rūĥ-ı aḳdesi

Muĥbit-i envār-ı rabbāniyye olsun meşhedi

Rıĥlet-i tārieħi olmuşdur niyāzım tāħirā

Eyle Rabbim! Ravża-i Cennetde sākin Es'adı

Sene 1325

Katalog no: 20

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Es'ad Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1325 H./1907 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 36 * 182

Başlık ölçüsü: 66 * 16

Yazı alanı: 30 * 132

Yazı türü: Ta'lîk

Özellikleri: Fes başlıklı şâhidenin gövde kısmı uzunca olup, kitâbesi düz paftalı olarak, 16 satır halinde, celî ta'lîk hattı ile yazılmıştır. Kitâbenin üst kısmına Halvetî başlık rölyefi işlenmiştir.

Resim no: 40

Okunuşu:

Yā Hū

Ṭarîḳat-i 'āliye-i Ṣa'bāniyyeden merĥūm

Eş-Şeyĥ es-Seyyid Aĥmed Nāzikį Efendi

Zāde es-Seyyid Ĥüseyin Ĥüsni Efendiniñ

Maĥdūmı Cenāb-ı Muĥammed en-Naśūĥį sülāle-i

Ṭāĥirelerinden merĥūm es-Seyyįd İsmā'įl

Midĥat Efendiniñ rūĥįçün Fātiĥa

Sene 1286 ġurre N.(Ramazan)

Katalog no: 21

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İsmâîl Midhat Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi:1 Ramazan 1286 H.

Mezar tipi: Lahit

19 Haziran 1852 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: ?

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 42 * 9

Ölçüleri: 22 * 54 Yazı türü: Ta’lîk

Yazı alanı: 22 * 41

Özellikleri: Gövdesi dilimli formdadır. Kitâbesi düz paftalı olarak 8 satır halinde celî ta’lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 41

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Miralay Śaliĥ

Begiñ ḳāin vālidesi

Merĥūm Fātımatü’z-Zehrā

ĤanımRūĥuna Fātiĥa

Sene 1282

Ġurre N. (Ramazan)

Katalog no: 22

Kimliği: Fâtımatü’z-ZehrâHanım

Tarihi: 1 Ramazan 1282 H.

18 Ocak 1866 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Yüzeyi ve kenarları aşınmış

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Ölçüleri: 25 * 65 Yazı türü: Ta’lîk

Yazı alanı: 25 * 63

Özellikleri: Yarım daire kemerli bir forma sahiptir. Kitâbesi düz paftalı olarak, 6 satır halinde celî ta’lîk ile yazılmıştır. Taş yüzeyi aşınmış durumdadır.

Resim no: 42

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Ĥarbiyye-i Ħāśśa-i Şāhāne

Sergi odasında

Hāfiž ‘Ali ‘Ātıf

Efendiniñ maħdūmı

…….

Katalog no: 23

Kimliği: -

Tarihi: -

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 25* 50

Yazı alanı: 18 * 26

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Yarıdan kırılmış, alt kısmı yok. Mevcut kısım yerde yatık.

Mezar tipi: -

Formu: Dikdörtgen

Başlık türü: Azîzî Fes

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Şâhidenin üst yarısı kopmuş olarak duvar dibine dayandırılmıştır. Alt kısmı mevcut değildir. Fesli başlığa sahip olan şâhide gövdesi, kitâbenin etrafını dolanan

dilimli bordür ile şekillenmiştir. Üst kısım soyut bitkisel motfilerle süslüdür. Kitâbe düz paftalı olarak, celî süslüsle yazılmıştır. Mevcut kısımda 5 satır yer almaktadır.

Resim no: 43

Okunuşu:

Küllü nefsin źāiḳatü'l-mevt

Firdevs-i āşiyān Sulṭan ʻAbdülmeciḍ Ḫān

Ġāziḍ Ḥażretleriniñ serḳurenāları

Esbaḳ Selim Efendi merḥūmuñ ḥaliḍle-i

Muḥteremeleri olub ʻazm-i tecelligāh-ı viśāl

İden faḫrü'l-muḥaźźirāt ḥācce Ḫadiḍce La'lenāb

Ḥanımıñ rūḥ-ı pür-fütūḥaları içün Fātiḥa

Sene 1290 fį 11 Rebį'ulevvel Nemeḳahū el-faḳįr …

Katalog no: 24

Kimliği: Hadîce La'lenâb Hanım

Tarihi: 11 Rebî'ülevvel 1290 H.

9 Mayıs 1873 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 35* 135

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Prizmatik

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Hattatı: ?

Yazı alanı: 35 * 98

Özellikleri: Prizmatik formdadır. Tepelik kısmında bulunan altı yapraklı çiçek ve gül motiflerini, etrafındaki yaprak dizisi çevrelemektedir.Kitâbesi düz paftalı olarak, 8 satır halinde celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 43a

Okunuşu:

Küllü nefsin źāiḳatü'l-mevt

Firdevs-i āşiyān Sultan

'Abdülmecįd Ħān Ġāzį

Ĥażretleriniñ serkurenāları

Esbaḳ Selįm Efendi merĥūmuñ

Ħalįlesi olub 'azm-i tecellįgāh-ı

Viśāl iden faħrü'l-muhaźźirāt

Ĥācce Hadįce La'lenāb Ĥanımıñ

Rūh-ı pür-fütūĥįleri içün Fātiĥa

Sene 1290 11 Rebįü'l-evvel

Katalog no: 25

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hadîce La'lenâb Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 11 Rebîülevvel 1290 H.

Mezar tipi: Lahit

9 Mayıs 1873 M.

Formu: Prizmatik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 25,5 * 132

Hattatı: ?

Yazı alanı: 25,5 * 106

Özellikleri: Bir önceki prizmatik formdaki şâhidenin yan yüzeyinde yer alan kitâbedir. Düz paftalı olarak, 10 satır halinde celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 44

Okunuşu:

Nevcivānım uçdı Cennet bağına

Vālideyni yaḳdı firḳat nārına

'Alizāde keṯhüdāsı Maḥmūd

Efendiniñ maḥdūmı merḥūm 'Oŝman

Rā'if Efendi Rūḥuna Fātiḥa

Sene 1242

Katalog no: 26

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Osman Râif Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1242 H./ 1826 M.

Mezar tipi: Lahit (Toprak altında kaldığı için yalnızca yüzeyi görünüyor)

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 22,5* 85

Başlık ölçüsü: 64 * 15

Yazı alanı: 22 * 41

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Kitâbesi düz paftalı olarak, 6 satır halinde celî sülüsle yazılmıştır. Örfî destâtî başlıklı şâhide aşağıya doğru hafif daralan bir forma sahiptir.

Resim no: 45

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Rāmiz Paşanıñ

Kerįmesi Ĥüsniyye Ĥanımıñ

RūĥunaFātiĥa

Sene 1285 fį 15 Cemāziyelāhir

Katalog no: 26

Kimliği: Hüsniye Hanım

Tarihi:15 Cemâziyelâhir 1285 H.

23 Eylül 1868 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 31* 85

Yazı alanı: 22 * 47

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Tepelik kısmı,ortada 4 adet gülün yer aldığı yaprak dizileriyle süslüdür. Kitâbe kısmı, düz paftalı olarak, 5 satır halinde celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 46

Okunuşu:

Hüve'l-Ħallāḳu'l-Bāḳį

Eyā ġāfil aç gözüni baḳ bu dünyanıñ ĥaline

Hiç kimse geldi mi bunda düşmedi ecel eline

Niceleri Śultān idüb taĥta çıḳardu mı bir zaman

Āħir yere urdı ānı yer görmedi viśāline

Merĥūm Ĥāfiž Yūsuf Efendiniñ

Keŗimesi Merĥūme Āyişe Śıddįḳa Ĥanım

Rūĥįçün ve kāffe-i ehl-i įmān

Ervāĥı içün el-Fātiĥa

Sene 1292 9 R. (Rebįü'l-āħir)

Katalog no: 27

Kimliği: Âyişe Sıddîka Hanım

Tarihi: 9 Rebîülâhir 1292 H.

15 Mayıs 1875 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 33* 136

Yazı alanı: 26 * 87

Özellikleri: Yukarıdan aşağıya daralan bir foma sahip olan şâhidenin başlık kısmıküçüklü büyüklü çiçekler ve onları çevreleyen kıvrık yapraklar ile süslüdür. Yaprakalrın oluşturduğu bordürle çevrili olan kitâbe, mâil paftalı olarak 10 satır halinde, celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 47

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Çün ecel geldi āna olmaz emān

Cürmümi 'afv eyle Yā Rabbü'l-Mennān

Maġfiret ḳıl olmasun ĥālim yemān

Mažhār-ı nūr-ı şefā'at ḳıl her zaman

Merĥūm iblikĥāne Müdiri

Aĥmed Efendi ĥalįlesi merĥūme

Emįne Ħātūn Rūĥuna

El-Fātiĥa Sene 1269 fį15 M.(Muĥarrem)

Katalog no: 28

Kimliği: Emîne Hâtun

Tarihi:15 Muharrem 1269 H.

29 Ekim 1852 M.

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 37 * 160

Yazı alanı: 32 * 105

Özellikleri: Başlık kısmı, üçgen formunda yerleştirilmiş, yüksek kabartma tekniği ile işlenmiş 3 adet kendi içine kıvrılmış yaprakla süslenmiştir. Aşağıya doğru daralan, dilimli bir forma sahip gövdesi vardır. Kitâbesi mâil paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 48

Okunuşu:

Allah Hū

Ḳudemā-yı ricāl-i devlet-i ʻāliyyeden

Śābıḳ-ı ĥazįne Enderūn-ı Hümāyūn keṯħüdāsı

Olub vedāʼ-i ʻālem-i fānį iden

Merĥūm ve maġfūrun leh ʻAbdullah Şeref

Efendiniñ rūĥįçün lillāhi teʻālā Fātiĥa

Sene 1282 H. 4 Z. (Ziʼl-kaʼde) Ketebehū Sāmį

Katalog no: 29

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Abdullah Şeref Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi:4 Zilkaʼde 1282 H.

Mezar tipi: Lahit

21 Mart 1866 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 88 * 171

Hattatı: Sâmi Efendi

Yazı alanı: 34 * 114

Özellikleri: Silindirik formda ve alt kısmı akantus yapraklarıyla bezelidir. Sâmi Efendi ketebeli kitâbe, düz paftalı, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 49

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Ĥażret-i Naśūĥįzāde

Ħafįdi merĥūm İbrāhįm

'İffet Efendiniñ dāmādı

Merĥūm ve maġfūr el-ĥāc

İbrāhįm Edhem Efendiniñ

Rūĥiçün rıżā-i lillāhi

Te'ālā el-Fātiĥa

Sene 1290 fį 12 Ramażan

Katalog no: 30

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İbrâhîm Edhem Efendi

Bugünkü durumu: Sağa eğik, sağlam.

Tarihi: 12 Ramazan 1290 H. Mezar tipi: Toprak

3 Kasım 1873 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: Fes

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 36 *162 Yazı alanı: 31 * 104

Özellikleri: Fes başlıklı şâhidenin üst kısmı, ortada hilâl ve kenarlarda soyut bezemelerle süslüdür. Her iki yanda kıvrık yapraklar mevcuttur. Kitâbesi mâil düzende , 9 satırlı ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 50

Okunuşu:

Lā ilāhe illāllah Muĥammeden Resūlullāh

Ĥażreti Pįr Naśūĥįzāde

Ħafįdi İbrāhim 'İffet

Efendi kerįmesi Şerįfe

Rābi'a Ĥanımıñ Rūĥuna

Rıżā-i lillāhi Fātiĥā

Sene 1307 fį 2 Ṣa'bān

Katalog no: 31 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şerîfe Râbîa Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 2 Şa'bân 1307 H. Mezar tipi: Lahit

24 Mart 1890 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 34 * 138 Yazı alanı: 32 * 88

Özellikleri: Sivri kemerli formda olan şâhidenin alınlık kısmı çiçek ve kıvrık yapraklarla bezenmiştir. Kitâbesi düz paftalı ve 7 satır halinde, celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 51

Okunuşu:

Śafiyye Ħāce Binti Şeyħ ‘Ömer Śıddįķa devrān-ı

Cihānda kendi itdi ‘azm-i rāh-ı ālem-i ‘uķbā

Degil zen degme bir merd olamazdı zühdiyle bādāş

Meger kim Rābi‘a olaydı taķvāda anā hemtā

Sivādan śavm idi çün kārı māh-ı rūzede gitdi

Erişdi ‘įd ü vaśla mā-sivāda el çeküb Ĥaķķa

Demādem raĥmetle eyleyüb rūĥ-u revānın şād

Āna …. Firdevs-i Mevlā eyleye me’vā

Vaĥįdā ġūş idince didi ħātif fevtine tārīħ

Śafiyye Ħāce ķadına ide me’vā-yı cā Mevlā

El-Fātiĥa Sene 1142 fį 5 R. (Rebįülevvel)

Katalog no: 32 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Safiye Hâce Kadın Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi:15 Rebîülevvel 1142 H. Mezar tipi: Toprak

28 Eylül 1729 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 38 *82

Yazı alanı: 38* 70

Özellikleri: Sivri kemerli ve yukarıdan aşağıya daralan bir formdadır. Alınlık kısmına altı kollu yıldız motifi rölyef olarak işlenmiştir. Kitâbesi düz paftalı ve 11 satır halinde, celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 52

Okunuşu:

Yā Hū

Ĥażreti Naśūĥį Dergāh-ı Şerįfi

Postnişįni eş-Şeyħ

Muĥyįddįn Efendiniñ

Hemşįresi Merĥūme Ümmühān

Ĥanımıñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1290 H. fį 18 B. (Receb)

yevm-i çehārşenbe

Katalog no: 33	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: Ümmühan Hanım	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 18 Receb 1290 H.	Mezar tipi: Toprak
11 Eylü 1873 M.	Formu: Levha
Malzeme: Taş	Başlık türü: -
İşleme tekniği: Zemin oyma	Yazı türü: Ta'lîk
Ölçüleri: 35,5 * 102	Yazı alanı: 35,5 * 81

Özellikleri: Kitâbesi mâil düzende, 7 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır. Süslemesiz, sade bir mezar taşıdır.

Resim no: 53

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

'Asākįr-i Ħāśśa-i

Ṣāhāne ḳol

Agalarından maħrec

Merĥūm ve maġfūr

Ĥasan Efendi Rūĥuna

Rıżā'en lillāhi'l-Fātiĥa

(Tarih kısmı toprak altında.)

Katalog no: 34	İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hasan Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: -

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri:26 * 97

Başlık ölçüsü: 60 * 13

Yazı alanı: 26 * 78

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Yukarıdan aşağıya doğru hafif daralan dikdörtgen bir forma sahiptir. Kitâbesi düz paftalı, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 54

Okunuşu:

Yā Hū

Fuḳarā-i turuḳ-ı ‘āliyye

Fesḥāne-i ‘Āmire

Rūznāmçesi

Es-Seyyiḍ Muśtafa

Reşiḍ Efendiniñ

Rūḥı-çün el-Fātiḥa

Sene 1298 fį 23 Şa’bān

Katalog no: 35

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mustafa Reşîd Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 23 Şa’bân 1298 H. Mezar tipi: Toprak

21 Temmuz 1881 M. Formu: Silindirik (Tepesi oyuk)

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 81 * 136 Yazı alanı: 28 * 104

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi düz paftalı, 8 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 55

Okunuşu:

Küllü men aleyhā fān

Āh kim bu ‘ālem içre ben de şādān olmadım

Çāresiz derde düşdüm def‘a-i imkān bulmadım

Geçdi ‘ömrüm görmedim śıĥĥat yüzün

Bir misafir gibi geldim bende-i mihmān oldum

Yā ilāhį sen bilürsiñ ġayrı sendendir meded

Yüzümi dergāhıña sürmekden a’lā bulmadım

Ĥazįne-i Hümāyūn aġalarından merĥūm

Ve Maġfūrun leh Ḳaftancı Muĥammed Seyyįd Sādık

Aġanıñ rūĥı-çün el-Fātiĥa

Sene 1266 fį 11 M.(Muĥarrem)

Katalog no: 36 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: M. Seyyîd Sâdık Ağa	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 11 Muharrem 1266 H.	Mezar tipi: Lahit
22 Kasım 1849 M.	Formu: Levha
Malzeme: Taş	Başlık türü: Azîzî Fes
İşleme tekniği: Zemin oyma	Başlık ölçüsü: 64 * 12
Ölçüleri: 33 * 168	Yazı türü: Celî Ta'lîk
Yazı alanı: 23 * 122	

Özellikleri: Fes başlıklı şâhide yukarıdan aşağıya doğru hafif daralan bir forma sahiptir. Üst kısmı kurdele ve bitkisel motiflerle süslü olup, çiçeklerden oluşan ince bir bordür kitâbenin etrafını çevrelemektedir. Kitâbe mâil paftalı, 11 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 56

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Ben ol bāġ-ı cihānıñ ġoncasıydım

Pederle māderim eglencesiydim

Ecel geldi ayırdı vālidemden

Ben ol nazlı bir fidāncesiydim

Ĥaśśa-i ordū-yı Hümāyunı biñbaşılarından

Muĥammed Ŝüreyyā Efendi ħafįdi Germiyānzāde

İsmā'įl Nāžımıñ Rūĥuna Fātiĥa

Sene 1295 fį 7 Zi'l-hicce

Katalog no: 37	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: İsmâîl Nâzım Efendi	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 7 Zilhicce 1295 H.	Mezar tipi: Lahit
2 Aralık 1875 M.	Formu: Levha
Malzeme: Taş	Başlık türü: Hamîdî Fes
İşleme tekniği: Zemin oyma	Başlık ölçüsü: 54 * 12.5
Ölçüleri: 25 * 96	Yazı türü: Celî ta'lîk
Yazı alanı: 25 * 70	

Özellikleri: Fes başlıklı şâhide yukarıdan aşağıya doğru daralan bir forma sahiptir. Üst kısmı çiçek ve yapraklarla süslüdür. Kitâbesi mâil paftalı, 9 satırlı ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 57

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Ĥazįne-i Hāśśa-i Şāhāne

Sergi mümeyyizi Ĥāfiž

Efendiniñ kerįmesi merĥūme

Ve maġfūrun lehā Şerįfe Ruķiyye

Maĥdūme Ĥanımıñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1283 9 R. (Rebįü'l-evvel)

Katalog no: 38 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şerîfe Rukiyye Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 9 Rebîülevvel 1283 H. Mezar tipi: Lahit

18 Temmuz 1866 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: Hotoz

İşleme tekniği: Zemin oyma Başlık ölçüsü: 42 * 12

Ölçüleri: 20 * 55 Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 20 * 45

Özellikleri: Yukarıdan aşağıya doğru daralan forma sahip olan şâhidenin kitâbesi, mâil paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 58

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Dilerim baḳmaya Rabbim yüzümüñ ḳarasına

Merhem-i şefḳat ura maśiyyetim yarasına

Kereminden ne ḳadar mücrim isem kesmem ümįd

Giremez kimse efendiyle ḳuluñ arasına

Ĥażreti Naśūhį Efendimiziñ

Dergāh-ı 'Āliyyesiniñ ebniyye me'mūrı

Merĥūm ve maġfūrAĥmed Şerįf

Aġanıñrūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1269

Katalog no: 39

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ahmed Şerîf Ağa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1269 H./1846 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 33 * 125

Başlık ölçüsü: 70 * 15

Yazı alanı: 33 * 99

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Kitâbesi düzpaftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 59

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

El çeküb bi'l-cümleden itdim beḳāya rıĥleti

Terk idüb geruye mal u mülk ü devleti

Kim gelüb ḳabrim ziyāret eyleyen …(taş kırık)

Oḳusunlar rūhum içün ḳul hüvallah āyeti

Sābıḳ mirāhūr Ĥalįl Aġanıñ

Ĥalįle-i muĥteremesi merĥūme ve maġfūrun lehā

Ħadįce Ĥanımıñrūĥiçün ve kāffe-i

Ehl-i įmān ervāĥįçün el-Fātiĥa

Sene 1272 fį 5 R.(Rebįü'l-evvel)

Katalog no: 40

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hatîce Hanım

Tarihi: 5 Rebîülevvel 1272 H.

15 Kasım 1855 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 35,5 * 156

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî Ta'lîk

Yazı alanı: 35,5 * 110

Özellikleri: Tepelik kısmında demet halinde toplanmış kıvrık yapraklar ve ortada gül motifleri yer almaktadır. Kıvrık yapraklar her iki yanda C kıvrımları oluşturmaktadır. Kitâbesi düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 60

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Üsküdar Maĥkeme-i Bidāyet

Cezā Dāiresi Reǿisi

Sa'ādetlü el-Ĥāc Tevfįḳ

Efendiniñ ĥalįlesi olūb

Vedā'-ı 'ālem-i fānį iden

Merĥūme Ĥavvā Ĥālide

Ĥanımıñ rūĥįçün Fātiĥa

Sene 1292 fį 26 Z.(Zi'l-hicce)

Resim no: 60-a

Katalog no: 41

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Havvâ Hâlide Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 26 Zilhicce 1292 H.

Mezar tipi: Lahit

23 Ocak 1876 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 32 *129

Yazı alanı: 32 * 87

Özellikleri: Tepelik kısmı kabartma tekniğinde, kıvrık yaprak ve çiçeklerle bezenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 61

Okunuşu:

Yā Hū

Şehịd ve sa‘ịd meşhūr

Tepedelenli ‘Ali Paşa

Merĥūmuñ aĥfādından

Āsaf Paşa Ĥażretleriniñ

Maĥdumları Muĥammed Kemāleddịn

Begiñ rūĥi-çün Fātiĥa

Sene 1283

Katalog no: 42	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: M. Kemâleddîn Bey	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 1283 H./1866 M.	Mezar tipi: Lahit
Malzeme: Taş	Formu: Silindirik
İşleme tekniği: Zemin oyma	Başlık türü: -
Ölçüleri: 52 * 100	Başlık: 42 * 10
Yazı alanı: 20 * 42	Yazı türü: Ta'lîk

Özellikleri: Lahana başlıklıdır. Silindirik formdaki şâhide, üstte küçük ve altta daha büyük akantus yapraklarıyla bezenmiştir. Kitâbesi düz paftalı, 8 satırlı ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 62

Ĥay gidi ḳoca dünya ĥay

Nįk sįret ey melek ħaślet refįḳam Şevkiyyem

İrtiħāliñ ḳalbim ħūn çeşmim ħūn eyledi

Sitte-i sevriñ birinde eyleyince irtiħāl

Ĥaḳ Teʿālā lütufla ol güni gülgūn eyledi

Ey zemįn mihmānını sıḳma śaḳın zįrā ki bu

Zįr-i pāyiñdeki hāki bile memnūn eyledi

Vāhibā iki melik geldi der tāriħini

Şevkiyye Ĥanım cināną cānla meskūn eyledi

Ferįk Aĥmed Vāĥib Paşanıñ ĥalįlesi

Merĥūme Şevkiyye Ĥanımıñ rūĥįçün Fātiĥa

Sene 1298

Katalog no: 43

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şevkiye Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta

Tarihi: 1298 H./1880 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Lahit ölçüleri: 82 * 102 * 188

İşleme tekniği: Zemin oyma ve yüksek kabartma

Formu: Levha

Başlık türü: -

Ölçüleri: 47 *148

Yazı türü: Ta'lîk

Yazı alanı: 36,5 * 91

Özellikleri: Başlık kısmı güneşi andıran bir rozet şeklindedir. Hemen rozetin altında bir istiridye motifi göze çarpmaktadır. Yan tarafları S ve C kıvrımlarıyla süslü olup, hemen altında, ortasında gül motifi yer alan gerdanlık asılıdır. Genişleyen alt kısımda yer alan kitâbe, sağa ve sola mâil paftalara, 5'er satır halinde celî ta'lik ile yazılmıştır. Kitâbenin kenarları kıvrık ve oldukça kabarık akantus yaprakları ile sınırlandırılmaktadır. Süslemeleri yüksek kabartma tekniği ile işlenmiş olan şâhide hem teknik hem motifleri ile Barok tarzını yansıtan güzel bir örnektir.

Resim no: 63

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Cenāb-ı Pįr Naśūĥį ḳuddįse

Sirrahu'l-'ālį Efendimiziñ

Müte'allıḳātından ve Ŧarįḳat-i 'āliyyeleri

Bendegānından Ħāśśa-i ordū-yı

Hümāyūnı Erkān-ı ĥarbiyye ikinci şu'be

Taĥrįrāt mümeyyizi aśĥāb-ı zühd ve

Taḳvādan Ĥüseyin Vāmıḳ Begiñ

Rūĥiçün el-Fātiĥā

Sene 1314 fį yevmi'l-iŝneyn ġurre Rebįü'l-evvel

Katalog no: 44	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: Hüseyin Vâmık Bey	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 1 Rebîülevvel 1324 H.	Mezar tipi: Lahit
10 Ağustos 1896 M.	Formu: Silindirik
Malzeme: Taş	Başlık türü: -
İşleme tekniği: Zemin oyma	Yazı türü: Celî sülüs
Ölçüleri: 92 * 161	Yazı alanı: 29 * 124

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin üst kısmında zemin oyma tekniği ile işlenmiş Bektâşî rölyefi yer almaktadır. Alt kısmı, kabartma tekniğinde işlenmiş

akantus yaprakları ile süslenmiştir. Kitâbesi düz paftalı, 9 satırlı ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 64	Hüve'l-Bāḳį Cenāb-ı Pįr Naśūhįḳuddise sirrahū El-'Ālį Efendimiziñ evlād-ı Mükerremelerinden ħānḳāĥ-ı 'Āliyyede seccādenişįn Reşādetlū es-Seyyįd eş-Şeyħ Aĥmed Kerāmeddįn Efendi Ĥażretleriniñ ĥalįle-i Muħteremeleri ve merĥūmĤüseyin VāmıḳBegiñ kerįmesi Muħadderātdan Āyşe Lāmi'ā Ĥanımıñ rūĥiçün Fātiĥa Sene 1324 fį 13 Śaferü'l-Hicr Yevmü'l-Cum'a irtesi

Katalog no: 45	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: Âyişe Lâmia Hanım	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 13 Safer 1324 H.	Mezar tipi: Lahit
8 Nisan 1906 M.	Formu: Silindirik
Malzeme: Taş	Başlık türü: -
İşleme tekniği: Zemin oyma	Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 85 * 161

Yazı alanı: 25 * 126

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin alt kısmı, kabartma tekniğinde akantus yapraklarıyla bezenmiştir. Kitâbesi düz paftalı olup, 13 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 65

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Ĥālā Re'įsü'l-etıbbā-i es-Sultānį

Semāĥetlü 'Abdülĥaḳ Efendi Ĥażretleriniñ

Maĥdūm-ı 'ālįḳadrleri Ħayrullah

Efendi Ĥażretleriniñ kerįme-i

Muĥteremeleri merĥūme ve maġfūrun lehā

Neyyire Ĥanım rūĥįçün el-Fātiĥa

Fį sene 1265

Katalog no: 46

Kimliği: Neyyire Hanım

Tarihi: 1265 H./1848 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 26 * 105

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: Hotoz

Başlık ölçüsü: 26 * 8

Yazı alanı: 22 * 56 Yazı türü: Ta’lîk

Özellikleri: Hotoz başlıklı şâhide, çiçek ve yapraklarla bezenmiştir. Kitâbesi düz paftalı olup, 8 satır halinde ve celî ta’lîk ile yazılmışır.

Resim no: 66

Okunuşu:

Źikr-i Ĥaḳḳla itdi aḥyārı

İtdi ……gitti

Ṭarįḳat-i Ĥalvetiyyeden …. Şeyḥ

ŞemsįEfendiniñ dāmadı

Merĥūm ve maġfūr Reşįd Efendiniñrūĥiçün

El-Fātiĥa sene 1259 15 Ṣa’bān

Katalog no: 47 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Reşîd Efendi Bugünkü durumu: Yarıdan kırık

Tarihi: 15 Şaban 1259 H. Mezar tipi: Lahit

1 Şubat 1843 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 28 * 56 Yazı alanı: 28 * 46

Özellikleri: Yarıdan kırık olup üst kısmı kopmuştur. Mevcut kısımda, 5 satır, düz paftalı bir kitâbe bulunmaktadır. Celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 67

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Sābıḳan Ser-etıbbā-yı

Ĥażreti Şehriyārį

Cennetmekān Firdevs-i

Āşiyān Muśtafa

Behçet Efendi Ĥażretleriniñ

Dāmadları Enderūn-ı

Hümāyūn Seferli ketħüdālıġından

Maħrec merĥūmAĥmed Efendiniñ

Kerįmesi merĥūme Ħayriyye Śafiyye

Ĥanımıñ Rūĥuna el-Fātiĥa

Sene 1264 9 Z. (Zi'l-ka'de)

Katalog no: 48

Kimliği: Hayriye Safiye Hanım

Tarihi: 9 Zilka'de 1264 H.

7 Ekim 1848 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 38,5* 197

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 36 * 145

Özellikleri: Tepelik kısmı, kabartma tekniğinde kıvrık yapraklarla süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı, 12 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 68

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Beni ḳıl maġfiret ey Rabb-i Yezdān

Bi-ĥaḳḳ-ı 'arş-i a'žām nūr-i Ḳur'ān

Gelüb ḳabrim ziyāret iden iħvān

İdeler rūĥuma bir Fātiĥa iĥsān

Es-Seyyįd Muĥammed Sa'įd Efendiniñ zevcesi

Merĥūme ve maġfūre Nefįse Zįbā

Ḳadın rūĥı-çün el-Fātiĥa

Sene 1240

Katalog no: 49

Kimliği: Nefîse Zîbâ Kadın

Tarihi: 1240 H./1824 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 38,5 * 103

Yazı alanı: 38,5 * 78

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Sivri kemerli bir forma sahip olan şâhidenin üst kısmı kıvrık yaprak ve çiçeklerle süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 69

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Ser-etıbbā-yı Şehriyārį-i esbaḳ

Merĥūm Behçet Efendiniñ

Dāmādı Enderūn-ı

Hümāyūndan maħrec merĥūm

Aĥmed Efendizāde

Muĥammed Fāiḳ Begiñ ĥalįlesi

Merĥūme Fātıma Nesrįn

Ĥanımıñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1274 15 R. (Rebįü’l-evvel)

Katalog no: 49

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtıma Nesrîn Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Rebîü’l-evvel 1274 H.

Mezar tipi: Toprak

3 Kasım 1857 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 44 * 172

Yazı alanı: 35,5 * 112

Özellikleri: Tepelik kısmı, kabartma tekniğinde kıvrık yapraklarla süslenmiştir. Bordürle çevrelenmiş kitâbesi, düz paftalı, 10 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

 Resim no: 70	Hüve'l-Bāḳį …….. ĥaḳįḳat bāġınıñ bir dānesi Baĥr-i eltāf-ı atānıñ ḳatre-i dürdānesi Mātem-i zāt-ı Ekrem getirüb dünyaya bu ….. iĥsān 'atāyi-i bir doġurmuş anası Terk idüb dār cihānı uçdı Cennet bağına Aślı Cennet bülbülidir oldı Cennet lānesi …. evlād-ı 'iyāli tā-be-maĥşer aġlasun İftirāḳ-ı ĥasretiyle oldılar dįvānesi Sāyesinde śāyedār olır idi bunca faḳįr Āyşe Ĥanım idi cümle faḳirler anası Merĥūm (?) Abdurrraĥman Aġa kerįmesi merĥūme Āyşe Ĥanım RūĥunaFātiĥa Sene 1267 16 Z. (Źi'l-ka'de)

Katalog no: 50

Kimliği: Ayşe Hanım

Tarihi: 16 Zilka'de 1267 H.

12 Eylül 1851 M.

Formu: Levha

Başlık türü: -

Ölçüleri: 34* 150

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Mezar tipi: Lahit

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 25,5* 90

Özellikleri: Başlık kısmı kopuk olup, üst kısımda yüksek kabartma tekniğinde, S kıvrımlı süslemelr mevcuttur. Kitâbenin etrafını çevreleyen kıvrımlı bordür, Şâhideye formunu vermektedir. Kitâbesi, mâil paftalı, 14 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 71

Okunuşu:

Yā Hū

Āh kim bu ʻālem içre ben de şādān olmadım

Çāresiz derde düşdüm defʻa imkān bulmadım

Geçdi ʻömrüm görmedim śıĥĥat yüzin

Bir misāfir gibi geldim ben de mihmān olmadım

Ħāśśa-i ordū-yı Hümāyūnį erkānından

Mįrlivā Süleyman Paşa Ĥażretleriniñ

Zevcesi merĥūme Nefįse Ĥanım

RūĥunaFātiĥa Sene 1278

Katalog no: 51

Kimliği: Nefîse Hanım

Tarihi: 1278 H./1861 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 30 * 132

Yazı alanı: 30 * 90

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Ta'lîk

Özellikleri: Üst kısmı, kabartma tekniğinde helezonik kıvrımlı yaprakla süslenmiştir. Kitâbesi mâil paftalı, 9 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 72

Hüve'l-Bāḳį

'Afįfe Zāhide 'İsmet-penāh Āyşe Hürmüz kim

Muĥibb-i çār-yār ve ehl-i Begt Fātıma Zehrā

Seher-ħįz idi dįndār idi o śāĥibü'l-ħayrāt

Gözünde yoḳ idi mülk ile māl ü zįnet-i dünyā

İdüb terk-i fenā mülk-i beḳāya eyledi rıĥlet

Olūb mürg-i revānı lāne-sāz Gülşen-i ŧūbā

İlāhįĤażreti 'Āişeye Cennetde hem-dem ḳıl

Şefį'i ola maĥşerde Ĥabįb-i Ħālıḳ-ı Yektā

Yazıldı fevtine merĥūmeniñ re'fet güher tārįħ

Riyāż-ı Cennet-i 'Adn ola rūĥ-ı hürmüze me'vā

15 Ramażan Sene 1320

Müteḳā'id biñbaşı merĥūm Ĥacı Süreyyā Begiñ

Ĥaremi 'Āyişe Hürmüz Ĥanımıñ Rūĥuna Fātiĥa

Katalog no: 52

Kimliği: Âyişe Hürmüz Hanım

Tarihi: 15 Ramazan 1320 H.

16 Aralık 1902 M.

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 27,5 * 104

Yazı alanı: 27,5 * 91

Özellikleri: Başlık kısmı kopmuştur. Üstte kıvrık yaprak süslemesi mevcuttur. Kitâbesi, mâil paftalı, 14 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 73

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Sįvās Ordusı

Ḳumandanlarından merĥūm

'Ali Paşa maħdūmı ve

Teftįş-i 'askerį ḳomisyon-ı

'Ālįsi a'żāsından

Merĥūm ve maġfūr mįrlivā

Muśtafa Nažmi Paşanıñ

Rūĥuna el-Fātiĥa

29 Śafer 1337

Ḳānūn-i Evvel 1334

Katalog no: 53

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mustafa Nazmi Paşa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 29 Safer 1337 H.

4 Aralık 1918 M.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî Sülüs ve Rik'a

Ölçüleri: 35* 153

Yazı alanı: 26 * 107

Özellikleri: Üst ksımı sivri ve dilimli kemer şeklinde ve rûmî desenleriyle süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı, 11 satır halinde, celî sülüs ve rik'a ile yazılmıştır. Kitâbe, üst kısmı yarım daire kemerli ve ufak dilimlerle aşağı inen ve alt kısımda da simetrik olarak aynı dilimleri mevcut olan bir çerçeve içerisinde yer almaktadır.

Resim no: 74

Okunuşu:

Lā ilāhe illāllah

MuĥammedResūlullah

Şeyħü'l-Ĥarem merĥūm el-Ĥāc

Emįn Paşanıñ maħdūmı

Ŧarįķat-i 'āliye-i Rufā'iyyeden

Ve Yāverān-ı Ĥażreti Şehriyārįden

Ferįķ el-Ĥāc Muśtafa

Vehbį Paşanıñ

Rūĥįçün el-Fātiĥa

Sene 1316 15 Rebį'ul-āħir Cum'a güni

Katalog no: 54

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mustafa Vehbî Paşa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Rebîülâhir 1316 H.

2 Eylül 1898 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 36 * 168

Yazı alanı: 29 * 114

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: Hamîdî Fes

Başlık ölçüsü: 72 * 17

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Fes başlıklı şâhidenin boyun kısmında 6 yapraklı bir çiçek yer almaktadır. Hemen altında, ortada büyükçe bir çiçeğin yer aldığı, uçlarında püsküller bulunan süs unsuru yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 75

Okunuşu:

Küllü men ʻaleyhā fān

Budur ḳabr-i Emįn Paşa-yı ʻādil

Budur Şeyḫü'l-Ĥarem śāĥib-i keremkān

İki defʿa naśįb itmişdi kendi

Bu mesnedle o yerde Rabb-i Settār

Bıraḳdı ol maḳam-ı ʻālįde lįk

Nice ḫayrāt ve nice nice āŝār

Oḳu bir Fātiĥa Allah içün çün

Ziyāret itmege ḳabri sezā vār

Yazub tāriḫini dāmadı Ĥamdį

Vefāt itdi Emįn Pāşā-yı bį-zār

Sene 1291

Katalog no: 55

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Emîn Paşa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1291 H./1881 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Lahit ölçüleri: 60 * 74 *198

İşleme tekniği: Zemin oyma

Formu: Levha

Ölçüleri: 54 * 160

Başlık türü: Hamîdî Fes

Yazı alanı: 34 * 130

Başlık ölçüsü: 73* 14

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Fes başlıklı şâhidenin, gövde kısmı yukarıdan dikdörtgen olarak başlayıp , alt kısımda dairesel bir form sergiler. Kitâbesi düz paftalı olarak, 11 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır. Kitâbenin etrafını, yapraklardan oluşan bordür çevrelemektedir. Kitâbenin hemen üstünde Mevlevî tarikati muhibbi olduğunu gösteren,kabartma tekniğinde işlenmiş, sikke kısmı sarı ve sarık kısmı yeşil renkli Mevlevî sikkesi rölyefi mevcuttur. İçerisinde "küllü men alyhâ fân" ayeti yazılıdır.

Resim no: 76

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Dār-ı Şūrā-yı 'askerį

A'żāsından mįrlivā sa'ādetlü

Nuśret Paşa Ĥażretleriniñ kerįme-i

Ma'śūmeleri Ĥayriyye ĤanımıñRūĥuna

Fātiĥa Sene 1284 fį 14 Źilhicce

Katalog no: 56	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: Hayriyye Hanım	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 14 Zilhicce 1284 H.	Mezar tipi: Lahit
7 Nisan 1868 M.	Formu: Levha
Malzeme: Taş	Başlık türü: -
İşleme tekniği: Zemin oyma ve kabartma	Yazı türü: Ta'lîk
Ölçüleri: 16 *65	Yazı alanı: 16 * 37

Özellikleri: Tepelik kısmında, kabartma tekniğinde akantus yapraklarıyla çevrili penç motifi yer almaktadır. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır. Bir bebeğe ait olan mezar taşı ufak boyutludur.

Resim no: 77

Hüve'l-Hallāku'l-Bāḳį

Duħter-i Muśtafa Pāşā-yı ferįk ma'rūf

Fātıma Rātıbe Ĥanım o şerįfe-i cihān

Açılub śoldı bu 'ālemde miŝāl-i ġonce

Ehli ĥaśretle eyledi zār u giryān

Zevce-i Ĥāfiž Efendi idi ol gevher-i pāk

Ayırub peyk-i ecel ḳaldı derūn vįrān

Gülşen-i bāġ-ı cinānda yine olsun hemser

Merḳadin eyleye pür-nūr Cenāb-ı Yezdān

Fevtine yazdı kerįmi güher-āsā tārįħ

Rātıbe Ĥanıma 'uḳbāda maĥal bezm-i cinān

Fātiĥa Sene 1266 fį 2 C. (Cemāziye'l-āħir)

Katalog no: 57

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Râtıbe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 2 Cemâziyelâhir 1266 H.

Mezar tipi: Toprak

15 Nisan 1850 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 45* 207

Yazı alanı: 35 * 121

Özellikleri: Tepelik kısmında, kıvrık dallar arasında kozalak motifleri dikkati çekmektedir. Kitâbe kısmı, düz paftalı, 12 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır. Etrafını, soyut süslemeli genişçe bir bordür çevrelemektedir.

Resim no: 78

Hüve’l-Ĥayyü’l-Bāḳį

Bu ḳabre nažre-i im‘ān iden ey zā‘ir-i ĥaḳ-cūy

Fenā-yı ‘ālemi idrāk içün ḳıl vaḳfe-i ‘ibret

Oḳu bir Fātiĥa ihlās ile merĥūma zįra kim

Seniñ de cilvegāhıñ ĥākdir encām-ı kār elbet

Bu merĥūm oġlıdır Rüstem gibi bir Āśafıñ kim ĥayf

O da đāl-i ecelden bulmadı ḳurtulmaġa ḳudret

Çemenzār-ı cihānı şad iderdi mezra’-ı ‘uḳbā

Olurdı Ĥaḳ yolunda dāne rįz-i şefḳat u himmet

Ġarįḳ-i nūr-ı ‘afv u maġfiret olduḳca ol merĥūm

İlāhį dāder u ĥuvįyşānı olsuñ hemdem devlet

Ricālü’l-ġayb telḳįn itdiler tāriħ-i menḳūtuñ

Rıżā Beg seviyy-i gülzār-ı na‘įme eyledi rıĥlet

Sene 1299 yevm-i çeĥārşenbe 22 Muĥarrem

Katalog no: 58

Kimliği: Rızâ Bey

Tarihi: 22 Muharrem 1299 H.

14 Aralık 1881 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Silindirik (Tepesi sivri)

Başlık türü: -

Yazı türü: Ta’lîk

Ölçüleri: 94 *170 Yazı alanı: 36 * 125

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin tepesi sivridir. Kitâbesi, düz paftalı, 14 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır. İlk satırdaki "Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî" ibâresi iki kısma bölünmüş, orta kısmına bir erkek başlığı rölyefi işlenmiştir.

Resim no: 79

Okunuşu:

Küllü men aleyhā fān

Rūm ili ḳāḍį'askerį-i esbaḳ

Vārdārį Şeyḥzāde el-Ĥāc

Muĥammed Efendiniñ kerįme-i muḥteremeleri

Merĥūme ve maġfūrun lehā Ĥibetullāh Muĥsine

Ĥanım ḳuluna ve cemį' mü'miniņ ve mü'mināta

Raĥmet eyleye rıżā'en lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 12..

Katalog no: 59 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhsine Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 12.. Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 39 * 199 Başlık: 88* 35

Yazı alanı: 32 * 99 Yazı türü: Ta'lîk

Özellikleri: Hotoz başlıklı şâhide palmet rölyefi ile bezenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 80

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Maliyye ħazįne-i celįlesinde Anatolı

Vāridāt muĥasebesi ketebesinden

Es-Seyyid Muĥammed 'Ārif Efendiniñ

Ĥalįlesi merĥūme ve maġfūrun lehā

Şerįfe Ĥabįbe 'İffet Ĥanımıñ

Rūĥ-ı şerįfįçün el-Fātiĥa

15 B.(Receb) Sene 1272

Katalog no: 60

Kimliği: Habîbe İffet Hanım

Tarihi: 15 Receb 1272 H.

22 Mart 1856 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 36 * 136

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 36 * 94

Özellikleri: Tepelik kısmı, kıvrık yapraklarla süslenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 81

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

İstanbul pāye-i

Celįlesiyle birinci

Ħāśśa-i ordū-yı

Hümāyūnı müftisi(?)

İken irtihāl-i

Dār-ı beḳā iden

İlyas Efendiniñ

Rūĥįçün el-Fātiĥa

Sene 1281 fį 15 Muĥarrem C. … Mıśrį

Katalog no: 61

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İlyas Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Muharrem 1281 H.

Mezar tipi: Lahit

20 Haziran 1864 M.

Lahit ölçüsü: 63* 54* 210

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 41 * 172

Başlık ölçüsü: 74 * 18

Yazı alanı: 29 * 119

Yazı türü: Celî ta’lîk

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı şâhidenin kitâbesi, mâil paftalı ve 10 satır halinde, celî ta’lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 82

Okunuşu:

Ḳuṭbu'l-'ārifįn ve ġavs

El-Vāśılįn Ĥażreti Naśūĥį

Ḳuddise śırrahu'l-'ālįniñ nesl-i

Ŧāĥirlerinden ḳurenā-yı Ĥażreti

Şehriyārįden esbaḳMeĥmed Śafiyyüddįn

Begiñ maĥdūmı Muĥammed Nūreddįn

Efendiniñ rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene …..

Katalog no: 62

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Nûreddîn Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi:

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Fes

Ölçüleri: 24 * 72

Başlık ölçüsü: 52 * 18

Yazı alanı: 24 * 54

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Fes başlıklı şâhidenin başlık ve kitâbesi arasında soyut yaprak süslemeleri vardır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 83

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Kāđį'asker-i esbaḳ

Merĥūm ve maġfūrun leh

Ħayrullah Efendiniñ

Ĥalįlesi merĥūme

Ve maġfūrun lehā Fātıma

Ĥanım rūĥı-çün

Rıżā'en lillāhi te'ālā

El-Fātiĥa

Sene 1329 fį L. (Şevval)

Katalog no: 63

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtıma Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: Şevval 1329 H./1911 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 36 *168

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 34 *105

Özellikleri: Sivri kemerli ve aşağıya doğru daralan bir forma sahiptir. Sivri ucunda palmet motifi yer almaktadır. Alınlık kısmında süsleme unsuru olarak, meyve kasesi, çiçekler ve püsküller mevcuttur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 84

Hüve’l-Bāḳį

Esbaḳ reįs-i etıbbā’ cenāb-ı

Cihāniyānį Cennetmekān Firdevs-i

‘Āşiyān merĥūm Behçet Efendiniñ

Ĥafįdesi Ħācegān Dįvān-ı

Hümāyūn Ḳahvecibaşızāde

Muĥammed Lütfullah Efendiniñ

Zevcesi merĥūm ve maġfūr

El-Muĥtāc ilāraĥmeti’l-ġafūr

Şerįfe Fātıma Naǿįme Ĥanımıñ

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1275 20 B. (Receb)

Katalog no: 64

Kimliği: Fâtıma Naîme Hanım

Tarihi: 20 Receb 1275 H.

23 Şubat 1859 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma/kabartma

Ölçüleri: 41 * 173

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 41 * 125

Özellikleri: Tepelik kısmında kıvrık yapraklar yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 12 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 85

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Merĥūme ve maġfūre el-muĥtāc

İlārahmet-i Rabbihi'l-Ġafūr

MuśtafaBegiñ vālidesi

El-Ĥācce Hüsnā ḳadın

Rūĥı-çünFātiĥa

Sene 1243

Katalog no: 65

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hüsne Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1243 H./1827 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 39 * 87

Yazı türü: Celî Sülüs

Yazı alanı: 39 * 47

Özellikleri: Sivri kemerli şâhidenin alınlık kısmı, çiçek ve kıvrık yapraklarla süslenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 86

Hüve’l-Bāḳį

Ey felek ḳaddiñ büksün

Fende yād ittiñ beni

Ben murāda irmiş iken

Nā-murād ittiñ beni

Gençligimde cisām-ı(?) mevtā

‘Āḳıbet nūş eyledim

Fānį dünyada ne güldürdüñ

Ne şād ittiñ beni

Ĥaseki Ĥalįl Aġazāde

Rūm ili ḳudātından

Merĥūm ve maġfūrun leh

Muśtafa Nažif Beg

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1231 fį27 R. (Rebįü’l-evvel)

Katalog no: 66

Kimliği: Mustafa Nazif Bey

Tarihi: 27 Rebîülevvel 1231 H.

26 Şubat 1816 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: Nezkebî

Başlık ölçüsü: 97* 37

Ölçüleri: 38* 164 Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 27 * 115

Özellikleri: Büyükçe bir nekzebî başlığı olan şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 15 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır.

Resim no: 87

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Vedā’-ı ‘ālem-i fānį iden

Sābıḳā Mısır Ḳāĥire Ḳāđįsi

Merĥūm ve maġfūrun leh

VardārįŞeyĥzāde

Yaĥyā Kāmil Efendi

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1242 B. (Receb) Ġurre

Katalog no: 67 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Yahya Kâmil Efendi Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1 Receb 1242 H. Mezar tipi: Lahit

29 Ocak 1827 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: Örfî destârî

İşleme tekniği: Zemin oyma Başlık ölçüsü: 50* 50

Ölçüleri: 42,5* 180 Yazı türü: Celî Ta’lîk

Yazı alanı: 33* 100

Özellikleri: Dikdörtgen bir forma sahip şâhidenin büyükçe bir başlığı vardır. Alınlık kısmında palmet ve soyut bitkisel süslemeler mevcuttur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 88

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Śābıḳan İslāmbol pāyesi ile

Re'įs-i etıbbā-i Ĥażreti Şehriyārį

Merĥūm ve maġfūrun leh

Muĥammed Śādıḳ Efendi

Rūĥiçün

El-Fātiĥa

Sene 1215 fį 11 S.

Katalog no: 68

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Sâdık Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 11 …. 1215 H. 1800 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Lahit ölçüsü: 72 *54* 223

İşleme tekniği: Zemin oyma

Formu: Levha

Ölçüleri: 39 * 160

Başlık türü: Örfî destârî

Yazı alanı: 35* 96 Başlık ölçüsü: 114* 36

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Dikdörtgen bir forma sahip şâhidenin büyükçe bir başlığı vardır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 89

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Evlād-ı Ĥażreti Naśūĥįden

Ve śudūrdan merĥūm Ali Ĥaydar

Efendiniñ ĥafįdesi ve Köprili

Zāde Mažhar Beginñ kerįmesi

Merĥūme Ħadįce Merzūķa Ĥanım

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1331 29 Muĥarrem

Sene 1328 25 Ķānūn-i evvel

Katalog no: 69 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hadîce Merzûka Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 29 Muharrem 1331 H. Mezar tipi: Lahit

25 Kânûn-ı evvel 1328 R. Formu: Levha

8 Ocak 1913 M. Başlık türü: -

Malzeme: Taş Yazı türü: Ta'lîk

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı alanı: 26 * 63

Ölçüleri: 28 * 101

Özellikleri: Tepelik kısmı, Yüksek kabartma tekniğinde 3 adet penç motifi etrafında yer alan kıvrık yapraklar ve C kıvrımları ile bezenmiştir. Kitâbesi mâil paftaı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 90

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Ĥażreti pįr Seyyįd Muĥammed en-Naśūĥį

Ḳuddise sırrahu'l-'ālįzāde ĥafįdi

Zādelerinden merĥūm Ali

Ĥaydar Efendi maĥdūmı

İbrāhim Begefendiniñ kerįmesi

Nāşide Ĥanım merĥūmeniñ ve kāffe-i

Ehl-i įmānıñ ervāĥįçün Fātiĥa

Sene 1325 fį 22 Cemāziye'l-āhir

Katalog no: 70 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Nâşide Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 Cemâziyelâhir 1325 H. Mezar tipi: Lahit

2 Ağustos 1967 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleme tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Celî ta'lîk

Ölçüleri: 28 * 106 Yazı alanı: 26 * 73

Özellikleri: Tepelik kısmı, çiçek ve kıvrık yapraklarla bezenmiştir. Kitâbesi mâil paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 91

Yā Lātįf

Emįn-i surre-nāh-ı cihān Ĥacı Muĥammed ĥakįr

Vefāt-ı zevcesiyle düşdi hüzn ü miĥnet-i ĥāra

Bulmaz çāre elbetde giren bu mühr-i tekvįne

Müfįk-i ķabri menzilgāh ider bį-şübhe Mevlānā

O mestūre henüz nevres-i civānken nā-bedįd oldu

'İyāl-i aķrabāsı firķatiyle ķıldı vāveylā

Cihānda ismi Zeyneb maĥlaśı ĥāletfezā idi

Şefį'i rūz-i maĥşer ola 'āl-i Ĥażreti Zehrā

Du'ā-yı ĥayr ile çıķdı ķalemden bir güzel tārih

İde ĥaletfezāya Cennetü'l-me'vāyı Ĥaķķ nāvį

Sene 1278

Katalog no: 71 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Zeyneb Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1278 H./1861 M. Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş Formu: Silindirik

İşleme tekniği: Zemin oyma Başlık türü: -

Ölçüleri: 66 * 171 Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 29 * 107

Özellikleri: Silindirik formda olan şâhidenin, sivri olan üst kısmında yüksek kabartma tekniğinde yapraklar mevcuttur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 12 satır halinde ve celî ta’lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 92	Okunuşu: Hüve’l-Bāḳį Teşrįfāt-ı Dįvān-ı Hümāyūn Mu‘āvini Sābit Hāşim Efendiniñ vālidesi merĥūme Ve maġfūrun lehā el-muĥtāc ilāraĥmet-i Rabbihi’l-Ġafūr el-Ĥācce Nefįse Ĥatūnuñ rūĥiçün ve cümle ehl-i ……

Katalog no: 72 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hâcce Nefîse Hatun Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: - Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma Başlık türü: -

Ölçüleri: 45*100 Yazı türü: Celî Sülüs

Yazı alanı: 40 * 94

Özellikleri: Dilimli kemer formundaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak celî sülüs ile yazılmıştır. Bir kısmı toprağa gömülü olduğundan, kitâbenin görünen kısmı 7 satırdır.

Resim no: 93

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Darpḥāne-i 'āmirede ĥazįne-i

Ĥāśśa-i Hümāyūn odasında müstaĥdem

Ĥāfiž Efendiniñ vālidesi

Merĥūme ve maġfūrun lehā el-muĥtāc

İlāraĥmet-i Rabbihi'l-Ġafūr Şerįfe

Ruḳiyye Maĥtūme Ħātunuñrūĥiçün ve kāffe-i

Ehl-i įmānıñ ervāḥįçün lillāḥį

El-Fātiĥa 24 …. Sene 1266

Katalog no: 73

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Rukiyye Mahtûme Hâtun

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 24…. 1266 H./1849 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 37 * 134

Yazı türü: Celî Sülüs

Yazı alanı: 34 * 90

Özellikleri: Tepelik kısmı çok sayıda kıvrık yapraktan oluşan şâhide, aşağıya doğru daralan dilimli bir forma sahiptir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 94

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Gelüb ḳabrim ziyāret iden iḫvān

Oḳuyalar rūḥuma bir Fātiḥa iḥsān

Merḥūm ve maġfūr leh el-muḥtāc

İlāraḥmet-i Rabbihi'l-Ġafūr

Baśmacı ustalarından

Es-Seyyįd Muḥammed 'Ali Aġanıñ

Rūḥiçün el-Fātiḥa

Sene 1273

Katalog no: 74

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Ali Ağa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1273 H./1856 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 38 * 147

Başlık ölçüsü: 73 * 14

Yazı alanı: 29 * 100

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Fes başlıklı şâhidenin boyun kısmı zikzak desenlerle süslüdür. Alınlık kısmı yüksek kabartma tekniğinde çiçeklerle bezenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 95

Okunuşu:

Göçdi bu mülk-i fenādan ol meh-i rūşen leffen

Ya'nį hengāme-i civānda idüb 'azm-i beḳā

Zįnetā ħātif du'ā birle didi tārīḫini

Eyle İbrāhįme yā Rab gülşenį 'adniñ 'atā

Sene 1158

Katalog no: 75

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İbrâhîm Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1158 H./1745 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Kâtibî

Ölçüleri: 23* 95

Başlık ölçüsü: 74* 25

Yazı alanı: 23* 48

Yazı türü: Celî Sülüs

Özellikleri: Katibî başlığa sahip şâhide, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 5 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 96

Hüve'l-Ĥayyüllezį lā yemūt

Bu dünyanıñ źevķine kimse meyyāl olmasun

'Āķıbet 'ömrüm geçdi bir śafāsın sürmedim

İrci'į emriñ śadāsı gelmiş kulaġıma bilmedim

Muĥabbet iderken fücǿeten ne oldıġım bilmedim

Receb-i Şerįfiñ on ţoķuzıncı śalı gecesi

Ħākile yeksān oldum merĥūm 'Avni Paşa

Ĥażretleriniñ ĥalįlesi ĥanımefendiniñ ĥarem

Keţħüdāsı el-Ĥāce 'Āişe Ĥanımıñ

Rūĥiçün rıżā-i lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1280

Katalog no: 76

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hâce Âişe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1280 H./1863 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 30* 135

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 30 * 88

Özellikleri: Tepelik kısmı, çiçekler, dairesel bir motif ve şua ile süslenmiştir. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 11 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 97

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Sābıḳan śudur-ı Rūm merĥūm

Neyrullah Efendiniñ kerįmesi

Merĥūm ve maġfūrun lehā Nefįse

Ĥanımıñrūĥiçün

Rıżā'en lillāhi te'ālā el-Fātiĥa

Sene 1211 15 R. (Rebįü'l-evvel)

Katalog no: 77

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Nefîse Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Rebîü'l-evvel 1211 H.

Mezar tipi: Toprak

18 Eylül 1796 M.

Lahit ölçüsü: 63* 38* 187

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 42* 128

Yazı türü: Celî Ta'lîk

Yazı alanı: 40* 96

Özellikleri: Sivri kemerli bir formu olan şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

. Resim no: 98

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Sābıḳan Rūm ili

Kāđı‘askeri reįs-i

Etıbbā-i Ĥażreti Şehriyārį

Merĥūm ve maġfūr el-Ĥāc

Muśtafa Behçet Efendiniñ

Ve cemi’ ümmet-i Muĥammediñ

Rūĥ-ı şerįfleriçün Fātiĥa

Sene 1249 fį 19 Z. (Zi’l-ka’de)

Katalog no: 78

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mustafa Behçet Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 19 Zilka’de 1249 H.

Mezar tipi: Lahit

30 Mart 1834 M.

Lahit ölçüsü: 66*55* 210

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 38* 188

Başlık ölçüsü: 100* 29

Yazı alanı: 35* 111

Yazı türü: Celî Ta’lîk

Özellikleri: Dikdörtgen formda olan şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 99

Hüve'l-Bāḳį

Merĥūm Mįralay 'Ali Rıża Beg

Kerįmesi ve Emįn Begiñ ĥalįlesi Fātıma

Sa'ādet Ĥanım ve maĥdūmı Sabāheddįn

Begiñ ķabirleridir. El-Fātiĥa

Fātıma Ĥanımıñ tārįĥ-i vefātı 12 Şa'bān Sene 1330

15 Temmuz Sene 1328

Sabaĥaddįn Begiñ tārįĥ-i vefātı Sene 1331

Katalog no: 79

Kimliği: Saadet Hanım ve Sabahaddîn Bey

Tarihi: 1330 H./1911-12 M.

1331 H./1912-13 M.

Malzeme: Taş

İşleme tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 63* 108

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî Ta'lîk

Yazı alanı: 35* 62

Özellikleri: Üst kısmı, S kıvrımları, her iki yanda lale motifi ve kıvrık yapraklarla, yüksek kabartma tekniğinde bezenmiştir.. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 100

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Selįmiyye Ḳışlasında

Topçı Başıcı alayı

Ḳumandanından müteḳāóid

Merĥūm ve maġfūr 'Ali Rıżā

Begiñ ḳabridir

El-Fātiĥa

Sene 1325 15 Kānūn-i Ŝānį

Katalog no: 80

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ali Rızâ Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1325 H./1910 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 63* 107

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 22* 72

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin tepesinde kozalak motifi bulunmaktadır. Üst kısmı ince bir bordürle çevrili olup alt kısmını akantus yaprakları çevrelemektedir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satırlı ve celî ta'lîk ile yazılmıştır. Taş yüzeyi oldukça aşınmıştır.

Resim no: 101

Okunuşu:

Sābıḳa Mi’mār Aġa ketḫüdāsı

Merĥūm ve maġfūr leh el-muĥtāc

İlāraĥmet-i Rabbihi’l-Ġafūr

Ḳayśeriyyeli es-Seyyiḍ el-Ĥāc

‘Ali Efendiniñrūĥiçün

El-Fātiĥa Sene 1243

Katalog no: 81

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ali Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1243 H./1827 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Kâtibî

Ölçüleri: 36* 113

Başlık ölçüsü: 29* 20

Yazı alanı: 34* 77

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: KâtibÎ başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 102

Okunuşu:

Yā Hū

Mürşįd-i rāh-ı Ŧarįḳat

Vāśıl-ı bezm-i ĥaḳįḳat

Merĥūm ve maġfūr Şeyħ Ömer

Efendi Ĥażretleriniñ bendelerinden

…. Seyyįd Dervįş Muĥammed merĥūmuñ

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1254

Katalog no: 82

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Derviş Muhammed

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1254 H./1838 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 32* 122

Başlık ölçüsü: 87* 27

Yazı alanı: 30* 88

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Halvetî başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbes düz oaftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 103

Okunuşu:

Yā Hū

Bāb-ı ser‘askerį

Mektūbį odası

Mümeyyizlerinden İbrāhįm

Efendiniñ maĥdūmı

Oŧa-i meźkūr ĥulefāsı

Muĥayyerātından ve Hācegān-ı

Dįvān-ı Hümāyūndan

Aĥmed ‘İzzet Begiñ

Rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1285

Katalog no: 83

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ahmed İzzet Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1285 H./1868 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 40* 157

Başlık ölçüsü: 73* 16

Yazı alanı: 27* 112

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Fes başlıklı olup boyun kısmına, kabartma tekniğinde palmet rölyefi işlenmiştir. Her iki yanda kıvrık yapraklar da tepelik kısmı süsleyici unsurları tamamlamaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 11 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır. Yüzeyi aşınmış olup yazısı net değildir.

Resim no: 104

Okunuşu:

Nevcivānım uçdı Cennet bağına

Vālideyni yaḳdı firḳāt nārına

Sābıḳā İbrāhim Paşa ketḫüdāsı

Merḥūm Muḥammed Aġanıñ maḥdūmı

İbrāḥim Edhem Beg Rūḥuna

El-Fātiḥa Sene 1243 fį 14 S.

Katalog no: 84

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İbrahim Edhem Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 14…. 1243 H./1827 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Kâtibî

Ölçüleri: 21*69

Başlık ölçüsü: 47* 15

Yazı alanı: 20* 43

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Kâtibî başlıklıdır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 105

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Sābıḳan ḳapu ħalįfesi Mįr

Piyāde es-Seyyid Yaĥyā Efendiniñ

Maħdūmı merĥūm ve maġfūr leh

Es-Seyyįd Muśtafa Ḳadrį Çelebi

Efendi rūĥiçün

Allah rıżāsįçün el-Fātiĥa

Fį Sene 1185

Katalog no: 85

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mustafa Kadri Çelebi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1185 H./1771 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Kâtibî

Ölçüleri: 24* 101

Başlık ölçüsü: 62* 35

Yazı alanı: 23* 69

Yazı türü: Celî Ta'lîk

Özellikleri: Kâtibî başlıklıdır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 106

Okunuşu:

Allahu'l-Bāḳį

Ḳutbü'l-'ārifįn Ĥażreti

Naśūĥįzāde Fażlullah

Efendi Ĥażretleriniñ maĥtūm-ı

Mükerremleri merĥūm eş-Şįh

Alā'eddįn Efendi Rūĥuna

Fātiĥa Sene 1223 fį 15 L. (Şevval)

Katalog no: 86

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Alâaddîn Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Şevval 1223 H.

Mezar tipi: Lahit

4 Aralık 1808 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 92* 26

Ölçüleri: 31* 178

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 28* 76

Özellikleri: Örfî destârî başlıklıdır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 107

Okunuşu:

Hüve’l-Ĥayyü’l-Bāḳį

Çeşm-i ‘ibretle nažar ḳıl mezarımıñ ŧāşına

Bilmez aĥvālim kimse tā gelmeyince başına

Sābıḳā mi’mār aġa keŧħüdāsı es-Seyyįd

El-Ĥāc ‘Ali Efendiniñ zevcesi

Merĥūme Ümmühān Ħātūn rūĥiçün

Fātiĥa Sene 1233 ……

Katalog no: 87

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ümmühân Hâtûn

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1233 H./1817 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 44*146

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 39*74

Özellikleri: Dilimli kemerli forma sahiptir. Alınlık kısmında soyut süsleme unsurları yer almaktadır.Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

 Resim no: 108	Hüve’l-Ĥayyü’l-Bāḳį Çün ecel geldi āña olmaz emān Cürmüni ‘afv eyle yā Rabbü’l-Mennān Maġfiret ḳıl olmasun ĥāli yemān Maẓhār-ı nūr-ı şefā‘at ḳıl her zaman Dergāh-ı ‘ālį gediklü zü‘amālarından El-Ĥāc Ĥasan Aġa bin ‘Abdü’l- ġanį ve cemį’ mü’minįn ve mü’minātıñ Rūĥiçün rıżā-i lillāhi’l-Fātiĥa (Tarih kısmı gömülü)

Katalog no: 88

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hasan Ağa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: -

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Azîzî Fes

Ölçüleri: 35* 120

Başlık ölçüsü: 69* 16

Yazı alanı: 33* 97

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Fes başlıklıdır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, celî sülüs ile yazılmıştır. Alt kısmı toprağa gömülü olduğu için tarih kısmı görünmemekte, 9 satır halinde okunmaktadır.

Resim no: 109

Āh mine'l-mevt

Serāy-ı gülşen-i fānįde nazįk gül idim ….

Baña bād-ı ecel irdu/ayırdu vücįdım gül gibi śoldı

…. Gibi uçardım ben semā-yı dehr-i iķbālde

Düşüb yer altına cismim bu 'ālemden nihān oldı

Bu gençlikde benim derdime dermān bulmadı kimse

Ŧabįbler 'āciz oldılar ne çāre kim ecel geldi

Ĥażreti Naśūĥįzāde sülālesinden

Ķurenādan maħreç Śaffet Begiñ kerįmesi

Merĥūm ve maġfūr lehā Fāŧımatü'z-Zehrā

Ĥanımıñ rūĥiçün lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1295 Cemāzi'l-āħir

Katalog no: 89

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtımatü'z-Zehrâ Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1295 H./1878 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 34* 162

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 28* 101

Özellikleri: Üst kısımda, penç etrafında madalyon motifi bulunmakta, her iki yanda S kıvrımları ve kıvrık yapraklar üzerine oturarak gövdeye bağlanmaktadır. Bu

süslemenin orta kısmında hilâl motifi yer almaktadır. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 12 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 110

Hüve'l-Bāḳį

Āh efendim bu 'ālem içre rāĥat-ı cān bulmadım

Ĥāśılı 'ömrüm ġam ile geçdi biraz gülmedim

Yā İlāhį sen bilürsiñ efendim senden meded

Yüzimi dergāhıña sürmekden āsān bulmadım

Da'vet-i Ĥaḳḳ irişicek bu misāfir cāndan

Terk idüb māl ü melāli ġayrı mihmān olmadım

Sābıḳā sarıḳçıbaşı Sultan

Selįm kātibi merĥūmMuśtafaEfendiniñ

Kerįmesi ……başı Aĥmed Begiñ

Ĥalįlesimerĥūme ve maġfūre Zekiye

Ĥanımıñ rūĥiçün Fātiĥa

(Tarih kısmı gömülü)

Katalog no: 90

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Zekiye Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: -

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleme tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 40* 166 Başlık ölçüsü: 84* 28

Yazı alanı: 30* 107 Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Hotoz başlıklı şâhidenin boyun ve alınlık kısmı kıvrık yapraklarla süslüdür. Kitâbesi düzpaftalı olarak, 12 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 111

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayy

Cenāb-ı Ĥażreti Pįr Muĥammed en-Nasūĥį

Ḳuddise sirrahū es-Sāmįzāde ĥafįdi

Veḳāyi‘ es-Seyyįd İbrāhįm ’İffet

Efendi ĥafįdi mevālį-i ‘ižām

Ve bilād-i ħamsiyye pāyelülerinden Cennetmekān

Es-Seyyįd Muĥammed Neş’et Molla Efendiniñ

Śandūḳa-i ħāke rehįn olduḳları

Tarihdir

Sene 1329 fį 12S. (Śafer)

Katalog no: 91 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Neş’et Molla Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 12 Safer 1329 H. Mezar tipi: Toprak

12 Şubat 1911 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 74* 19

Ölçüleri: 34* 128

Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 31* 99

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı ve aşağıya doğru daralan bir forma sahiptir. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 10 satır halinde celî ta’lîk ile yazılmıştır.

Resim no:112

Okunuşu:

İnnį lā esiķu illā bi raĥmetik

Fuķārā-yı sālikįnden

Ŧıb medresesi müderris-i

Faħrįsi ŧabįb miralayı

Tevfįķ Vācid Begiñ merķadidir.

Katalog no: 92

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Tevfîk Vâcid Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: -

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü:

Ölçüleri: 60* 112

Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 20* 47

Özellikleri: Silindirik formda ve tepesi kozalak motiflidir. Üst kısmında, zemin oyma tekniği ile işlenmiş Mühr-i Süleyman rölyefi işlenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 5 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no:113

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Ŧıb Medresesi müderris-i

Faẖrįsi ŧabįb Miralay

Tevfįḳ Vācid Begiñ zevcesi

Śāliĥāt-ı muẖadderātdan

Emine Maḳbūle Ĥanımıñ ḳabridir

Ayaḳ taşındaki ḳıt'ayı

Merĥūme ĥayatında …… kendi mi

Söylemişdir Rūĥuna el-Fātiĥa

…. Receb Sene 1241 17 ….. Sene 1229

Katalog no: 93

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Emine Makbûle Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1241 H./1826 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 60* 114

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 24* 80

Özellikleri: Silindirik formda ve tepesi kozalak motiflidir. Üst kısmında, alçak kabartma tekniği ile işlenmiş başlık rölyefi yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 114

Hū

Lutf-ı iĥsānıña Yā Rab çok şükür ĥamd ü senā

Cānımı cānana virmek çün naśįb oldı bañа

…..güle 'ālūde lāyıķ degil śultānım saña

Sen ānı tadĥįr idüb āb-ı feyż vaślınla tā……..

Eyle lāyıķ ĥādim-i ĥalvet-serāy şāhına

Şöyle taż̂ĥįr eyle ki ķalmasuñātįde hiç māsivā

Sal ānı deryā-yı 'aşka görmesün hiç āşinā

Böyle taķrįb itmek ister bu dil-i şeydāyį saña

Geçdi kim maķbūle tebşįr eylediñ cāna bañа

Sanki nūr oldı vücūdum eyledim mi'rāc saña

Katalog no: 94

Kimliği: -

Tarihi: -

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma-kabartma

Ölçüleri: 52* 96

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Yerde yatık

Mezar tipi: -

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 35* 69

Özellikleri: Kenarları kabartma tekniğinde işlenmiş yapraklarla süslüdür. 92-93 no'lu şâhidelerin yer aldığı lahitin ayak şâhidesidir. Üzerinde manzum bir kitâbe yer almaktadır. Ait olduğu lahit üzerinden kopmuş yerde yatık vaziyette durmaktadır. Kitâbesi düz paftalı olarak, 11 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır. Şâhide yüzeyi aşınmış durumdadır.

Resim no: 115

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūrsābıḳā ḳāđı

'Asker Ħayrullah Efendiniñ

Ĥalįlesi 'ismetlü Śāfiyye

Sultan çıraklarından merĥūme

Heybetullah Ħātūn Rūĥuna

Fātiĥa 3 Z. (Zi'l-ḳa'de) Sene 1210

Katalog no: 95

Kimliği: Heybetullah Hâtun

Tarihi: 3 Zilka'de 1210 H.

19 Mayıs 1893 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 41* 148

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Lahit ölçüsü: 59 *40* 198

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Muhakkak

Yazı alanı: 39* 86

Özellikleri: Tepelik kısmında, başlığı andıran bir şekil ve alınlık kısmında C kıvrımlı zemin oyma bir alan içinde, kıvrık yapraklar ve meyve kasesi işlenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve muhakkak yazı türü ile yazılmıştır.

Resim no: 116

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Sābıḳa Rūm ili ḳāđı'askeri

Ve Re'is-i etıbbai Ĥażreti Şehriyārį

Merĥūm ve maġfūr leh Ĥāfıž

El-Ĥāc Ĥayrullah Efendi

Rūĥiçün

El-Fātiĥa

Sene 1210

Katalog no: 96

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hayrullah Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1210 H./1795 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 40* 156 Başlık ölçüsü: 118* 38

Yazı alanı: 36* 95 Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Büyükçe bir örfî destâri başlığa sahip olan şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satırhalinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 117

Okunuşu:

Ṭarîḳ-i Ĥalvetiyyeden

'Ārif-i billāh Vāśıl-ı

İlāllah Şeyḫ Zekāį

Efendi Ĥażretleriniñ

Bendelerinden merĥūm es-Seyyįd

Derviş Muĥammed Emįn Efendi

Rūĥuna Fātiĥa

Sene 1253 9 M. (Muĥarrem)

Katalog no: 97 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Emîn Efendi Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 9 Muharrem 1253 H. Mezar tipi: Toprak

15 Nisan 1837 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma Başlık ölçüsü: 83* 22

Ölçüleri: 28* 127 Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 26* 89

Özellikleri: Halvetî başlıklı kitâbe, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 118

Okunuşu:

Bāḳį Allah

Ĥażreti pįr Naśūĥį ḳuddise sirrahu'l-'ālį

Evlād-ı kirāmından ve ħanḳāh-ı mezkūr post

Nişįni reşādetlü Muĥyiddįn Efendi

Ĥażretleriniñ hemşįresi śāliĥātdan

Ĥüsniye Ĥanımıñ ve cümle mü'minįn

Ve mü'minātıñ ruĥları-çün

Rıżā-i lillāhi te'ālā el-Fātiĥa

Sene 1315 Ġurre Ṣa'bān

Katalog no: 98

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hüsniye Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1 Ṣa'bân 1315 H.

Mezar tipi: Toprak

26 Aralık 1897 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta'lîk

Ölçüleri: 32* 107

Yazı alanı: 28 * 59

Özellikleri: Oval formdaki lâhidenin tepelik kısmı, stilize yapraklar ortasında yer alan üç adet penç motifi ile süslenmiştir. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 119

Okunuşu:

Hüve'l-Ġafūr

Ŧarīḳat-i 'aliye-i Ṣa'bāniyye-i

Naśūĥiyyeden olub misāfireten

Dersa'ādetde bulunduġu śırada

Vefāt iden Çerkeş

Şeyĥ Ĥalīl Ĥavāśį

Efendi merĥūmuñ rūĥ-ı

Şerīfine ve kāffe-i müslimįn

Ervāĥına Rıżā'en lillāhi Fātiĥa

Sene 1327 26 Zilhicce

Katalog no: 99

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Halîl Havâsî

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 26 Zilhicce 1327 H.

Mezar tipi: Toprak

8 Ocak 1910 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta'lîk

Ölçüleri: 33* 158

Yazı alanı: 31* 123

Özellikleri: Halvetî başlıklı şâhide, aağı doğru hafif daralan dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 120

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Altıncı ordū-yı Hümāyūn mįralaylarından,

'İzzetlü Ĥacı Muśtafa Begiñ

Ĥalįlesi olub ḳutb

El-'ārifįn Ĥażreti Naśūĥį

Ḳuddise sirrahu'l-'ālį

Bendelerinden merĥūm ve maġfūrun lehā

Şerįfe Emįne Śābire Ĥanımıñ

Rūĥı-çün lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1281 2 R.(Rebįülevvel)

Katalog no: 100

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Sâbire Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 2 Rebîülevvel 1281 H.

Mezar tipi: Toprak

29 Ocak 1865 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta'lîk

Ölçüleri: 35* 110

Yazı alanı: 32* 72

Özellikleri: Tepelik ksımı, kıvrık yaprak ve çiçeklerle bezenmiştir. Hemen altta, hilâl motifi ve kıvrık yapraklar yer almaktadır. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 121

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Çelebi Muṡtafa Paşazāde

Ebūbekir Begiñ kerįmesi

Ve müderrisįnden Abdurraĥman

Nāfiź Efendi ĥalįlesi

Şerįfe Nefįse Lübābe Ĥanım

Rūĥı içün el-Fātiĥa

(Tarih kısmı gömülü)

Katalog no: 101

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Nefîse Lübâbe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: -

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 34 *118

Yazı türü: Ta'lîk

Yazı alanı: 30 * 82

Özellikleri: Dilimli kemer formunda olup, kıvrık soyut motiflerle bezenmiştir. Tarih ksımı gömülü olup, kitâbesi, 7 satır halinde görünmektedir. Düz paftalı olarak, celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 122

Okunuşu:

Allah bes Bāḳį heves

Merĥūm ve maġfūr

İlāraĥmet-i rabbihi'l-Ġafūr

Eş-Şeyĥ 'Ömer Efendi

Rūĥuna el-Fātiĥa

Sene 1212

Katalog no: 102

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Ömer Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1212 H./1797 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 34* 112

Başlık çap: 86 boy: 25

Yazı alanı: 30* 73

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Halvetî başlıklı şâhide dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 123

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūrun leh

El-muĥtāc ilā rabbihi

El-Ġafūr Cennetmekān

Yalñız Muĥammed Bābanıñ

RūĥiçünRıżā'en lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1217 fį 11 R. (Rebį'l-āĥir)

Katalog no: 103

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: ….Muhammed Baba

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 11 Rebîülâhir 1217 H.

Mezar tipi: Lahit

11 Ağustos 1802 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 70 * 15

Ölçüleri: 30* 135

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 28 *79

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı şâhide, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 124

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Merĥūme ve maġfūre

El-Muĥtāc ilāraĥmet-i

Rabbihi'l-Ġafūr Śāliĥa

Ĥātūn rūĥiçün

El-Fātiĥa

Sene 1170 fį gurre Receb

Katalog no: 104

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Sâliha Hâtun

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1 Receb 1170 H.

Mezar tipi: Lahit

22 Mart 1757 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 47* 178

Yazı alanı: 36 * 64

Özellikleri: Sivri kemerli forma sahip olan şâhidenin alınlık kısmı bitkisel ve soyut süslemelerle bezenmiştir. Hemen altında ise, mukarnaslı bir şerit vardır. Dilimli kemer formunda bir çerçeve içinde yer alan kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 125

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

'Asākįr-i ĥāśśa Ĥażreti şāhāne

Ordū-yı Hümāyūnınıñ piyāde dördünci

Alāyınıñ üçünci ŧābūrınıñ

Biñbaşısı Muĥammed Aġānıñ

Kerįmesi merĥūme ve maġfūrun lehā

Ĥavvā Şādiye Ĥanımıñ rūĥiçün

Rızā-i lillāhi te'ālā Fātiĥa

Sene 1273 ġurre …(?)

Katalog no: 105

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Havvâ Şâdiye Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1 …. 1273 H./1856 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 27* 116

Başlık ölçüsü: 25* 17

Yazı alanı: 23* 72

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Hotoz başlıklı olup, her iki yanda kıvrık yaprak süslemeleri mevcuttur. Kitâbesi, mâil paftalı oalrak, 9 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 126

Hüve'l-Bāḳį

'Azm idüb fānį cihāndan

Vālideyniñ bir güli bir nihāli tāze

İdi ola bülbül-i Cennet Ĥaḳḳ Te'ālā

Raĥmetiyle rūĥunı şād eyleye

Ĥaśretiyle firḳatiyle yaḳdı cān ile dįli

Sultān Seyyįd Aĥmed er-Rufā'į

Ĥażretleriniñ postnişįn

ĤamdįEfendiniñ ħalįfesi mektūnį

Ħulefālarından eş-Şeyħ Seyyįd 'Abdülĥamįd

Beg merĥūmuñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1259 fį 17 B. (Receb)

Katalog no: 106

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Abdülhamîd Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 17 Recep 1259 H.

Mezar tipi: Toprak

13 Ağustos 1843 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 96* 22

Ölçüleri: 35* 174

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 33* 143

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı olup, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 12 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 127

Okunuşu:

El-Bāḳį Allah Hū

Merĥūm ve maġfūr leh

Naśūĥįzāde

Şeyĥ Aĥmed Efendi

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1174 fį 18 ….

Katalog no: 107

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Ahmed Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 18…. 1174 H./1760 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 30* 113

Başlık ölçüsü: 86* 23

Yazı alanı: 28* 68

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Halvetî başlıklı olup, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 128

Okunuşu:

Lā ilāhe illāllah MuĥammedResūlullah

İlāhį rūz-ı maĥşer meded eyle ‘ināyet ķıl

Rāziyye binti Naśūĥiyye Ĥabįbiniñ ķıl şefā‘at

Merĥūm Rāżiye Monlā ķadın

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1181 H. fį 22 R. (Rebįü’l-āĥir)

Katalog no: 108

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Râziye Münlâ Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 Rebîülâhir 1181 H.

Mezar tipi: Lahit

17 Eylül 1767 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri: 21* 52

Yazı alanı: 42* 70

Özellikleri: Sivri kemerli olup, aşağıya doğru daralmaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 129

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Hey merd bulmadı derdine

Hiç emrāżıñıñ çāresi

Ey felek aldırdım…..

Ġonca-i gülümüñ dānesi

Ħazįne-i Hümāyūn ketħüdāsı esbaḳ müteveffā

Muĥammed Śādıḳ Efendiniñ kerįme-i muĥteremeleri

Merĥūme Şerįfe Fātıma Ħayriyye Ĥanımıñ

Rūĥuna Fātiĥa Sene 1267 fį 11 Z. (Zi'l-ka'de)

Katalog no: 109

Kimliği: Ş. Fâtıma Hayriye Hanım

Tarihi: 11 Zilka'de 1267 H.

7 Eylül 1851 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 21* 52

Yazı alanı: 14* 31

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Başlığı kırık, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Lahit ölçüsü: 33* 52* 95

Formu: Dikdörtgen

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Dikdörtgen formlu olan şâhidenin başlık kısmı kopuktur. Yüzeyi epeyce aşınmıştır. Kitâbesi oval çerçeve içerisinde, mâil paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 129-a

Āh mine’l-mevt

Hey merd bulmadı derdine

Hiç emrāżıñıñ çāresi

Ey felek aldırdım…..

Ġonca-i gülümüñ dānesi

Ħazįne-i Hümāyūn ketħüdāsı esbaķ müteveffā

Muĥammed Śādıķ Efendiniñ kerįme-i muĥteremeleri

Merĥūme Şerįfe Fātıma Ħayriyye Ĥanımıñ

RūĥunaFātiĥa Sene 1267 fį 11 Z. (Zi’l-ka’de)

Katalog no: 110

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ş. Fâtıma Hayriye Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 11 Zilka’de 1267 H.

Mezar tipi: Lahit

7 Eylül 1851 M.

Lahit ölçüsü: 33 *52* 95

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 21* 52

Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 14* 31

Özellikleri: Dikdörtgen formlu olan şâhidenin başlık kısmı kopuktur. 129 no’lu şâhidenin kısmında yer alan kitâbedir. Kitâbesi oval çerçeve içerisinde, mâil paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır. Çiçekli bir bordürle çevrili kitâbenin,üst ve alt kısımlarında kurdele ve bitkisel süslemeler yer almaktadır.

Resim no: 130

Hüve’l-Bāḳį

Śalınub gez bāġ-ı ‘ālemde nihāl-i gül ki

Āh kim ol .. ḳadem ḳıldı firdevse ḥırām

Gūyā açılmadıḳ bir ġonca idi şöyle kim

Gülşen-i ‘ālemden aślā almamışdı būy-ı kām

Yirmi yaşında ḳırdı āh bād-ı ecel vebā

Vālidesi aġlasuñ añā tā rūz-ı ḳıyāme

Nevcivānken cām-ı mevti śundı sāḳį-i ecel

Ḳabrini gülizār-ı cennet eyleye rabbü’l-enām

Sābıḳa śarıḳcıbaşı Sultan Selįm

Kātibi merĥūmMuśtafaEfendiniñ

Kerįmesi merĥūme ve maġfūre ‘Aliye

Ĥanım rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1227 3 L. (Şevval)

Katalog no: 111

Kimliği: Aliye Hanım

Tarihi: 3 Şevval 1227 H.

10 Ekim 1812 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 34* 175

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 27* 94

Özellikleri: Hotoz başlıklı şâhidenin alınlık kısmı soyut bitkisel motiflerle bezenmiştir. Üst ve alt kısımları simetrik olarak dilimli bir çerçeve içerisinde yer alan kitâbesi, düz paftalı olarak, 4 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 131	Okunuşu: Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį Beni ḳıl maġfiret ey Rabb-i Yezdān, Biĥaḳḳı 'arş-ı a'żam nūr-i Ḳur'ān Gelüb ḳabrim ziyāret iden iḥvān İdeler rūĥuma bir Fātiĥa iĥsān Dergāh-ı 'ālį ḳapucı başılarından İbrāhįm Paşa keṯhüdāsı merĥūm Ve maġfūr leh Muĥammed Aġa İbni İbrāhįm Aġanıñ rūĥiçün El-Fātiĥa Sene 1243 fį ġurre Ṣ. (Ṣa'bān)

Katalog no: 112

Kimliği: Muhammed Ağa

Tarihi: 1 Şa'bân 1243 H.

17 Şubat 1828 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 40* 193

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: Kâtibî

Başlık ölçüsü: 97* 26

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 37* 137

Özellikleri: Kâtibî başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no:132

Okunuşu:

Yā Hū

Ḳālā'llāhu te'ālā

Küllü men 'aleyhā fān

Küllü nefsin źā'iḳatü'l-mevt

Ṭarîḳ-i naḳşiyyeden merĥūm

Ve maġfūr el-muĥtāc ilā raĥmet-i

Rabbihi'l-Ġafūr eş-Şeyĥ

Ĥasan Babanıñ rūĥiçün

Rıżā-i lillāhi te'ālā el-Fātiĥa

Sene 1267 H. fį 21 M. (Muĥarrem)

Katalog no: 113 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Hasan Baba Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 21 Muharrem 1267 H. Mezar tipi: Toprak

26 Kasım 1850 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: ?

İşleniş tekniği: Zemin oyma Başlık ölçüsü: 74* 26

Ölçüleri: 34* 163 Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 33* 116

Özellikleri: Dikdörtgen formlu şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 133

Okunuşu:

Yā Hū

Ṭarîḳat-i ʻāliyye-i Şaʻbāniyye

Fuḳarāsından esbaḳ Eregli kömür

Maʻdenleri ve każāsı müdiri

Kemāḥį Ĥalįl Ḳadrį Efendi

Ve kāffe-i ehl-i įmān ervāĥįçün

Rıżā'en lillāhi TeʻālāFātiĥa

Sene 1280 fį 27 Rebį'ü'l-āħir

Katalog no: 114 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Halîl Kadrî Efendi Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 27 Rebîülâhir 1280 H. Mezar tipi: Toprak

11 Ekim 1863 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: Azîzî Fes

İşleniş tekniği: Zemin oyma Başlık ölçüsü: 72* 15

Ölçüleri: 42*159 Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 39* 107

Özellikleri: Fes başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi , düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 134

Okunuşu:

Allah Hū

Enderūn-ı Ħazįne-i Hümāyūn

Çuķadar Aġalığından müteķā‘id

Ve Ŧarįķat-i ‘āliyye-i Ĥalvetiyye

Bendegānından merĥūm

Ve maġfūr el-Ĥāc Muĥammed

Mes‘ūd Aġanıñ rūĥiçün

Rıżā-i lillāhi’l-Fātiĥa

Sene 1280

Katalog no: 115 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Mes’ûd Ağa Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1280 H./1863-64 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 35* 148

Yazı türü: Ta'lîk

Yazı alanı: 32* 113

Özellikleri: Fes başlıklı olup, aşağıya doğru daralan dikdörtgen formdadır. Kitâbenin üstüne, Halvetî başlık rölyefi işlenmiştir. Kitâbesi düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır. Kitâbe zemini yeşile boyanmış fakat aşınmadan dolayı rengi solmuştur.

Resim no: 135

Okunuşu:

Fātiĥa

Feżā-yı 'aşḳda Mevlā cān idüb teslim

Ümįd-i lūtf ile bu cāh oldı 'abd-i muḳįm

Niśāb-ı māye-i irşāda oldı ħāk-i ḳadem

Dile rāh-ı vaśla įsāl ide o źāt-ı kerįm

Du'ā idüb didi fevtine bu cihān tāriħ

Maḳarrın eyle Raĥįmā maḳām-ı İbrāhįm

Sene 1145

Katalog no: 116

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İbrâhîm Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1145 H./1732-33 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Nekzebî

Ölçüleri: 25* 148

Başlık ölçüsü: 93* 29

Yazı alanı: 20 * 60

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Büyükçe bir nekzebî başlığa sahip olan kitâbe, dikdörtgen formdadır. Alınlık kısmında güneş (Şuâ) motifi yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 136

Hüve'l-Bāḳį

İlāhį varıcaḳ (varınca) dār-ı beḳāya

Şefį' ola Muĥammed Muśtafāya

Śarıḳçıbaşınıñ zevcesi

Merĥūme ve maġfūr lehā

El-Muĥtāc ilāraĥmet-i rabbihi

El-Ġafūr Mümtāz ḳadın

RūĥiçünFātiĥa

Sene 1227

Katalog no: 117

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mümtâz Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1227 H./1812-13 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 37* 168

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 29* 104

Özellikleri: Tepelik kısmı, üstte 7 altta 11 dilimli soyut süslemelere sahiptir. Hemen altta, kıvrık yapraklar yer almaktadır. Kitâbesi düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 137

Okunuşu:

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūr el-muĥtāc

İlā raĥmet-i rabbihi'l-Ġafūr

Çenebāzlar keтhüdāsı Derviş

İbrāhįm rūĥı-çün Fātiĥa

Sene 1187

Katalog no: 118

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Dervîş İbrâhîm

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1187 H./1773-74 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Dikdörtgen

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 30* 127

Başlık ölçüsü: 94* 28

Yazı alanı: 28* 68

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Halvetî başlıklı kitâbe, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 astır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 138

Okunuşu:

Yā Hū

Ĥażreti Naśūĥį sülālesinden

Śafvetį Efendi Dergāhı Şeyħi

Merĥūm Abdürraĥįm Şükrį Efendiniñ

Maħdūmı es-Seyyįd eş-Şeyħ Mes‘ūd

Efendiniñ rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1295 fį 22 Zilhicce

Katalog no: 119

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Dervîş İbrâhîm

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 Zilhicce 1295 H.

Mezar tipi: Lahit

17 Aralık 1878 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 69 * 16

Ölçüleri: 29* 97

Yazı türü: Ta'lîk

Yazı alanı: 27 * 67

Özellikleri: Örfî destârî başlığa sahip olan şâhidenin kitâbesi, mâil paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 139

Okunuşu:

Ḳutbü'l-'ārifįn ve ġavsü'l-vāśılįn

Ĥażreti Naśūĥįzāde eş-Şeyĥ

Muĥammed Şemseddįn Efendi Ĥażretleriniñ

Maĥdūmımerĥūm ve maġfūr leh

Es-Seyyįd Muĥammed Nūreddįn Efendi

Rūĥiçün Rıżā'en lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1253

Katalog no: 120	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: M. Nûreddîn Efendi	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 1253 H./1837-38 M.	Mezar tipi: Lahit
Malzeme: Taş	Formu: Levha
İşleniş tekniği: Zemin oyma	Başlık türü: Örfî destârî
Ölçüleri: 23* 76	Başlık ölçüsü: 58* 17
Yazı alanı: 21* 52	Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Halvetî başlıklı şâhide dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 140

Allahü'l-Bāḳį

Aldanub naḳş-ı cihāna saḳın itme hevesi

Duymazsıñ çalınur birgün o rıĥlet ceresi

Āh kim ŧā'ir-i cānı ecel aldı eline

Uçurub semt-i beḳāya ḳodı ħāke ḳafesi

Ĥāśśa Ŧopçı 'alayı mįralayı iken ĥayf

Ŧop gibi gürleyerek çıḳdı ĥayatım nefesi

Cigerim pārelerini idicek Ĥaḳḳa vedā'

İrdi eflāke derįg cümlesiniñāh ve sesi

Fevtime biñ iki yüz yetmiş üç oldı tārieh

Lutf-ı Ĥaḳḳ Mįr Ĥalįmiñ ola feryād-resi

Sene 1273

Katalog no: 121

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mîr Halîm

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1273 H./1856-57 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Azîzî Fes

Ölçüleri: 39* 155

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 29* 113

Özellikleri: Fes başlıklı şâhide, dikdörtgen formdadır. Üst kısımda kurdele motifli süsleme yer almaktadır. kitâbesi, düz paftalı olarak, 12 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 141

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Ziyāretden murād olan du'ādır

Bugün baña ise yārın sañadır

Sābıḳā teşrįfātçı merĥūmMuĥammed

'Ākif Begefendiniñ kerįmesi

Merĥūme 'Āyişe muvaḳḳate sene

Ĥanım içün bir tārih niyāz olunur

Sene 1198 fį 18 C. (Cemāziye'l-evvel)

Katalog no: 122 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Âyişe Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 18 Cemâziyelevvel 1198 H. Mezar tipi: Toprak

9 Nisan 1784 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Sülüs

Ölçüleri:39* 115

Yazı alanı: 36* 82

Özellikleri: Sivri kemerli şâhidenin alınlık kısmı soyut bitkisel motiflerle bezenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 142

Okunuşu:

(Tuğra)

Cennetmekān Ĥażreti eş-Şeyĥ

Naśūĥį Efendiniñ

Kerįmezādesi merĥūme

Ve maġfūrun lehā Ĥamįde

Monlā ķadınıñ rūĥ-ı

Şerįfleriçün el-Fātiĥa

Sene 1233

Katalog no: 123 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hamîde Münlâ Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1233 H./1817-18 M.

Mezar tipi: Toprak:

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 47* 154

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 32* 81

Özellikleri: Soyut bitkisel motiflerle süslü şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır. Kitâbenin üstünde tuğra yer almaktadır.

Resim no: 143

Okunuşu:

Bulmayūb derdine şifā bu civān

Gençligine ṫoymayub vebādan gitdi hemān

Es-Seyyiḍ eş-Şeyẖ Şemseddiḍn Efendiniñ

Kerḭmesi Ruġānḭ Yusuf Aġānıñ

Zevcesi merĥūme Şerḭfe Sāǿime

ĤanımRūĥunaFātiĥa

(Sene kısmı gömülü)

Katalog no: 124

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şerîfe Sâime Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: -

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 35* 76

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 34* 59

Özellikleri: Sivri kemerli şâhide, aşağıya doğru daralmaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 144

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūr

El-Muĥtāc ilāraĥmet-i

Rabbihi'l-Ġafūr Ayazmada

Muvaḳḳit Şeyĥ Yaĥyā Muĥyiddįn

Efendi Rūĥuna Fātiĥa

Sene 1208 18 C. (Cemāziye'l-āĥįr)

Katalog no: 125

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Y. Muhyiddîn Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 18 Cemâziyelâhîr 1208 H.

Mezar tipi: Toprak

21 Ocak 1794 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 103* 25

Ölçüleri: 26* 159

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 24* 81

Özellikleri: Halvetî başlıklı şâhide, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 145

El-Bāḳį

Sulŧan Selįm kātibi sertāc ħācegān

Śarıḳçıbaşı śābıḳ o śāĥib-i fünūn u cāh

Dergāh-ı evliyā-yı maḳām itdi cismine

Memnūn ḳurb-i vaślı ide revāĥını

Tārīħ-i śāl-i fevtidir ol merd-i kāmiliñ

ĤaḳḳMuśtafa Efendiye ħuldini ide penāh

Sene 1279

Katalog no: 126

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mustafa Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1279 H./1862-63 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 92* 215

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 40* 86

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

 Resim no: 146	Okunuşu: Hüve'l-Ħallāḳu'l-Bāḳį Vedā'-ı 'ālem-i fānį Ve vāśıl-ı raĥmet-i śamedānį olan Merĥūm veḳāyi' kātibi Naśūĥįzāde ….ħafįdi İbrāhįm 'İffet Efendi Ĥalįlesi merĥūme Ħadįce Ĥanım Rūĥiçün el-Fātiĥa Sene 1252 fį 22 N. (Ramażān)

Katalog no: 127

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hatice Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 Ramazan 1252 H.

Mezar tipi: Toprak

31 Aralık 1836 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Muhakkak

Ölçüleri: 43*87

Özellikleri: Sivri kemerli şâhidenin alınlık kısmı soyut bitkisel motiflerle süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve muhakkak hattı ile yazılmıştır.

Resim no: 147

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūr leh

Bolū-yızāde Seyyįd

Şerįf Efendi Rūĥuna

El-Fātiĥa Sene 1153

Māh-ı cemāziyelevvel

Katalog no: 128

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Seyyîd Şerîf Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1153 H./1740 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Burma Sarık / Mücevveze

Ölçüleri: 94* 227

Başlık ölçüsü: 130* 35

Yazı alanı: 34* 65

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Büyükçe bir başlığa sahip olan şâhide silidirik formdadır. Kiâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 148

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Esbaḳ müneccimbaşı keṯ̱hüdāsı

Ĥādimü'l-fuḳarāmerĥūm Maĥmūd

Efendiniñĥalįlesi

Merĥūme ve maġfūr lehā

Emįne Ḳadın rūĥiçün

Rıżā'en lillāhi te'ālā el-Fātiĥa

Sene 1241 fį 27 Z. (Zi'l-ka'de)

Katalog no: 129

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Emîne Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 27 Zilkade 1241 H.

Mezar tipi: Toprak

3 Temmuz 1826 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 46* 167

Yazı alanı: 34*:80

Özellikleri: Sivri kemerli şâhidenin alınlık kısmında kıvrık yapraklar ve soyut bitkisel süslemeler arasında yer alan meyve tabağı motifi göze çarpmaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

 Resim no: 149	Yā Hū Ḳāle'n-Nebiyyü 'Aleyhi's-selām El-Mü'minūne lā yemūtūne bel yaġlūne Men dāre'l-fenā ilā dāri'l-beḳāi Eyā …… fį̇hi ḳabri imāreni Ĥanḳāhıñ postnişį̇ni Kütaĥyevį̇ Merĥūm ve maġfūr es-Seyyį̇d AĥmedŞeyĥ Nāzikį̇ Efendiniñ rūĥiçün lillāhi El-Fātiĥa 1272 Nemeḳahū Meĥmed Ĥamdi bi-ibnü'l-merĥūm 9 fį̇ Şehr-i Ramażān

Katalog no: 130	İnceleme Tarihi: Ekim 2018
Kimliği: Şeyh Nâzikî	Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.
Tarihi: 9 Ramazan 1272 H.	Mezar tipi: Toprak
14 Mayıs 1856 M.	Formu: Levha
Malzeme: Taş	Başlık türü: Örfî destârî
İşleniş tekniği: Zemin oyma	Başlık ölçüsü: 100* 25
Ölçüleri: 40 *160	Yazı türü: Celî sülüs
Yazı alanı: 40* 135	Hattatı: Sofu Mehmed Efendi

Özellikleri: Örfî destârîbaşlıklı şâhied dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 150

Hū

Ṭarīḳat-i ‘āliyye-i Ṣa’bāniyyeden

Nazḳ dergāh-ı şerįfi seccāde

Nişįni ve māliye nežāreti ḳudemā-yı

Mūmįzānından Nazkįzāde

Eş-Şeyẖ es-Seyyįd Ĥüseyin Ĥüsnį

Efendiniñ rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1331 H.

Fį 29 Rebįü’l-evvel

Katalog no: 131

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hüseyin Hüsnî Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 29 Rebîülevvel 1331 H.

Mezar tipi: Toprak

8 Mart 1913 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 37* 150

Yazı alanı: 35* 115

Özellikleri: Örfî destârîbaşlıklı şâhide dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 151

Okunuşu:

Kutbü’l-ārifįn ġavsü’l-vāśılįn

Ĥażreti Naśūĥįzāde Fażlullāh

Efendi Ĥażretleriniñ maĥdūmı

Merĥūm ve maġfūr leh es-Seyyįd Muĥammed

‘Atāullāh Efendi rūĥiçün

Rızā’en lillāhi’l-Fātiĥa

Sene 1216 fį 20 R.(Rebįü’l-evvel)

Katalog no: 132

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: M. Atâullah Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 20 Rebîülevvel 1216 H.

Mezar tipi: Toprak

31 Temmuz 1801 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî /Mücevveze

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 100* 29

Ölçüleri: 34* 156

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 31* 99

Özellikleri: Örfî destârîbaşlıklı şâhide dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no:152

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Muhāciṛįn-i

Çerākiseden

Mažlūm ve ma'śūm

'Alį Begiñ

Rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1281

Katalog no: 133

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Ali Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1281 H./1864-65 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 77* 125

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı : 21* 83

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 153

Hüve’l-Bāḳį

Duḥter-i Hacı Vāliyüddįn Efendiniñ dirig

Naĥl-i ömrün eyledi bād-ı ecel maĥv u hebā-yı

Bir śabiye duḥteri ḳaldı yetim ve giryenāk

Ġūş iden bu mā-cerāyı eylemez mi āh vāhı

Źatına nisbet-i şehādetdir bu kim nār-ı verem

Yaḳdı cismin eyledi ĥayfā derūnun miŝl-i nāy

Zevci Ĥāşim Begle ümm ve vālid-i mehcūrįni

Mažhar-ı śabr-ı cemįl itsün hemān Bārį-i Ħüdā

Bir Şerįfeydi civān başında ĥayf itdi vefāt

Ŧoymadı dünyasına cāy ola cennet saray

Göçdi tevĥįd ile tārihin senįh itdim ĥesāb

‘Ayşe Ĥanım bu demde eyledi me’vā-yı cāy

Sene 1274 fį 15 R. (Rebįü’l-āħir)

Katalog no: 134

Kimliği: Ayşe Hanım

Tarihi: 15 Rebîülâhir 1274 H.

3 Aralık 1857 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 44* 180

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 35* 107

Özellikleri: Tepelik kısmı vazoda kıvrık yapraklarla süslüdür. Gövdeye bitişen kısmın her iki yanında S kıvrımlı yaprak motifleri yer almaktadır. Kitâbesi bordürle çevrili olup, düz paftalı olarak, 14 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 154

Okunuşu:

Lā mevcūde illā Hū

Ṭarîḳ-i Ĥālidiyye muĥibbānından

Ve aśĥāb-ı 'ilm ve 'irfāndan

…..itḳāndan ve 'asākir-i

Ṣāhāne biñbaşılığından

Müteḳā'id merĥūm el-Ĥāc

Muĥammed Ŝüreyyā Efendiniñ ḳabridir

Rūĥı-çün Fātiĥa

Sene 1315 fį 18 Receb

Katalog no: 135

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: M. Süreyyâ Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 18 Receb 1315 H.

Mezar tipi: Toprak

13 Aralık 1897 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Hamîdî Fes

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 33* 150

Yazı alanı: 28* 93

Özellikleri: Fes başlıklıdır. Kitâbenin üstünde yer alan kısım çiçekler ve kıvrık yapraklarla süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 155

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'llezį lā yemūt

Esbaķ Rūm ili ķāđı'askeri

Merĥūm 'Alizāde es-Seyyįd Muĥammed

Nūreddįn Efendi ketħüdāsı

Eşrāf-ı ķużāt-ı kirām

Źevi'l-iħtirāmdan

Ve ŧarįķ-i 'aliyye-i Ĥalvetiyyeden Cennetmekān

El-Ĥāc Maĥmūd Efendiniñ rūĥiçün

Bi-'aşkı Ħüdā ve bi-'aşkı Ħaydar el-Fātiĥa

Sene 1257 fį 15 Ş. (Şa'bān)

Katalog no: 136

Kimliği: Mahmûd Efendi

Tarihi: 15 Şa'bân 1257 H.

2 Ekim 1841 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 37* 176

Yazı alanı: 35* 127

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: Örfî destârî

Başlık ölçüsü: 97* 21

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı şâhide, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 156

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Dilerim baḳmıya Rabbim yüzümüñ ḳarasına

Merhem-i şefḳat ura ma'siyyetim yarasına

Kereminden ne ḳadar mücrim isem kesmem ümįd

Vār iken şefā'atkānımıñ 'afv çaresine

Ṯarįḳ-i Ĥālidiyye bendegānından

El-Ĥāc 'Abdülazįz Efendiniñ

Rūĥı-çün el-Fātiĥa

Sene 1297 fį 7 Şevval

Katalog no: 137

Kimliği: Abdülazîz Efendi

Tarihi: 7 Şevval 1297 H.

12Eylül 1880 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 38* 167

Yazı alanı: 36* 128

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: Hamîdî Fes

Başlık ölçüsü: 78* 16

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Fes başlıklı şâhide, dikdörtgen formdadır. Kitâbenin üst kısmında, her iki yanda lale motifleri yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 157

Hüve'l-Bāḳį

Cenāb-ı Ĥażreti Ħüdā Ĥamdiyye

Ḳapuña yalvarub niyāze

Geldim lutfundan ḳabūl it

Recāmı benim cürmüme …. Günāhım

Bildim keremiñden 'afv it

Yā Rabb ĥatamı benim āh

Felek saña netdim böyle

Zār itdiñ beni …… 'Abd

El-Mecįd Efendiniñ kerįmesi merĥūme

'Aliye Ĥanım Rūĥuna Fātiĥa

Sene 1236 …. Z. (Zi'l-ka'de)

Katalog no: 138

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Aliye Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: … Zilka'de 1236 H./1821 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 24* 134

Başlık ölçüsü: 28* 15

Yazı alanı: 22* 89

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Hotoz başlıklı şâhide, aşağıya doğru daralan dikdörtgen bir forma sahiptir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 12 Satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 158

Bu zāt bir mütekellim edịb ve kāmil idi

Śalāĥ-ı ĥāl ile ḳılmışdı ittiśāf-ı temām

Ne çāre eyledi ĥükm-i ecel ḳarịn-i memāt

İrişdi bezm dilārā-yı ānına encām

Kerịmesi ile ġurbetde idi dāmādı

Dirig anlara ĥaśretle göçdi bị-hengām

Hem olmuş idi bu günlerde ḳalb-i śādıḳına

Žuhūr ba‘żı vekāyi‘-i vesile-i ‘ālām

Vefātı hey’eti erkān-ı ĥānedānı ile

Getürdi cümle ehıbbāya hüzn ü mātem-i tām

Senịh düşdi bi-‘arż-ı niyāz bu tārih

Ĥalịl Efendiye Yezdān ide na‘ịmi maḳām

Sene 1281

Katalog no: 139

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Halîl Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1281 H./1864-65 M.

Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş

Formu: Silindirik

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü:

Ölçüleri:81 *148

Yazı türü: Celî ta’lîk

Yazı alanı: 28* 101

Özellikleri: Silindirik formda ve tepesi sivridir. Üst kısmında alçak kabartma tekniğinde mevlevî sikkesi rölyefi mevcuttur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 13 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 159

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Ticāret mektūbcısı

Sa'įd Ĥikmet Begiñ

Vekįlharcı merĥūm

Ve maġfūr el-Ĥāc

Ali Aġanıñ rūĥ-ı

Şerįfi içün Fātiĥa

(Tarih kısmı toprak altında)

Katalog no: 140

Kimliği: Ali Ağa

Tarihi: -

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 28* 121

Yazı alanı: 26* 102

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: Hamîdî Fes

Başlık ölçüsü: 54* 10

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Fes başlıklı şâhide, aşağıya doğru daralan dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak ve celî ta'lîkle yazılmıştır. Tarih kısmı gömülü olan şâhidenin, görünen kitâbe metni 7 satırdır.

Resim no: 160

Okunuşu:

Allah Hū

Merĥūm muḫtār

Paşa ħafįdesi

Fātıma Ferįde Ĥanım

RūĥiçünFātiĥa

Sene 1305 fį 23 Cemāziyelevvel

Katalog no: 141

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtıma Ferîde Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 23 Cemâziyelevvel 1305 H.

Mezar tipi: Lahit

6 Şubat 1888 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 86* 162

Yazı alanı: 25* 100

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 161

Okunuşu:

Allah Hū

Es-Seyyịd Aĥmed

Muĥtār Paşa

Merĥūmuñ ĥalịlesi

Merĥūme Emịne

Ezher Ĥanımıñ

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1292 fị ġurre Ş. (Şa‘bān)

Katalog no: 142

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Emîne Ezher Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1 Şa’bân 1292 H.

Mezar tipi: Lahit

2 Eylül 1875 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 102* 178

Yazı alanı: 29* 132

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 162

Okunuşu:

Allah Hū

Āmedį-i Dįvān-ı Hümāyūnį

Serħalįfesi Muħtār Paşa

Zāde Muĥammed Vaĥįd Begiñ

RūĥiçünFātiĥa

Sene 1300 fį 22 Cemāziyelāħir

Katalog no: 143

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Vahîd Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 Cemâziyelâhîr 1300 H.

Mezar tipi: Lahit

30 Nisan 1883 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 74* 154

Yazı alanı: 30* 78

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 163

Okunuşu:

Küllü nefsin źāiḳatü'l-Mevt

Gelen murūr ile elbet gider bu fānįden

Nice nice yeñiler eskidir cihān-ı kühen

Baḳ işde yāver-i şāh-ı zemān Muĥammed Beg

Vefāt-ı vālidesi ile gördi ĥüzn ü mihen

Yegāne śāliĥa-i pāk idi bu merĥūme

Ṭarįḳ-i Ĥażret-i Ĥaḳḳdı yanında müstaĥsen

Vukū'-ı rıĥleti evlādını mükedder idüb

İrişdi ġussa-i hicriyle mātem ü şuyūn

Revān-ı pākini şāyān-ı feyż-i raĥmet idüb

Ḳıla cemāline şāyeste Ħālıḳ-ı źü'l-menn

Senįh söyle du'ā birle fevtine tārieh

Ĥabįbe Ĥanıma dārü'l-cinān ola mesken

Sene 1276 fį 11 Rebį'ulevvel

Katalog no: 144

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Habîbe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 11 Rebîülevvel 1276 H.

Mezar tipi: Lahit

8 Ekim 1859 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta'lîk

Ölçüleri: 50 *234

Yazı alanı: 40* 158

Özellikleri: Tepelik kısmı, yüksek kabartma tekniğinde çiçekler ve soyut bitkisel motiflerle yoğun bir şekilde bezenmiştir. Kıvrık yapraklarla süslü bordürle çevrelenmiş olan kitâbesi, düz paftalı olarak, 14 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 164

Okunuşu:

Allah Hū

Merĥūm Muĥtār Paşa

Zāde Muĥammed Vaĥįd Begiñ

ĤalįlesiFātıma Fā'iķa

Ĥanımıñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1310 21 Ṣa'bān

Katalog no: 145

Kimliği: Fâtıma Fâika Hanım

Tarihi: 21 Ṣa'bân 1310 H.

10 Mart 1893 M.

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 73* 147

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 30* 85

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no:165

Okunuşu:

Allah Hū

Māliye nāžırı esbaḳ

Es-Seyyiḍ Aĥmed Muḫtār

Paşa rūĥiçün

Fātiĥa Sene 1280

Fį 23 Ṣa‘bān ketebehū Mālik

Katalog no: 146

Kimliği: Ahmed Muhtar Paşa

Tarihi: 23 Şa'bân 1280 H.

2 Şubat 1864 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 111* 194

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Silindirik

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî sülüs

Hattatı: Mâlik

Yazı alanı: 31* 80

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 6 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 166

Hüve'l-Bāḳį

Ḳāle'-n-Nebiyyü Śallāllāhu 'Aleyhi vesellem

Men māte ve hüve yeşhedü

En lā ilāhe illāllāh deħale'l-cennete

Śadeḳa Resūlullāhi 'Aleyhi's-selām

Hāźāḳabrü'l-merĥūm ve'l-maġfūr es-Seyyįd

El-Ĥāc Muĥammed Sa'įd bin el-merĥūm

El-maġfūr Ĥāce es-Seyyįd İbrāhįm

Raĥmetullāhi 'aleyhimā

Sene 1285 fį 15 L. (Şevval)

Katalog no: 147

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Seyyîd İbrâhîm Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Şevval 1285 H.

Mezar tipi: Lahit

26 Ocak 1869 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta'lîk

Ölçüleri: 84* 184 Yazı alanı: 32* 119

Özellikleri: Aşağıya doğru daralan silindirik formdaki şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 167

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Egil aḳdem-i nažar ile şu mezarım tāşına

'Āḳil iseñ ġāfil olma 'aḳlıñı al başıña

Śalınub gezerdim her dem neler geldi başıma

'Āḳıbet turāb oldum taş döküldü başıma

Merĥūm ve maġfūr ilāraĥmeti rabbihi'l-ġafūr

Biñbaşı el-Ĥāc İbrāhįm Efendi

Rūĥiçün lillāhi te'ālā Fātiĥa

Sene 1279

Katalog no: 148 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Binbaşı İbrâhîm Efendi Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1279 H./1862-63 M. Mezar tipi: Lahit

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 30* 133 Başlık ölçüsü: 58 *11

Yazı alanı: 29* 96 Yazı türü: Celî ta’lîk

Özellikleri: Fes başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır.

Resim no: 168

Hüve’l-Bāḳį

Ey felek ḳaśdıñ nedir gence ḳıyarsıñ dāǿimā

Heb murādıñ üzre dönmek ġam-efzā eyledi

Māĥaśal virmediñ aślā bir niĥāle sen kemāl

Her biri cevr ü cefāñdan Ĥaḳḳa şekvā eyledi

İşte eşrāfdan el-Ĥāc Maĥmūd Efendi duĥterin

Bį-devā derde düşürdüñ ‘ömrüñ ifnā eyledi

Bāġ-ı ‘iffetde açılmış bir gül-i nevres iken

Śoldırūb bād-ı firāḳıñ terk-i dünyā eyledi

Śarf idüb ĥarf-i hecāyı söyledim tāriĥini

Genc iken Ĥācce Emįne ‘ażm-i ‘uḳbā eyledi

Lillāhi’l-Fātiĥa

Sene 1258 fį 15 Ş. (Ṣa‘bān)

Katalog no: 149 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hâcce Emîne Hanım Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Şa’bân 1258 H. Mezar tipi: Lahit

21 Eylül 1842 M. Formu: Levha

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Celî ta’lîk

Ölçüleri: 58* 190 Yazı alanı: 35* 110

Özellikleri: Tepelik kısmı, yüksek kabartma tekniğinde soyut bitkisel motiflerle yoğun bir şekilde süslenmiştir. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 13 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır. Kitâbenin etrafı bordürle çevrelenmiştir.

Resim no: 169

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Ḳutbü’l-‘ārifįn Ĥażreti

Naśūĥįzāde ‘Alā‘addįn

Efendi Ĥażretleriniñ

Kerįmeleri merĥūme Şerįfe

Fātıma Monlā ḳadınıñ

Rūĥuna Fātiĥa

Sene 1216

Katalog no: 150 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şerîfe Fâtıma Münlâ Kadın Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1216 H./1801 M. Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma Başlık türü: -

Ölçüleri: 43* 115 Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 43* 85

Özellikleri: Sivri kemerli şâhidenin, alınlık kısmında, kıvrık dallı gül motfileri ve soyut bitkisel süslemeler mevcuttur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 170

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūr

İlāraĥmet-i rabbihi'l-ġafūr

Çiçekcibaşı Śāliĥ

Efendi Rūĥuna el-Fātiĥa

Sene 1157

Katalog no: 151

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Çiçekçibaşı Sâlih Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1157 H./1744 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 31*140

Başlık ölçüsü: 107* 40

Yazı alanı: 29* 70

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı şâhide, dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı oalrak, 6 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 171

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Ḳarįnabād ḳūrį aġası

Ĥāfiž Muśtafa Efendiniñ

Ĥalįlesi merĥūme ve maġfūrun lehā

El-muĥtāc ilā raĥmet-i rabbihi'l-ġafūr

Dervįşe Şerįfe 'Āyişe

Ĥanım rūĥı-çün Fātiĥa

Sene 1241 fį 6 M.

Katalog no: 152

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şerîfe Âyişe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 6 Muharrem 1241 H.

Mezar tipi: Toprak

21 Ağustos 1825 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 43* 154

Yazı alanı: 43* 100

Özellikleri: En üstte palmet motifi yer alan tepelik kısmı sıvrık yapraklar ve çiçeklerle bezenmiştir. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 172

Hüve'l-Bāḳį

Gitdi ʻAlizādeniñ duḫter-i māhpeykeri

Üç cinānı idüb ḥūrūş ol āşiyān

Gülmeden o verd-i ter şebnem ʻömrüñ döküb

Oldı revān bāġ-ı gülzār-ı behişte hemān

Ġūş idicek fevtini düşdi bu tārīḫ añā

Āh ʻAfį̄fe Ĥanım eyledi ʻadni mekān

El-Fātiĥa

Sene 1234

Katalog no: 153

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Afîfe Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1234 H./1818 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 26* 100

Başlık ölçüsü: 29* 19

Yazı alanı: 18* 47

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Hotoz başlıklı olup, kenarları soyut bitkisel motiflerle süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî ta'lîk ile yazılmıştır.

Resim no: 173

Okunuşu:

Allah sübḥānehū ve te‘ālā

Şeyḫ Naśūḥį Efendi merḥūmuñ

Kerįmesi Ḥanįfe Ḳadınıñ Rūḥuna

Ve bilcümle mü’minįn ve mü’mināt

Raḥmet eyleye el-Fātiḥa

Sene 1130

Katalog no: 154

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hanîfe Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1130 H./1717 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü:

Ölçüleri: 29* 78

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 24* 46

Özellikleri: Sivri kemerlidir. Üst kısmı geniş olup, aşağıya doğru daralmaktadır. Alınlık kısmında şuâ motifi yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı, 6 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 174

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Ĥālā mi'mār aġa ketħüdāsı

Es-Seyyįd el-Ĥāc 'Ali

Efendiniñ zevcesi

Merĥūme el-Ĥācce Emįne

Ĥanım rūĥiçün

El-Fātiĥa

Sene 1240 fį 22 S.(?)

Katalog no: 155

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hanîfe Kadın

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 ? 1240 H./1824 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 35* 107

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 33* 80

Özellikleri: Yarım daire kemerli şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 175

Okunuşu:

Yā Hū

Ĥāśıl-ı ‘ömrümüñ cigerpāresi

Gitdi elden dilde ḳaldı yāresi

Ecr ü śabrıñı müyesser ḳıl Rabbenā

Vālideyniñ ġayrı yoḳdur çāresi

Derviş Muĥammediñ kerįmesi

Merĥūme ve maġfūrun lehā Şerįfe

Ħadįce Ĥüsne monlā Rūĥuna

Fātiĥa Sene 12?0

Katalog no: 156

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hadîce Hüsne Monlâ

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 12?0

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 25* 70

Başlık ölçüsü: 24* 15

Yazı alanı: 25* 60

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Hotoz başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 176

Hüve’l-Bāḳį

Cenāb-ı pįr Naśūhį ḳuddise sirrahu’s-Sāmį

Efendimiziñ evlād-ı mükerremlerinden

Ĥanḳāh-ı ‘ālįde seccādenišįni

Es-Seyyįd eş-ŞeyħmerĥūmMuĥammed Muĥyiddįn

Efendi Ĥażretleriniñ maħdūmı

Ve meclis-i me‘ārif ḳalemi mümeyyizi

Çelebi es-Seyyįd eş-ŞeyħMuĥammed Śalāĥaddįn

Efendiniñ rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1321 fį 16 Zi’l-ka‘de

Sene 1319 fį …. Kānūn-i Ŝānį

Katalog no: 157

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: M. Salâhaddîn Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 16 Zilka’de 1321 H.

Mezar tipi: Lahit

… Kânûn-i Sânî 1319 R.

Formu: Levha

3 Şubat 1904 M.

Başlık türü: Örfî destârî

Malzeme: Taş

Yazı türü: Celî ta’lîk

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı alanı: 35* 112

Ölçüleri: 39* 146

Özellikleri: ÖrfÎ destârî başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi , düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır.

Resim no: 177

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Cenāb-ı pįr Naśūĥį ḳuddise sirrahu’s-Sāmį

Evlād-ı mükerremlerinden

Ħanḳāh-ı ‘āliyyede seccādenişįni

Reşādetlü es-Seyyįd eş-Şeyħ

Muĥammed Muĥyiddįn Efendi

Ĥażretleriniñ kerįmeleri merĥūm

Ĥācı Rā‘if Efendiniñ zevcesi

Ĥācce Emįne Śabįĥa Ĥanımıñ Rūĥuna Fātiĥa

Sene 1312 fį 20 Şevval

Katalog no: 158

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hâcce Emîne Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 20 Şevval 1312 H.

Mezar tipi: Lahit

16 Nisan 1895 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta’lîk

Ölçüleri: 66* 126

Yazı alanı: 24* 90

Özellikleri: Silindirik formdaki şâhidenin tepesnde yuvarlak bir süsleme unsuru bulunmaktadır. Üst kısmında, içerisinde kıvrık çiçekler yer alan ince bir bordür mevcuttur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır.

 Resim no: 178	Okunuşu: Hāzā ḳabrün Şeyẖ Žuhūrį bin Meẖmed Naśūẖį Ḳuddise sirrahümā Sene 1130

Katalog no: 159

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Zuhûrî Efendi

Bugünkü durumu: Başlık kısmı kopuk

Tarihi: 1130 H./1717 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 22* 58

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 20* 36

Özellikleri: Başlık kısmı kopuk ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, paftasız olarak, yekpâre bir çerçeve içerisinde, 5 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 179

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Dördünci ordū-yı Hümāyūna menśūb

Otuz üçüncü fırḳanıñ altmış

Altıncı livāsı Sįvās mevki'

Ḳumandanı mįrlivā merĥūm 'Ali

Paşanıñ ĥalįle-i muĥteremesi

Merĥūme ve maġfūre Fātıma

Ĥanımıñ rūĥ-ı pür-fütūĥı

İçün Rıżā'en lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1308

Katalog no: 160

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Fâtıma Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1308 H./1890 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: -

Ölçüleri: 33* 125

Yazı türü: Ta'lîk

Yazı alanı: 31* 90

Özellikleri: Tepelik kısmı, palmet motifi üzerinde, yüksek kabartma tekniğinde 3 adet gül motifi ve yanlarda üzüm asmaları ile bezenmiştir.

Resim no: 180

Okunuşu:

Hüve'l-Ħallāḳu'l-Bāḳį

Merĥūm ve maġfūr el-muĥtāc

İlāraĥmet-i rabbihi'l-Ġafūr

Müneccimbaşı keŧhüdāsı

Ħādimü'l-Fuḳarā

Maĥmūd Efendiniñ

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1229 28 R.(Rebį̇ü'l-evvel)

Katalog no: 161

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Mahmûd Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 28 Rebîülevvel 1229 H.

Mezar tipi: Lahit

20 Mart 1814 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Ta'lîk

Ölçüleri: 100* 200

Yazı alanı: 30* 87

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin üst kısmı kıvrık yapraklarla süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır. Kitâbenin alt kısmına ters palmet motifi işlenmiştir.

Resim no: 181

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Ḳutbü'l-'ārifįn ġavsü'l-vāśılįn

Sulŧānü'l-Kāmilįn Şeyĥ Nasūhį

Ĥażretleriniñ bendelerinden

Cennetmekān Firdevs-i āşiyān

Ḳarįn-i ābād ḳūrį aġası merĥūm

Ve maġfūr Ĥāfıž Muśtafa

Efendiniñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1253 fį 3 L. (Şevval)

Katalog no: 162

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Hâfız Mustafa Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 3 Şevval 1253 H.

Mezar tipi: Toprak

31 Aralık 1837 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Azîzî Fes

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 32* 160

Yazı alanı: 30* 100

Özellikleri: Fes başlıklı ve dikdörtgen formludur. Alınlık kısmı, kıvrık yapraklarla süslüdür. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 9 satır halinde ve celî sülüs ile yazılmıştır.

Resim no: 182

Okunuşu:

Göçüb Muĥammed Efendi bu kār-ı mihnetden

Beḳāya itdi ‘azįmet yerin ḳodı ĥālį

Vücūdın itdi fenāda felek anıñ ħāke

Bu śāĥa içre sürerken kemiyet iḳbāli

Muĥabbet üzre olub ehl-i źikr ü tevĥįd

Ŧarįḳ ve şerį‘ate mutābıḳ idi her ef‘āli

Ħulūś üzre vaśiyyet idüb ĥayātında

Yoḳ žan itdi bu cā-yı ‘adįm-i emŝāli

Bi-haḳḳ-ı nūr-ı Muĥammed ilāhį maĥşerde

Kerįm ismine mažhār ola her aĥvāli

Vefātına diyecek ġaniyyā iki tārieħ

Şeceresinde biri çıḳdı tutdı bu fālı

İdüb Muĥammed Efendiye raĥmeti Yā Rab 1146

Cinān içinde hemān eyle rütbesin ‘ālį

Katalog no: 163

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1146 H./1733 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Alçak kabartma

Başlık türü: Kâtibî

Ölçüleri: 36* 167

Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 30* 80

Özellikleri: Büyükçe bir kâtibi başlığı olan şâhidenin alınlık kısmında şuâ motifi yer almaktadır. Kitâbesi, düz paftalı ve her paftada iki satır olmak üzere 14 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 183

Okunuşu:

Hū

Ḳuṭbü'l-'ārifįn Ĥażreti

Naśūĥįzāde el-Ĥāc eş-Şeyĥ

Muĥammed Mes'ūd Efendi merĥūmuñ

Maĥdūm-ı mükerremi śāĥib-i aĥlāḳ

Merdiyye merĥūm ve maġfūr

El-Ĥāc eş-Şeyĥ Abdürraĥįm

Sekrį Efendiniñ rūĥ-ı şerįfine

Lillāhi'l-Fātiĥa

Sene 1284 22 C. (Cemāziye'l-āĥir)

Katalog no: 164

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Abdürrahîm Sekrî Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 22 Cemâziyelâhir 1284 H.

Mezar tipi: Toprak

21 Ekim 1867 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekn iği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 100* 18

Ölçüleri: 38* 180 Yazı türü: Sülüs

Yazı alanı: 36* 127

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı ve dikdörtgen formludur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 10 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 184

Okunuşu:

Ḳarabaş Efendi

Ḥażretleriniñ

Ḫulefāālarından

ʻĀrifį eş-Şeyḫ

ʻÖmer Efendi

Rūḥiçün

El-Fātiḥa

Sene 1103

Katalog no: 165 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Ömer Efendi Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1103 H./1691 M. Mezar tipi: Toprak:

Malzeme: Taş Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 14* 90 Başlık ölçüsü: 95* 20

Yazı alanı: 14* 60 Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Büyükçe bir Halvetî başlığa sahip olan şâhide, dikdörtgen formludur. Kitâbesi, paftasız olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 185

Okunuşu:

Hāźā ḳabrü

Eş-Şeyḫ Ma'nevį

İbnü'ş-Şeyḫ

'Ali Efendi

Ḳuddise sirrahümā

Sene 1114

Katalog no: 166

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Şeyh Ma'nevî Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1114 H./1702 M.

Mezar tipi: Toprak:

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 15* 100

Başlık ölçüsü: 105* 25

Yazı alanı: 15* 50

Yazı türü: Celî ta'lîk

Özellikleri: Büyükçe bir Halvetî başlığa sahip olan şâhide, dikdörtgen formludur. Kitâbesi, paftasız olarak, 6 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 186

Okunuşu:

Yā Hū

Mekke-i Mükerremede vefāt

İden Ḳuṭbü'l-'ārifįn

Ĥażreti Naśūĥįzāde

Merĥūm ve maġfūr eş-Şeyĥ

El-ĤācMuĥammed Mes'ūd

Efendiniñ rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1240 fį 23 Z. (Zi'l-ka'de)

Katalog no: 167

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Mes'ûd Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 23 Zilka'de 1240 H.

Mezar tipi: Toprak

8 Temmuz 1825 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 97* 30

Ölçüleri: 37* 180

Yazı türü: Celî sülüs

Yazı alanı: 35* 110

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 187

Okunuşu:

Mūsiḳa-i Hümāyūn cenāb-ı şāhāne ḥudemāsından

Ve Ĥażreti Naśūĥį ḳuddise sirrahu'l-'ālį

Sülāle-i ṭayyibesinden merĥūm ve maġfūr

El-muĥtāc ilā raĥmet-i rabbihi'l-Ġafūr

Seyyįd Muĥammed 'Atā'ullah Efendiniñ

Rūĥ-ı güzeşte-i …….

Ervāĥ-ı mü'miṇin içün el-Fātiĥa

Sene 1273

Katalog no: 168

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği:Muhammed Atâullah Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1273 H./1856 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hamîdî Fes

Ölçüleri: 32* 110

Başlık ölçüsü: 60* 22

Yazı alanı: 32* 80

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Fes başlıklı ve dikdörtgen formdadır. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

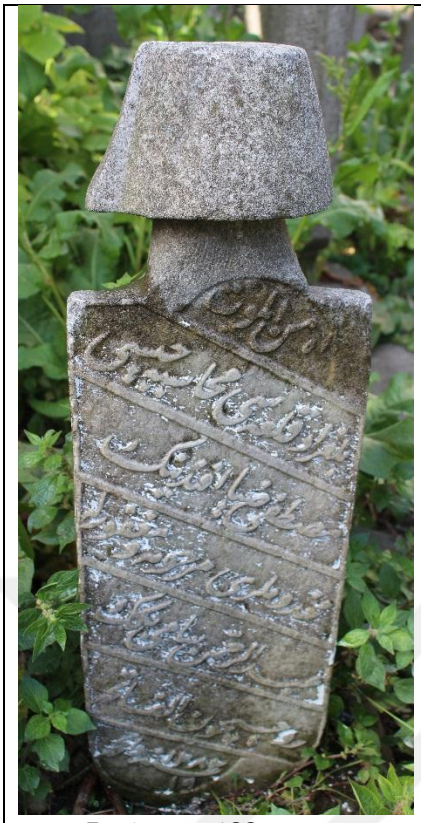

Resim no: 188

Okunuşu:

Āh mine'l-mevt

Belġrad ḳal'ası muĥāsebecisi

Muśtafa Żiyā Efendiniñ

Maĥdūmları merĥūm ve maġfūr leh

Abdurraĥman Sāmį Beginñ

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1282 15 Zü'l-hicce

Katalog no: 169

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Abdurrahman Sâmi Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 15 Zilhicce 1282 H.

Mezar tipi: Toprak

1 Mayıs 1866 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Hamîdî Fes

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 42* 15

Ölçüleri: 23 *70

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 23* 50

Özellikleri: Fes başlıklı olan şâhide, aşağıya doğru daralan dir dikdörtgen formundadır. Kitâbesi, mâil paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 189

Okunuşu:

Hüve'l-Bāḳį

Ĥālā veḳāyį'-i şer'iyyāt kātibi

İken irtiĥāl-i dār-ı beḳā iden pāye-i

Mekke-i Mükerreme Naśūĥįzāde ħafįdi

Merĥūm ve maġfūr el-muĥtāc ilā raĥmet-i

Rabbihi'l-Ġafūr es-Seyyįd İbrāhim 'İffet

Efendi rūĥiçün Fātiĥa

Sene 1201 fį 20 L. (Şevval)

Katalog no: 170

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: İbrâhîm İffet Efendi

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 20 Şevval 1201 H.

Mezar tipi: Lahit

5 Ağustos 1787 M.

Formu: Levha

Malzeme: Taş

Başlık türü: Örfî destârî

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık ölçüsü: 110* 30

Ölçüleri: 46* 182

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 44* 112

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı ve dikdörtgen formludur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

Resim no: 190

Hüve’l-Bāḳį

Meclis-i kebįr ma‘ārif re’įsi

Ve Rūm ili Şarḳį Cema‘at-i

İslāmiyyesi nāžırı iken

İrtiĥāl-i dār-ı na‘įm iden śudūr-ı

‘Āžāmdan Ĥażreti Pįr Naśūĥį

Ḳuddise sirrahu’s-Sāmįzāde

Ĥafįdi es-Seyyįd ‘Ali Ĥaydar

Efendiniñ rūĥiçün

Rıżā’en lillāhi te‘ālā el-Fātiĥa

Sene 1321 fį 8 Ramażānü’l-mübārek fį leyleti’s-sebt

Katalog no: 171

Kimliği: Ali Haydar Efendi

Tarihi: 8 Ramazan 1321 H.

28 Kasım 1903 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 44* 172

Yazı alanı: 34* 136

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Lahit

Formu: Levha

Başlık türü: Örfî destârî

Başlık ölçüsü: 90 *20

Yazı türü: Ta’lîk

Özellikleri: Örfî destârî başlıklı ve dikdörtgen formludur. Kitâbesi, düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır.

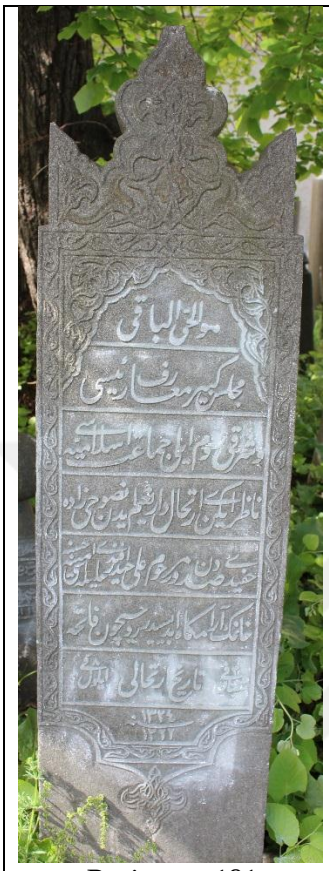

Resim no: 191

Okunuşu:

Hüve'l-Ĥayyü'l-Bāḳį

Meclis-i kebįr ma'ārif re'įsi

Ve şarḳį Rūm ili Cema'at-i İslāmiyyesi

Nāẓırı iken irtiĥāl-i dār-ı na'įm iden Naśūĥįzāde

Ĥafįdi śudūrdan merĥūm Ali Ĥaydar Efendi ĥalįlesi Emįne Ĥüsne

Ĥanımıñ ārāmgāh-ı ebediyyesidir rūĥiçün Fātiĥa

Fį 3 Şa'bān Tārih-i irtiĥāli fį 8 Eylül

Sene 1324/1322

Katalog no: 172

Kimliği: Emîne Hüsne Hanım

Tarihi: 3 Şa'bân 1324 H.

8 Eylül 1322 R.

22 Eylül 1906 M.

Malzeme: Taş

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Ölçüleri: 47* 172

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Mezar tipi: Toprak

Formu: Levha

Başlık türü: -

Yazı türü: Celî ta'lîk

Yazı alanı: 37* 100

Özellikleri: Taç kısmı sivri ve dilimli kemer şeklinde ve rûmî desenleriyle süslüdür. Kitâbesi, düzpaftalı olarak, 8 satır halinde ve celî ta'lîkle yazılmıştır. Kitâbenin etrafını, soyut süslemeli bordür çevrelemektedir. Altta ters palmet motifi yer almaktadır.

Resim no: 192

Okunuşu:

Merĥūm ve maġfūr

Derviş 'Abdullah

RūĥiçünFātiĥa

Sene 1164

Katalog no: 173

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği:Dervîş Abdullah

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1164 H./1750 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Örfî destârî

Ölçüleri: 19* 87

Başlık ölçüsü: 76* 25

Yazı alanı: 19* 35

Yazı türü: Celî sülüs

Özellikleri: Halvetî başlıklı ve dikdörtgen formludur. Kitâbesi, düz paftalı ve 4 satır halinde celî sülüsle yazılmıştır.

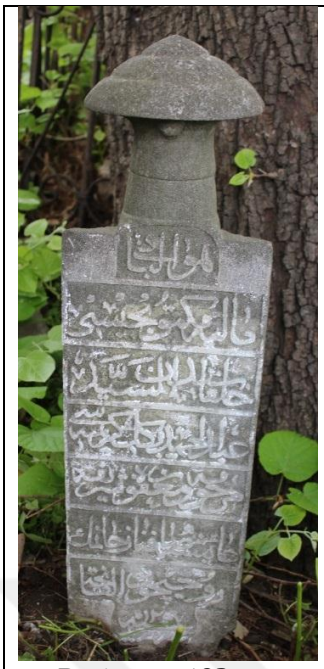

Resim no: 193

Okunuşu:

Hüve’l-Bāḳį

Ĥāliyye mektūbcısı

Ĥulefāsından es-Seyyįd

‘Abdülhamįd Begiñ kerįmesi

Merĥūme ve maġfūre Şerįfe

‘Āyişe Śāfināz Ĥanımıñ

Rūĥiçün el-Fātiĥa

Sene 1257

Katalog no: 174

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Âyişe Sâfinâz Hanım

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 1257 H./1841 M.

Mezar tipi: Toprak

Malzeme: Taş

Formu: Levha

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Başlık türü: Hotoz

Ölçüleri: 22* 70

Başlık ölçüsü: 23 *16

Yazı alanı: 20* 57

Yazı türü: Sülüs

Özellikleri: Hotoz başlıklı ve dikdörtgen formludur. Kitâbesi,düz paftalı olarak, 8 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

Resim no: 194

Okunuşu:

Hüve’l-Ḥallāḳu’l-Bāḳį

Ḳudemā-yı müşįrān-ı ‘iżām śalṭanat-ı seniyyeden

Esbaḳ ‘asākir-i Ĥāśśa-i Şahāne mübeşşiri

Merĥūm ve maġfūr ilāraĥmet-i rabbihi’l-Ġafūr

……..Seyyįd Muĥammed Paşa rūĥı

Ve kāffe-i ehl-i įmān ervāĥįçün el-Fātiĥa

Sene 1284 fį 29 Ramażān Ketebehū Şevkį

Katalog no: 175

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Seyyîd Muhammed Paşa

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 29 Ramazan 1284 H.

Mezar tipi: Lahit

24 Ocak 1868 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 110* 180

Yazı alanı: 33* 95

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır. Kitâbenin üst kısmında fes başlık rölyefi yer almaktadır.

Resim no: 195

Āh mine’l-mevt

Nāgehān ……ḥāndan aldı

Ŧoymadı dünyāsına ol..on bir dānesi

Ġonca-i gülzār-ı ‘iffet śoldı ĥayfā ey felek

Nice feryād itmesün ĥaśretle her dem annesi

Ey felek lāyıḳ mı böyle taşdan olsun lānesi

Genç yaşında tekmįl (?) imiş meger kim vaĥįdesi

Merĥūm ……. Reşįd Paşanıñ

Maĥdūmı ‘asākir-i şāhāne kā‘im-maḳamlarından

Merĥūm Gālib Begiñ rūĥı-çün

Sene 1294 17 Zi’l-ka‘de

Katalog no: 176

İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Gâlib Bey

Bugünkü durumu: Sağlam, ayakta.

Tarihi: 17 Zilka’de 1294 H.

Mezar tipi: Lahit

23 Kasım 1877 M.

Formu: Silindirik

Malzeme: Taş

Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma

Yazı türü: Celî ta’lîk

Ölçüleri: 89* 165

Yazı alanı: 27* 120

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 11 satır halinde ve celî ta’lîkle yazılmıştır.

Resim no: 196

Okunuşu:

Hüve'l-Ḥallāḳu'l-Bāḳį

Ḳudemā-yı müşįrān-ı 'izām saltanat-ı seniyyeden

Esbaḳ 'asākir-i ĥāśśa-i şāhāne müşįri

Merĥūm ve maġfūr ilā raĥmet-i rabbihi'l-ġafūr

…… Muĥammed Reşįd Paşa rūĥı

Ve kaffe-i ehl-i imān ervāĥįçün el-Fātiĥa

Sene 1284 H. fį 29 Ramażān

Ketebehū Şevki

Katalog no: 177 İnceleme Tarihi: Ekim 2018

Kimliği: Muhammed Reşîd Paşa Bugünkü durumu: sağlam, ayakta

Tarihi: 29 Ramazan 1284 H. Mezar tipi: Lahit

24 Ocak 1868 M. Formu: Silindirik

Malzeme: Taş Başlık türü: -

İşleniş tekniği: Zemin oyma Yazı türü: Celî sülüs

Ölçüleri: 110 * 170 Yazı alanı: 35 * 100

Özellikleri: Silindirik formlu şâhidenin kitâbesi, düz paftalı olarak, 7 satır halinde ve celî sülüsle yazılmıştır.

2.4. Şâhidelerin Hat Sanatı Açısından Değerlendirilmesi

Mezar taşları, ait olduğu devrin sosyal, kültürel, dinî v.b. özelliklerini yansıtan tarihi birer vesika olmanın yanında, kitâbelerindeki hat sanatı ile de sanat tarihçilerinin ilgisini çekmektedir. Mezar taşlarındaki kitabeler, bazen manzum ifadeleri, bazen ise sadece mevtânın cinsiyeti, mesleği, ölüm tarihi v.b. bilgileri içermektedir.

Kabir sahibinin ekonomik durumu ve sosyal konumu da, kabir taşına yansımaktadır. Vefat eden kişi, yönetimde veya sosyal hayatta önemli bir mevkide ve zengin bir kişi ise, mezar taşı kitâbesi devrin meşhur şairleri tarafından edebî bir dille yazılır, hatta tarih düşürülürdü. Kitabe metni usta hattatlara yazdırılarak, kabir taşına da usta hakkâklar tarafından işlenirdi.[43]

2.4.1. Kitâbelerin Taşa İşlenme Aşama ve Teknikleri

Yazının taşa işlenmesi, birkaç aşamalı bir işlemdir. Kitâbe metni önce bir kağıda yazılmakta ve altına karbon kağıdı konularak, yazı, mermer ya da taş malzemenin üzerine aktarılmaktadır.[44]

Klasik usulde ise iğneleme ve silkeleme denilen[45] bir yöntem daha vardır. Bu yöntemde, tashîh kolaylığı sebebiyle, sarı zırnıkla siyah kağıda yazılmış kitâbe metninin altına yazı kalıbı olarak kullanılacak bir kağıt daha yerleştirilmektedir. Metnin yazı kalıbına aktarılması için, kâğıttaki harflerin kenarları sık bir şekilde iğne ile delinmektedir. Altına konan yazı kalıbı da iğne ile delinmiş olduğundan, bu alt kalıp, taşın üzerine konularak, üzerine kömür tozu serpilip, deliklerden geçirilmektedir. Böylece yazı kalıbı taş veya mermer malzeme üzerine bozulmadan aktarılmaktadır.[46]

Taş yüzeyinde kömür tozlarının iğne deliklerinden geçerek oluşturduğu yazı kopyası, taş ustası tarafından çekiç ve kalem yardımıyla zemin oyma ve kabartma usulleriyle taşa işlenmektedir.[47]

---

[43]İrfan Yiğit, *Hıdırlık-Ulumezarlık Osmanlı dönemi Çorum Mezar Taşları* (Çorum: Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, 2014), 12.
[44]Süleyman Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar* (İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi, 2016), 1: 53.
[45]İnci A. Birol, *Klasik Devir Türk Tezyini Sanatlarında Desen Tasarımı Çizim Tekniği ve Çeşitleri* (İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, 2008), 116.
[46]Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 1: 53.
[47]Lütfi Şeyban, *Osmanlı Dönemi Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri,* (Adapazarı: A.B.B. Kültür Yay., 2007), 14.

Kitabe metnini yazan hattatların bazıları, yazının taşa işlenmesi dikkat ve özen isteyeceği için, taş ustasını ehli arasından seçmiş, hatta bazen taş oyma esnasında kendileri de nezâret etmişlerdir.[48] Meselâ Hattat Sâmi Efendi, kitâbe metni yazmayı, Edirnekapı'daki Süslü Ali Efendi'nin yapması şartıyla kabul etmiştir.[49]

Yazıların taş yüzeye işlenmesinde, zemin oyma, alçak kabartma, yüksek kabartma, kakma, kazıma, boyama ve renkli taş kullanımı gibi usuller kullanılmaktadır.[50]

Kabartma tekniği; yüzeye işlenecek desen ya da yazının, dışında kalan yüzeylerin oyularak ortaya çıkarılmasıdır. Alçak kabartmada; kabartılacak kompozisyon çok yüksek tutulmaz. Yüsek kabartma tekniğinde ise, kabartılan desen ve oyulan yüzey arasında 2-3 cm'lik bir derinlik söz konusudur.[51] Kabartma tekniği düz yüzeylere yapılabildiği gibi, yuvarlak ve iç bükey zeminlere de yapılmaktadır. Ancak bizim konumuz mezar taşları olduğu için düz zeminler hakkında bilgi vermekle yetindik.

Oyma tekniğinde, taşın yüzeyine işlenecek desen ya da yazının bizzat kendisi yüzeye oyulmaktadır. Kakma tekniğinde, yüzeye işlenecek desen için, önce zemin oyulur. Oyulan yerlere, uygun ölçülerde muhtelif renklerde taşlar kakılır. Kazıma tekniği ise, yüzeye işlenecek desen, motif ve yazıların sert uçlu bir aletle çizgi şeklinde kazınmasıdır. Boyamada, kabartılan yüzey veya zemin boyanmaktadır.[52] Bazen hem zemin hem de kabartılan kısım boyanmaktadır. Bazen ise, sadece ya zemin ya kabartılan kısım boyanmaktadır.

2.4.2. Hazîredeki Kitâbelerde Hat Sanatı

Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresindeki, okunaklı olan (2 kabrin yan ve arka cephelerinde yer alan kitâbe tekrarlarıyla birlikte) yüz yetmiş dokuz adet kitâbeli şâhidenin, 89 tanesinde celî sülüs, 87 tanesinde celî ta'lîk, 2 tanesinde muhakkak ve 1 tanesinde ise rik'a hattı kullanılmıştır.[53]

---

[48]Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 1: 53.
[49]M. Uğur Derman, "Sâmi Efendi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2009), 36: 74.
[50]Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 1: 53. Mehmet Memiş, "Hat Sanatının Uygulama Alanları", (İstanbul: Grafiker, 2019), 416. Yıldıray Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,*(Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 2002), 508.
[51] Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme*, 508-509.
[52] Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* 510, 513.
[53] Hazîre ile ilgili rakamsal bilgiler verilirken, kitâbeli şâhide sayısı 179 olarak zikredilmiş fakat bu rakama tekrarlar dâhil edilmemiştir. Tekrar eden kitabeler, aynı taşın farklı yüzeyinde iseler, şâhideye verilen rakama –a ilâve edilerek belirtilmiştir. İki adet kırık ve okunaksız ancak kitâbeli olduğu anlaşılan

Kitâbeli şâhideler tarihsel bakımdan, hicrî 12, 13 ve 14. yüzyılın ortalarını geçen bir dönem aralığında, milâdî ise; 17, 18, 19 ve 20. yüzyıl ortalarına kadar uzanan bir aralıkta toplanmaktadır. Yoğunluk milâdî 18 ve 19. yüzyıllardadır.

17. yüzyıl sonlarına ait yalnızca bir tane mezar bulunmaktadır ve kitâbesi hat sanatı açısından öne çıkacak güzellikte değildir. 20. yüzyıla ait, on dokuz adet mezar mevcuttur. Geri kalan mezarlar 18. ve 19. yüzyıllara aittir.

Hat sanatının mimarî yapılarda ve mezar taşları gibi kağıdanisbetle daha dayanıklı malzemeler üzerinde yer alması, hat sanatının tekâmülünü ve devir özelliklerini izleyebilme imkânı tanımaktadır.[54]

Hat sanatının milâdî 18, 19 ve 20.yüzyıllardaki gelişimine baktığımızda; İsmail Zühdi (ö. 1806), Mustafa Râkım (1758-1826), Kazasker Mustafa İzzet Efendi (1801-1876), Mehmet Şefik Bey (1820-1880), Mehmed Esad Yesârî (ö.1231 H./1798 M.), Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi (ö. 1265 H./1849 M.), Mehmet Şevki Efendi (1829-1887), Sami Efendi (1838-1912), Hulusi Efendi (1868-1940), Necmeddin Okyay (1883-1976) ve Hamit Aytaç (1891-1982) gibi usta isimlerin ve yetiştirdikleri talebelerin öne çıktığı görülmektedir.

Sülüs hattın, 17.yüzyıl hattatı olan Hafız Osman eliyle eriştiği kıvam, talebeleri vasıtasıyla 19. yüzyılda celî sülüsü olgunlaştıracak olan ellere taşınmıştır.[55] Hafız Osman'ın sülüs üslûbunu celîye uyarlayan Mustafa Râkım Efendi, harf bünyelerindeki estetik ve istiflerdeki ahenk bakımından celî sülüste bir dönüm noktasıdır.[56] Mustafa Râkım Efendi'nin kıta ve levha eserlerinin dışında mimârîde yer alan eserleri ve mezar taşı kitâbeleri de hat sanatının eriştiği güzelliğin hayranlıkla izlendiği yerlerdendir.[57]

19. asrın önemli hattatlarından bir diğeri Kazasker Mustafa İzzet Efendi'dir. Çok sayıda önemli hattat yetiştirmiş, hem celî sülüs hem de celî ta'lîkte nadide eserler vermiştir.

şâhide mevcuttur. 179 rakamının içerisinde mevcut olan 2 ilâve kitâbe bunlardır. Okunaksız oldukları için, yazı türü tam olarak anlaşılamadığından, bu ikisi yazı türündeki rakam gruplamasına dâhil edilmemiştir.

[54] Ahmet SacitAçıkgözoğlu, "Türk Mimarisinde Hat Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı,* ed. Ali Rıza Özcan, (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2015), 181.

[55]Açıkgözoğlu, "Türk Mimarisinde Hat Sanatı" 187.

[56] M. Uğur Derman – Nihat M. Çetin, "Hat Sanatında Osmanlı Devri", *İslam Kültür Mirasında Hat Sanatı,* (İstanbul: Ircica, 1992), 35, (Açıkgözoğlu, "Türk Mimarisinde Hat Sanatı" 187.

[57]Derman, *Türk Hat Sanatından Seçmeler",*382.

Celî sülüsün seyrini kemâle erdiren Sâmi Efendi olmuş, rakam, hareke ve mühmel işaretlerini de istiflerde en mükemmel ve estetik haliyle uygulamıştır.[58] Hulûsi Efendi ile Necmeddin Efendi (Okyay) gibi celî sülüste usta isimler yetiştirmiştir.[59]

Osmanlı topraklarında celî ta'lîk hattın temsilcisi 18. yüzyılda Mehmed Esad Yesârî olmuştur. Vücudunun sağ tarafı felçli olduğu için sol eliyle yazdığı halde, İran kökenli bir yazı türü olan ta'lîkte, İranlı usta hattatların, bilhassa İmâdü'l-Hasenî'nin en güzel harfleri arasından seçmeler yaparak celî ta'lîkte Türk Ta'lîk üslûbunu başlatmıştır. Bu bakımdan kendisine "İmâd-ı Rûm" lâkabı verilmiştir.[60]

19. yüzyıl celî sülüste olduğu gibi, celî ta'lîkte de Osmanlı Hat Sanatının zirvesidir. Mehmed Esad Yesârî, oğlu Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi'yi de celî ta'lîkte usta bir isim olarak yetiştirmiştir. Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi, babasından aldığı bu eğitimle beraber, ta'lîk hattında kendi şivesini oluşturmuş ve Türk ta'lîk üslûbunu olgun bir seviyeye ulaştırmıştır.[61]

Hazîrede yer alan ketebesiz kitâbeler arasında da, hem celî sülüs hem de celî ta'lîk hattıyla yazılmış güzel örnekler bulunmaktadır. (Bkz. Resim 20, 34, 54, 60, 63, 64, 75, 97, 119, 124, 133, 145, 152, 160, 161, 163, 164) Bu kitâbelerin 6 tanesi celî ta'lîk hattı ile, 11 tanesi ise celî sülüs hattı ile yazılmıştır. Celî ta'lîk hatla yazılmış olan kitâbeler, 1 tanesi 18. yüzyıla, 4 tanesi 19. yüzyıla ve 1 tanesi de 20. yüzyıla aittir. Celî sülüsle yazılmış olanlar ise; 1 tanesi 18. yüzyıla, 9 tanesi 19. yüzyıla, 1 tanesi ise 20. Yüzyıla aittir.

Celî ta'lîkle yazılmış olanlarda harf bünyeleri, ölçülere uygun ve satır dizilimleri yerindedir. Osmanlı'da celî ta'lîk hattın gelişim seyri 18. yüzyılda Mehmed Es'adYesârî ile başlamış, 19. yüzyılda oğlu Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi ile kemâle ermiştir. Haziredeki bu yüzyıllara ait kitabeler Osmanlı ta'lik üslubunu yansıtmaktadır. Bunların, Mehmed Yesârî ya da oğlu Yesârîzâde'nin elinden çıkmış olma ihtimali bulunduğu gibi, talebelerinden veya takipçilerinden birinin eliyle yazılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

[58] Derman, "Hat Sanatında Osmanlı Devri", 35.
[59] Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, (İstanbul: Kubbealtı, 2003), 363, 365.
[60] M. Uğur Derman, *Türk Hat Sanatından Seçmeler",* (İstanbul: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2017), 344.
[61] Derman, *Türk Hat Sanatından Seçmeler",*358.

Celî sülüs ile yazılmış olanlarda da harf bünyeleri ölçülere uygun, satır düzen ve istif özellikleribaşarılıdır. Celînin 18 ve 19. yüzyıllardaki seyrinde, Mustafa Râkım, Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Sâmi Efendi gibi usta isimler yer almaktadır. Hazîrede bulunan, ketebesiz fakat hat sanatı açısından başarılı olan celî sülüs mezar taşı kitâbeleri, bu usta isimlerin tavrını yansıtacak güzelliktedir.

Kitâbelerin birçoğu vasat denilebilecek düzeydedir. Taş yüzeyindeki aşınma sebebiyle okunaksız olan ya da zor okunabilenler de mevcuttur. (Bkz. Resim 42, 51, 62, 66, 82, 85, 95, 113, 114, 129, 129a) Hazîrede yer alan eski tarihli şâhidelerin bazılarının hem hattı oldukça zayıf, hem de taş işçiliği bakımından başarısızdır. (Bkz. Resim 173, 182, 184, 185)

2.4.3. Hazîredeki İmzalı Kitâbeler ve Hattatları

Mezar taşlarına ketebe konulması milâdî 18. asır sonlarında başlamıştır.[62]Nasûhî Mehmet Efendi Cami Hazîresinde imzalı şâhide sayısı 6'dır.Bu şahidelerde hattat isimleri, kitabenin altına, hat sanatının imza lafızları olan "ketebehû" ve "nemekahû" ifadeleri ile birlikte taş üzerine hakkedilmiştir.

Kitâbelerin altında imzası bulunan hattatlar; Sâmi Efendi (Bkz. Resim 197), Şevki Efendi (Bkz. Resim 198-198-a), ……Ali Rıza (?) (Bkz. Resim 199, 199-a, 199-b), Mâlik Efendi (Bkz. Resim 200), Sofu Mehmed Efendi (Bkz. Resim 201, 201-a) gibi isimlerdir. Şevki Efendi imzalı kitâbe sayısı ikidir. Ancak bu iki kitâbe, ayrı iki mezarda değil, aynı kişiye ait mezarın baş ve ayak şâhidelerindedir.

Resim no: 197 Sâmi Efendi	Resim no: 198 Şevki Efendi	Resim no: 198-a Şevki Efendi

[62]Derman, "Sâmi Efendi", 36: 72, Ahmed Sacid Açıkgözoğlu, "Eyüp Sultan'da Ketebeli Mezar Taşları", *1. Eyüp Sultan Sempozyumu-Tebliğler*, (İstanbul: Eyüp Sultan Belediyesi Kültür Yay.,t.y.), 202.

 Resim no: 199 Ali Rıza (?) Efendi	 Resim no: 199-a Ali Rıza (?) Efendi	 Resim no: 199-b Ali Rıza (?) Efendi
 Resim no: 200 Mâlik Efendi	 Resim no: 201 Mehmed Hamdi Efendi	 Resim no: 201-a Mehmed Hamdi Efendi

Tablo -1 Hazîrede yer alan hattat imzalı kitâbelerin ketebeleri

Samî Efendi imzalı kitâbe 4 Zilka'de 1282 H./ 21 Mart 1866 M., Şevki Efendi imzalı kitâbe 29 Ramazan 1284 H./ 24 Ocak 1868 M., … Ali Rıza (?) imzalı kitâbe 11 Rebiülevvel 1290 H./9 Mayıs 1873 M., Mâlik Efendi imzalı kitâbe 23 Şaban 1280 H./2 Şubat 1864 M., Sofu Mehmed Hamdi Efendi imzalı kitâbe ise; 9 Ramazan 1272 H./14 Mayıs 1856 M. tarihlidir.

Sâmi Efendi daha çok celî sülüs ve celî ta'lîk ile mimârîde eserler vermiştir.[63]Sülüsü Boşnak Osman Efendi'den meşk etmiş, celî sülüs için Mustafa Râkım'ın talebesi Mehmed Şâkir Recâi Efendi'ye gitmiştir. Ta'lîk yazıyı ise Kıbrısîzâde İsmail Hakkı Efendi'den meşk etmiştir. Celî ta'lîkusûlünü de Melekpaşazâde Ali Haydar Bey'den öğrenmiştir.[64]

1893 yılında İsmail Zühdî Efendi'nin sülüs nesih murakka'sını esas alarak celî sülüste tâbi olduğu Mustafa Râkım mektebinin eksiklerini tamamlayarak celî sülüsü en olgun kıvamına getirmiştir.[65] Hazîrede yer alan kitâbesi 1866 tarihlidir ve Mustafa Râkım üslûbunda yazdığı bir yazıdır.

[63]Süleyman Berk, *İstanbul'un 100 Hattatı,* Kültür A.Ş., İstanbul, 2012, s., 136.
[64]Derman, "Sami Efendi", 36:72.
[65]Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 1: 136.

Şevki Efendi sülüs nesih yazıda, döneminde "Şevki mektebi" adıyla anılan olgunluğa ulaşmıştır. Ancak Sâmi Efendi'nin celî sülüste eriştiği seviyeye yetişememiştir. Ustalığını daha çok Mushaf, hilye-i şerîf, kıta, en'âm-ı şerîfler gibi sülüs nesih alanında göstermiştir.[66]

Taş yüzeyindeki aşınmadan dolayı net olarak okunamayan 180 numaralı resimde yer alan hattat imzasında, ilk kelimesi okunamamakta, devamında ise Ali Rıza ismi olduğu tahmin edilmektedir. Kitâbe tarihi 1290 H./1873 M. yılıdır. Kitâbe metni ta'lîk olduğundan, o dönemdeki bir ta'lîk hattatının talebesi olduğu düşünülmektedir.[67]

181 numaralı resimdeki Mâlik ketebeli şâhidenin hattatı hakkında, son devir hattatlarının ele alındığı kaynaklarda bir bilgiye rastlanamamıştır. Adının Mâlik

[66]M. Uğur Derman, "Mehmet Şevki Efendi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*; (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), 28: 532-533.

[67] Kaynaklarda bu dönemde yaşadığı bilinen ve adı Ali Rıza olan hattatlardan biri Seyyîd Ali Rızâ Efendi'dir. Üsküdar'da doğup (1290-1300 H.) hayatı boyunca orada ikâmet etmiş ve Üsküdar'da vefât etmiş (1873-1883 M.) bir hattat olması sebebiyle, aynı bölgede bulunan hazîredeki bu mezar taşı kitâbesinin kendisine ait olması ihtimal dâhilindedir. Hocasının Abdurrahman Tevfîk Efendi olduğu ve kendisinin de nesih ve ta'lîkte usta bir hattat olduğu zikredilmektedir. Ancak, kitâbenin 1873 tarihli olması, Ali Rızâ Efendi'nin vefatının ise, 1873-1883 tarihlerine tekâbül etmesi ve eserlerine "Üsküdarî" ketebesi koyduğu bilgisi bu ihtimali zayıflatmaktadır.("Seyyid Ali Rızâ Efendi", Ketebe, erişim: 05.05.2019, https://www.ketebe.org/sanatkar/seyyid-ali-riza-efendi-127.)

Bu tarih aralığında yaşamış bir başka hattat Ali Rıza Efendi, Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi'nin talebelerinden Bursalı Ali Rıza Efendi'dir. (M. Uğur Derman, "Mustafa İzzet Yesârîzâde", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), 31: 309.) Hayatı hakkında kaynaklarda bilgi yer almayan Ali Rıza Efendi'nin, hocası Yesârîzâde'nin ta'lîk hattında usta olması sebebiyle ta'lîk meşk ettiği ve hazîrede yer alan kitâbenin hattı da ta'lîk olduğu için, hattatının Bursalı Ali Rızâ Efendi olabileceği de düşünülmektedir.

Bir başka Ali Rızâ Efendi ise, Hattat Şefik Bey'in damadı Ali Rızâ Bey'dir. (Serin, Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar, 211.) Ancak Ali Rızâ Bey, sülüs nesih ve celî sülüs meşk etmiştir. Ta'lîk hattı öğrendğine dair bilgi kaynaklarda yer almamaktadır. Sülüs ve nesihi, Sultan Abdülhamid Han türbedârı Ali Hamdî Efendi'den meşk ederek 1264 H/1848 M. yılında icâzet almıştır. Daha sonra kayınpederi Hattat Mehmet Şefik Bey'den sülüs ve celî sülüs meşk etmiştir. ("Alî Rızâ Bey", Ketebe, erişim: 06.05. 2019, https://www.ketebe.org/sanatkar/ali-riza-bey-125.) Mehmet Şefik Efendi'nin küçük kızı, ve Ali Rızâ Bey'in eşi Huriye Hanım'ın da sülüs, nesih ve nesta'lik'te usta bir hattat olduğu ifade edilmektedir. (Serin, Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar, 211.)

olabileceği gibi, bir mahlas olması da ihtimal dahilindedir. Hakkında kaynaklarda bilgi bulunmaması, çok bilinen bir hattat olmayabileceğini düşündürmektedir. Ancak kitâbenin celî sülüs hattına bakıldığında usta bir kalem olduğu anlaşılmaktadır. 1280 H./1864 M. tarihli bir kitâbe olması sebebiyle bu tarihlerde hayatta olan bir hattat olduğu kesindir. Kitâbedeki ustalık, 19. Yüzyıl hattatlarından celî sülüste usta olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi (ö. 1876), Mehmed Şevket Vahdetî Efendi (ö. 1871), Mehmed Şefik Bey (ö. 1880), Mehmed Şevki Efendi (ö. 1887), Bakkal Arif Efendi (ö. 1909), Sâmi Efendi (ö.1912), Mehmed Nazif Bey (ö. 1913) gibi önemli isimlerin pek tanınmayan bir talebesi olabileceği de düşünülmektedir.

Sofu Mehmed Hamdi Efendi hakkında kaynaklarda çok fazla mâlumat bulunmamaktadır. Bakkal Ârif Efendi'den sülüs nesih nesih meşk etmiştir. Celî sülüste Sâmi Efendi'nin talebesidir.[68] Ta'lîk hattı ise Karinâbâdî Hasan Hüsnî Efendi ile meşk etmiştir. 20. Yüzyıl başları ve ortalarına ait sülüs nesih kıta örneklerinde ketebesi mecvcuttur. Vefat tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte ketebesinin görüldüğü son tarihten anlaşıldığına göre 20. Yüzyıl ortalarına kadar yaşadığı düşünülmektedir.[69] Hazîredeki kitâbesi 19. Yüzyıla ait olup, 1856 tarihlidir. Ketebesi Mehmed Hamdî'dir.

2.5. Şâhidelerde Tezyînat ve Taş İşçiliği

Osmanlı-Türk mezarlıkları, yerleşim yerleri içerisine yapılmış ve aynı zamanda ölümün soğukluğunu hissettirmeyecek şekilde zarif süslemeler ve sembollerle, şehrin en önemli mekanlarından biri haline gelmiştir. Mezar taşlarında kullanılan süslemeler, hem bir toplumun sanat zevkini yansıtmakta, hem de Hüsn-i Hat ve bezeme sanatlarının devir özelliklerini izleyebilme imkanı sunmaktadır.

Osmanlı'da kadın ve erkek mezar taşları, üzerindeki başlıklar ve bezemelerle ilk bakışta ayırt edilecek şekilde yapılmıştır. Erkek mezar taşları genel ayırımla sarık, kavuk ve fes türündeki başlıklarıyla göze çarpmaktadır. Kadın mezar taşlarında ise bazen hotoz başlık kullanılmış fakat daha ziyade kabartma usûlünde değişik çiçeklerle bezenmiştir.

[68]Derman, "Sâmi Efendi", 36: 74, Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, 229.
[69]"Sofu Mehmed Hamdi Efendi" Ketebe, erişim: 05.05.2019, https://www.ketebe.org/sanatkar/sofu-mehmed-hamdi-efendi-569.

Desenin taşa aktarımında desen önce genel hatlarıyla taşa aktarılmaktadır. Daha sonra ince işçilik gerektiren yüzey işlemeciliği denen ayrıntıları işlenmekte ve en son zımparalama ve parlatma işlemleri de yapılmaktadır.[70]

Nasûhî Mehmet Efendi hazîresindeki mezarların büyük çoğunluğu milâdî 18 ve 19. yüzyıllara aittir. Bu yüzden şâhideler süsleme açısından genel olarak, bu yüzyıllara aitsanat üslûbu olan barok tarzını yansıtmaktadır.

Hazîredeki en erken tarihli mezar 1103 H. ve 1691/92 M. tarihlidir ve bu milâdî 17. yüzyıla ait tek mezardır. Mezarların en geç tarihlisi 1369 H./1949 M. tarihlidir ve milâdî 20. yüzyıl ortalarına uzanmaktadır. 20. yüzyıla ait 19 adet şâhide mevcut olup bunların çoğu 20. yüzyıl başına aittir.

Erken tarihli kitâbeli taşlar genel olarak süslemesizdir. Geç tarihli olanlarda Barok üslûbunun yüksek kabartma yaprak ve çiçek motifleri, meyve tabakları, vazoda çiçekler, C ve S kıvrımları, palmet ve deniz kabuğu motifleri gibi tüm etkileri görülmektedir. Lahitler üzerinde de, meyve tabakları ve rozet türü süslemeler başta olmak üzere yoğun süslemeler mevcuttur.
Bezemeler, istiridye, çok kollu yıldız, güneş (Şua) motifi, mühr-i Süleyman, hilâl, kılıç gibi motiflerle birlikte ağırlıklı olarak bitkisel motiflerden oluşmaktadır.

Üzüm, hurma, nar gibi Cennet meyvelerini sembolize eden meyve motifleri, palmet, servi, üzüm asması, hurma ağacı, boynu bükük gül ve lale dalları, vazoda gül ve çiçekler, kıvrık dallar, akantus yaprakları ve rûmî desenleri gibi bitkisel bezemeler mevcuttur.

2.5.1. Barok ve Rokoko Üslûbu

Barok; yenilikçi, simetrik düzenden uzak, olabildiğince hareketli ve dışa taşkın karakter arzeden bir sanat üslûbudur.[71] Rönesans sonrası 17. Yüzyılda İtalya'da ortaya çıkmış ve 18. yüzyıl ortalarına kadar, özellikle Fransa'da etkisini sürdürmüştür.[72]

İsim olarak Portekizce, "yuvarlak ve düzgün olmayan yassı inci", diğer Avrupa dillerinde de; "aşırı", "düzensiz", "anormal", "tutarsız", "şekli bozuk" gibi anlamlara gelen Barroco kelimesine dayandırılmaktadır.[73]

[70] Yıldıray Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* (Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 2002), 31.
[71] Doğan Kuban, *Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme* (İstanbul: Pulman Matbaası, 1954), 9.
[72] Nurhan Atasoy, "Barok", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, ; (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992), 5: 81.

Rokoko ise, Barok akımını takiben ve onun içerisinden doğmuş bir üsluptur. Daha sevimli, coşkulu, kibar ve keskin olmayan, yumuşak formlu ve samimi bir tarzı vardır. Rokoko sanatının uygulama alanı mimariden ziyade dekorasyon olmuştur.[74]

Mimârî yapı kubbelerinde daire yerine oval şeklin tercih edilmesi, altın yaldızın, heykel, resim ve süslemenin yapılarda bolca kullanılması, süslemede S ve C kıvrımları, istiridye kabuğu motifi, resim sanatında ışık-gölge oyunları Barok üslûbunun öne çıkan özellikleridir.[75]

17 ve 18. yüzyıllar Osmanlı Devletinin Batı etkilerine açılmaya başladığı bir dönemdir.[76] 7 Ekim 1720 tarihinde III. Ahmet tarafından, daha evvel bozulmuş olan Osmanlı-Fransız ilişkilerinin düzeltilmesi ve eğitim ile kültür-sanat alanındaki yeniliklerin incelenip, uygulanabilecek olanların padişaha arz edilmesi amacıyla, Yirmi sekiz Mehmet Çelebi başkanlığında bir heyet Paris'e gönderilmiştir. Bu diplomasi ziyareti sonrası, diğer Avrupa ülkelerine de elçiler gönderilmiş, askerî, siyasî, ticarî ve kültürel alanlarda Batı ile etkileşime girilmiş, o dönemde Avrupa'da Barok üslûbu hakim olduğu için Osmanlı sanat ve mimarisinde de Barok etkiler görülmüştür.[77] Cami, türbe, tekke gibi dinî ve saray, köşk, çeşme ve sebil gibi sivil mimarî alanında uygulama sahası bulan Barok üslûbu, devrin mezar taşlarında da uygulanmıştır.

Osmanlı'da Barok üslûbu, kendine has bir seyir izlemiş ve Batı karakteri taşımakla birlikte Türk Barok üslûbu oluşmuştur. Barok, Osmanlı'da Resim alanında fazla etki göstermemiş, mimârî ve dekoratif sanatlarda ise hayli etkili olmuştur.

Barok üslup, resim sanatında gölge ışık oyunları ile resme perspektif kazandırırken, taş oymada kabarık ve dışa taşkın yapraklar ve çiçekler ile esere üçüncü boyut verilmiştir.

Örgülü şeritler, çiçek demetlerinin bağlandığı kıvrımlı kurdeleler, çiçek motiflerinde de Barok özeliği olan C ve S kıvrımlarının uygulanması, tek çiçek goncası,iri ve geniş kıvrımlı yapraklar, ışın ve zikzaklar, sütun ve perdeler, püsküller, kıvrık dal şeklinde birbirine bağlanmış çiçekler, vazo içerisinde yer alan çiçekler, bir arma içerisinde yer

---

[73]Asiye Okumuş, *Türk Süsleme Sanatlarında Barok ve Rokoko* (İstanbul: İlke Kitap, 2016), 9.
[74]Okumuş, *Türk Süsleme Sanatlarında Barok ve Rokoko*, 12-13.
[75]Atasoy, "Barok", 5: 81.
[76] Gülnur Duran, "18. Yüzyıl Tezhip Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı,* ed. Ali Rıza Özcan, (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2015), 397.
[77]Rüçhan Arık, *Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı* (Ankara: Türkiye İş Bankası, 1976), 14-16., Okumuş, *Türk Süsleme Sanatlarında Barok ve Rokoko*, 17-19.,Kuban, *Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme*, 22, Duran, "18. Yüzyıl Tezhip Sanatı, 397.

alan çiçekler, sepette çiçekler ve tabak içinde meyveler Barok Rokoko etkisinin Osmanlı'daki bezemelerde görülen yansımalarıdır.[78]

2.5.2. Bezemede Kullanılan Motiflerin Sembolik Anlamları

Servi: Ölümsüzlüğü temsil etmektedir. İnsan ruhunun, ölümle birlikte bedenden ayrılarak Allah'a kavuşmasını simgelemektedir. Uç kısmı bükülü olan servi vefat edenin yakınlarının boynu bükük kaldığını ancak Yaradanın takdiri karşısında sabretmek gerektiğine de işaret etmektedir.[79] Lafz-ı Celâlin ilk harfi olan elife de benzetilen servi ağacı aynı zamanda vahdeti temsil etmektedir. Yaz kış yaprak dökmeden yeşil kaldığı için hem mezarlıkların peyzajı açısından güzel bir görüntü oluşturmakta, hem de halk arasında uzun boyuyla rüzgarda sallanırken yapraklarından çıkan sesin"Hû" zikri olduğu kabul edilmekte bu sebeple mezarlıklarımızda özellikle yer almaktadır.[80]

Üzüm, Hurma, Nar: Meyve motifleri bazen tabak yada sepet içerisinde, bazen ise, asmaveya ağaç dallarının ucunda görülmektedir. Meyve dalları, hayat sembolü sayılmıştır. Bu meyveler aynı zamanda Kur'ân-ı Kerîm'de Cennet meyveleri olarak zikredilmektedir (Yâsin 36/34, er-Rahman, 11, 68) ve mezar taşlarında da, Cennet'i anımsatan simgeler olarak kullanılmıştır. Meyveli ağacın aynı zamanda insan-ı kâmili temsil ettiği ifade edilmektedir. Bolluk bereket simgesi olarak da stilize yahut naturalist biçimde mezar taşlarına işlenmiştir. Mezar taşları üzerinde yer alan meyveler, ölüm ve tekrar dirilme ile de ilişkilendirilmiş ve geleceğin tohumunu içinde taşıdığı için, Allah'a dönüş ve tekrar dirilmeyi de anımsatması açısından birer sembol olarak kullanılmışlardır.[81]

Lale: Lale hem edebiyatta hem süslemede çokça kullanılan bir unsurdur. Bir sap üzerinde sadece bir tane çıkması sebebiyle tevhidi simgelemektedir. İran kültüründe "ızdırap çiçeği" olarak adlandırılan lalenin içindeki siyah tomurcukların mistik şiirde Tanrı ile birleşmek, O'nda yok olmak arzusuyla yanıp, ızdırap çeken kalbi simgelediği

[78] Faruk Taşkale, "20. Yüzyıl Tezhip Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı,* ed. Ali Rıza Özcan, (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2015), 417, Duran, "18. Yüzyıl Tezhip Sanatı", 406.
[79]Beyhan Karamağaralı, *Ahlat Mezar Taşları* (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1992), 56;Turhan Baytop - Cemal Kurnaz, "Lâle", (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), 27: 2, Yusuf Çetin,"Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları", The Journal of Academic Social Science Studies, erişim: 30.04.2019, https://www.jasstudies.com/Makaleler/1302470317_7-Do%C3%A7.%20Dr.%20Yusuf%20%C3%87ET%C4%B0N.pdf
[80] Lütfi Şeyban, *Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri,* (Sakarya: A.B.B. Kültür Yay.,, 2007), 12.
[81]"Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları".

ifade edilmektedir.[82] Mezar taşlarında sıklıkla kullanılması hem bu sembolik anlamı hem de süsleme unsuru olarak zarif bir çiçek olması sebebiyledir.

Lale gül ile kıyasalanarak, gülün kültür çiçeği, lalenin ise bir taşra çiçeği olduğu, bu sebeple de tarikate yeni giren ham müridleri simgelediği söylenmektedir.[83] Lale kelimesinin Arapça yazılışının tersten okunuşu İslam'ın sembolü olan Hilal kelimesini vermektedir. Lale kelimesindeki harfler, Lafz-ı Celâl'inki ile de aynı harflerdir ve hem Lafz-ı Celal, hem lale hem de hilâlin, ebced değerleri 66'dır. Bu sebeple de İslâm kültüründe laleye ayrı bir önem atfedilmiştir.[84]

Gül: Gül motifi edebiyatta, sevgilinin sembolü, İslâm kültüründe Hz. Peygamber'in remzi sayılmaktadır ve ahirette O'na yakın olabilmek maksadıyla, mezar taşlarında sıklıkla kullanılmıştır. Kadın mezarlarında baş şâhidelerinin üst kısımlarında, ayak şâhidelerinde vazo içerisinde, lahit köşebendlerinde kıvrık dallı ve müstakil olarak uygulanmıştır. Stilize veya naturalist ve yüksek kabartma usûllerinde işlenmiştir. Genç yaşta vefat eden hanımların mezar şâhidelerinde gonca olarak kullanılmıştır. Hz Ali'nin vefatından evvel bir demet gül istediği ve onu kokladıktan sonra vefat ettiği rivayeti sebebiyle, gül Bektâşîlikte de önemli bir sembol haline gelmiştir.[85]

Güneş (Şuâ) Motifi: Yaşam kaynağı olan güneş, güç sembolü sayılmıştır. Merkezde ufak bir daire ve etrafına dağılan, güneş ışımlarını temsil eden enlice dik kesitler şeklinde uygulanmıştır. Bazen de göbek süslemesi olarak daha ziyâde lahitlerin üzerinde kullanılmıştır. İkinci kullanım, merkezden yönetilen kainatı temsil etmektedir.[86]

Gülbezek (Rozet): Dairevî formlu bir göbek etrafına dizilmiş stilize gül motifleri, gül, gülçe, rozet ve gülbezek adlarıyla süsleme sanatlarında yer almaktadır.[87] Yazma eserlerde ve Kur'ân-ı Kerîm cüz ve sûre başlarında kullanım alanı bulan bu motif,

[82] Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* 552.
[83] Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* 552.
[84]Baytop - Kurnaz, "Lâle", 27: 81; "Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları".
[85]Cemal Kurnaz, "Gül", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*(Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1996), 14: 219-222; "Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları".
[86]"Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları".
[87] Hasan Özönder, *Hat ve Tezhip Sanatları Deyimleri, Terimleri Sözlüğü,* (Konya: Sebat Ofset, 2003), 57-58.

mimârî tezyinatta da çokça kullanılmıştır. Işınlı güneş biçiminde olanlarına "şemse" adı verilmektedir.[88]

Palmet: Palmiye dalını çağrıştıran, taç yaprakları yelpaze veya bir merkezden yayılan ışını andıran bir motiftir. Bir sap üzerine simetrik olarak dizilmiş, uçları aşağıya kıvrık yapraklardan oluşmaktadır.

Hurma ağacına benzetildiği için, Kur'an'da geçen Cennet nimetleri arasında hurma ağacının da zikredilmesi sebebiyle Cenneti hatırlattığı ve sembolik anlamı olduğu ifade edilmektedir.[89]

Üç, beş veya yedi dilimli uygulamaları mevcuttur. Bir başka gruplamada ise; üç dilimli, tam açılmış ve serbest tasarım çeşitleri mevcuttur.[90]

Mühr-i Süleyman: Biri ters diğeri düz şekilde iç içe geçmiş iki üçgenden oluşan bir motiftir. Yahudi ve Hristiyanların, "Davud Yıldızı" olarak isimlendirdiği bu motif diğer birçok kadîm gelenekte de önemli bir semboldür. İslam öncesi Doğu kültürlerinde, madde-mana, kadın-erkek, Tanrı-kaos, güzel-çirkin gibi hayatın karşıt yönlerini temsil etmektedir.

İslam kültüründe, kıyamet alâmetlerinden bahseden hadis metinlerinde geçmektedir. (Müsned, II, 259; İbn Mâce, "Fiten", 31) İsrailiyat'tan birçok unsur barındıran Mühr-i Süleyman; tabiat unsur ve olayları ile hayvanlara hükmeden tılsımlı bir yüzük olarak anlatılmaktadır. Bu sebeple güç ve kudret sembolü olarak birçok sahada kullanılmıştır.

İslam sanatında tezyinî amaçlı olarak, ahşap, dokuma ve metal malzemeler üzerinde ve mimarîde uygulanmıştır. Bulunduğu yere şeytanın giremediği inanışı sebebiyle, cami, tekke, türbe gibi yapıların tavan ve kubbelerinde, kapı kanatlarında, mezar taşlarında, çini ve seramikte, çeşme ve sebillerde ve daha birçok uygulama alanında kullanılmıştır. Mutfak eşyalarında zehirlenmeye karşı tılsım olarak kabul edilmiştir. Takı ve giyim kuşamda da yine koruyucu bir sembol olarak kullanışmıştır.[91]

[88] İlhan Özkeçeci-Şule Bilge Özkeçeci, *Türk Sanatında Tezhip,* (İstanbul: Seçil Ofset, 2007), 159-160.
[89] Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* 533.
[90] Özbek, *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* 534.
[91] İskender Pala, "Mühr-i Süleyman", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006), 31: 524-526.

Hilal: Kelime olarak; "yüksek sesle haykırmak, ortaya çıkmak, parlamak, sevinmek" anlamlarına gelmektedir.[92]Hilâl sembol olarak hem İslâm'ı hem Osmanlı Devleti'ni temsil etmektedir.[93] Bu sebeple Osmanlı mezarlıklarında çokça kullanımıştır.

Kılıç: Mezar taşlarıüzerinde kullanılan kılıç, hançer ve silah gibi motifler, ölen kişinin orduda paşa, asker olduğunu ifade etmektedir. Bazen de ölüm sebebini izah etmek üzere simgesel olarak kullanılmıştır.[94]

2.5.3. Hazîredeki Süslemeli Taşlar (Katalog)

 Resim no: 202	Ölçüleri: 22*64 Fâzıla Hanım'a ait 1 no'lu lahit türü mezarın ayak şâhidesidir. Baş şâhidesi ile aynı süslemeye sahiptir. Alt kısımda süsleme bulunmamaktadır. Üst kısımdaki, ortasında altı yapraklı penç yer alan rozet motifi, her iki yandaki S kıvrımlı yapraklara dayanmaktadır. Bu kısım, yüksek kabartma tekniği ile işlenmiştir.

[92]İrfan Yücel, "Hilal", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*(Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1998), 18: 13.
[93]"Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları".
[94]"Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları".

Resim no: 203

Ölçüleri en: 19 boy: 53

Alt kısmında süsleme mevcut değildir. Üst kısmı, mevcut üç yaprağını esas alarak altı yapraklı olduğunu tahmin ettiğimiz pençin etrafını çevreleyen rozetle birlikte çapraz olarak yarıdan kırılmıştır. Rozet süsleme, kabartma tekniğinde işlenmiş ve sağlı sollu yerleştirilmiş S kıvrımları üzerine oturtulmuştur.

Resim no:204

Ölçüleri: en: 34 boy: 155

Sol üst kısmı bir darbe alıp hasar görmüştür.

Üstte palmet motifi ve içerisinde altı yapraklı bir çiçek bulunmaktadır. Aşağıdan yukarıya doğru uzanan düz bir dal üzerinde üç adet penç, etraflarını helezon biçiminde saran kıvrık dallarla süslenmiştir.

Resim no: 205

Ölçüleri en: 21 boy: 62

Şâhidenin gövdesini hayat ağacı kaplamakta, alt dalları uçlarında altı yapraklı çiçekler bulunmaktadır. Şâhide üstte yedi dilimli palmet motifi ile nihayetlenmektedir.

Resim no: 206

Ölçüleri en: 32 boy: 114

Vazodan çıkan bir üzüm asması helezonik kıvrımlarla taşın yüzeyini kaplamaktadır. Üst kısımda palmet ve ortasında kabartma olarak çiçek motifi mevcuttur. Alt kısımdaki üzüm asması zemin oyma tekniği ile işlenmiştir.

Resim no: 207

Ölçüleri en: 26 boy: 75

Üst kısmında palmet ve ortasında altı yapraklı çiçek motifi bulunmkatadır. Alt kısım zemin oyma tekniği ile helezonik olarak kıvrılan yaprak motiflerinden oluşmaktadır.

Resim no: 208

Ölçüleri 31*78

Başlık kısmı palmet motifinin üzerinde yer alan yüksek kabartma tekniğinde dört adet gülle süslenmiştir. Armut şeklinin verildiği alt kısımda hurma ağacı görülmektedir. Başlık kısmını gövdeye bağlayan boyun kısmında ve üst kenarlarında soyut süslemeler mevcuttur. Boyun kısmının hemen altında yer alan altı yapraklı çiçek yüksek kabartma tekniğinde işlenmiştir. Her iki yanında da kıvrık dallı lale motifi yer almaktadır.

Resim no: 209

Ölçüleri 29*62

Üst kısmı kopmuş olan şâhidenin yüzeyi kıvrık dal ve uçlarındaki iri yapraklarla süslenmiştir.

Resim no: 210

Ölçüleri 33*124

Hatîce Lâlenâb Hanım'a ait 24 katalog no'lu lahit tipi mezarın ayak şâhidesidir. Vazodan çıkan ve içe kıvrılan yaprak motifleri üst üste üç kalp şekli oluşturmuştur. Üst kısımda bulunan altı yapraklı çiçek ve gül motiflerini etrafındaki yaprak dizisi çevrelemektedir.

 Resim no: 211	24 katalog no'lu şâhidenin lahitidir. Lahitin dört bir kenarında, kabartma usûlünde işlenmiş rozet motifi bulunmaktadır. Rozetin ortasındaki daire baklava dilimleri ile bölünmüş, kenarları C kıvrımlı Barok tarzı süslemlerle çevrelenmiştir. En dıştaki on altı uzun dilimle birlikte bir çiçek oluşturmuştur. Baş ve ayak şâhidelerinin yan-alt kısımlarında kıvrımlı süslemeler mevcuttur.

 Resim no: 212	Ölçüleri 29*117 Kenarları dilimli bir satha sahip olan şâhide ince bir bordürle çerçevelenmiştir. Alınlık kısmı, ortadaki gül demetini çevreleyen yaprak dizisiyle bezelidir. Alt kısım ise, yüzeyi kaplayan hurma ağacı ile süslenmiştir.

Resim no: 213

Ölçüleri 47*93

Silindirik formda olan şâhide lahit şeklindeki mezarın ayak kısmında yer almaktadır. Gövde kısmında, altta ve üstte akantus yaprakları ve kıvrık dallarla süslü boyuna oval bir form içerisinde altı yapraklı çiçek motifi göze çarpmaktadır. Alt kısım sütunçe formunda kıvrık kabartma akantus yaprakları ile, alınlık kısmı ise daha küçük akantus yaprakları ile çevrilidir. Baş kısmında lahana başlık yer almaktadır.

Resim no: 214

Ölçüleri 23*74

Gövde kısmı Barok rokoko üslûbunun en belirgin süslemelrinden olan kurdele ile toplanmış, aşağıya doğru uzayan kıvrımlı bir çiçek buketi ile süslüdür. Üst kısımda palmet formunda başlık bulunmaktadır.

Resim no: 215

Ölçüleri : 73*154

Silindirik formda olan şâhide lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır. Alt kısmında yer alan kabartma tekniği ile işlenmiş akantus yaprakları ile bir sütunçeyi andırmaktadır. Gövdesinde vazo içerisinden çıkan ve helezonik kıvrımlarla uzayan üzüm asması mevcuttur.

Resim no: 216

Ölçüleri 44*150

44 katalog nolu lahit tipi mezarın ayak kısmında yer almaktadır. Başlık kısmı güneşi andıran bir rozet şeklindedir. Hemen rozetin altında bir istiridye motifi göze çarpmaktadır. Yan tarafları S ve C kıvrımlarıyla süslü olup, hemen altında, ortasında gül motifi yer alan gerdanlık asılıdır. Genişleyen alt kısımda vazo içerisinden çıkan kıvrık gül dalları yer almakta, kenarları kıvrık ve oldukça kabarık akantus yaprakları ile sınırlandırılmaktadır. Süslemeleri yüksek kabartma tekniği ile işlenmiş olan şâhide hem teknik hem motifleri ile Barok tarzını yansıtan güzel bir örnektir.

Resim no: 217

Ölçüleri 35*190

Başlık kısmı palmet şeklinde işlenmiştir. Kenarları dendanlı şâhide gövdesinde, helezonik yaprak süslemeleri mevcuttur. Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Resim no: 218

Ölçüleri 33*114

Taç kısmı sivri ve dilimli kemer şeklinde ve rûmî desenleriyle süslü olan şâhidenin gövde kısmında zemin oyma usûlünde bir kılıç motifi yer almaktadır. Kılıç motifi, üst kısmı dilimli kemerli ve alt kısımda da simetrik olarak aynı dilimleri mevcut olan bir çerçeve içerisine yerleştirilmiştir. Şâhidenin her iki yanında ince ve burmalı sütunçeler bulunmaktadır.

 Resim no: 219	Ölçüleri 330*112 Üstü sivri kemer formundaki şâhide aşağıya doğru hafif daralmaktadır. Yüzeyi vazo içerisinden çıkmış helezonik kıvrımlı dallar üzerinde yer alan yaprak ve çiçeklerle süslüdür. Zemin oyma usûlünde işlenmiştir.
 Resim no: 220	Ölçüleri 38*120 Başlık kısmı kabartma tekniği ile işlenmiş, merkezden iki yana yayılan iri yapraklardan oluşmaktadır. Şâhidenin kenarları dendanlı gövde ksımında ise hurma ağacı motifi yer almaktadır.

Resim no: 221

Ölçüleri 35,50*156

Başlık kısmında irice bir rozet ve ortasında 12 dilimli çiçek motifi yer almaktadır. Her iki yanda omuzlardan başlığa doğru kıvrılan yapraklar duaya açılan bir çift eli andırmaktadır. Yukarıdan aşağıya doğru hafif daralan gövde kısmında, zemin oyma yöntemiyle hurma ağacı motifi işlenmiştir.

Resim no: 222

Ölçüleri 15*47

Ufak boydaki şâhide, bir bebeğe ait lahit tipi mezarın ayak kısmında yer almaktadır. Başlık kısmı 16 dilimli, iri yapraklı bir çiçek formundadır. Gövde kısmı, dalgalı bir oval form içine işlenen kıvrık yaprak ve penç motifleriyle süslüdür.

Resim no: 223

Ölçüleri 52*152

Tepesi dairesel biçimde nihayetlenen ve aşağıya doğru genişleyen şâhide lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır. Alınlık kısmında vazo içerisinde çiçekler yer almaktadır. Gövde yüzeyi ise yine vazo içerisinden çıkan kıvrık dallar üzerinde yer alan yaprak ve çiçeklerle süslüdür. Şâhidenin lahit üzerine oturduğu kısmın köşeri kabartma kıvrık yapraklarla tamamlamıştır.

Resim no: 224

Ölçüleri 35*135

Taç kısmı palmet süslemeli olan şâhidenin omuz kısımlarında Barok dönem özelliği olarak püsküller göze çarpmaktadır. Gövde kısmı ise kıvrık yapraklı bir ağaç motifini barındırmaktadır.

Resim no: 225

Ölçüleri 31*170

Gövde kısmı düz ve süslemesiz olup başlık kısmı palmet formundaki yapraklar içerisinde, beş adet gül motifi ile süslenmiştir. Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Resim no: 226

Ölçüleri 35*171

Üst kısmında çiçeklerle bezeli hotoz başlık yer almaktadır. Hemen alında dışa taşkın biçimde zikzaklı bir firiz mevcuttur. Gövde yüzeyi ise, zemin oyma tekniği ile, soyut bitkisel motiflerle bezenmiştir.

Resim no: 227

Ölçüleri 36*154

Başlık kısmı üç adet gülün ortasında yer aldığı, palmet görünümündeki yaprakalarla süslüdür. Dilimli gövde yüzeyi, kurdele ile bağlanmış kıvrık dallı çiçek buketi ile süslüdür.

Resim no: 228

Ölçüleri 36*130

Üst kısmında, sivri tepelikli ve sivri dilimleri aşağıya doru sarkarak zikzaklı dilimler oluşturan bir başlığı andıran kısım bulunmaktadır.

Gövde kısmı üstte istiridye kabuğu yer alan ve altında yaprak ve çeşitli bitkisel bezemelerle süslüdür.

Resim no: 229

Ölçüleri 39*157

Hotoz başlıklı olan şâhidenin gövde kısmında vazo içerisinde kıvrık dallarıyla birbirine geçmiş gül motifleri yer almaktadır. Zemin oyma tekniği ile işlenmiş süslemeler hem yılların üzerinde biriktirdiği kir hem de taş yüzeyinin aşınması sebebiyle belirgin değildir. Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Resim no: 230

Ölçüleri : 65*181

Silindirik formda olan şâhidenin üst kısmında ucu sivri kubbemsi bir baş kısım mevcuttur. Gövde kısmında ortada bir servi ağacı ve onun etrafını saran helezonik bitkisel süslemeler mevcuttur. Zemin oyma tekniği ile işlenmiş süslemeler hem yılların üzerinde biriktirdiği kir hem de taş yüzeyinin aşınması sebebiyle belirgin değildir. Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

 Resim no: 231	Ölçüleri 33*60 Üçgen tepelikli formda ve alt kısımı toprağa gömülü durumdadır. Gövde kısmında sağlı sollu dalları üç kat halinde uzanan bir gül fidanı yer almaktadır.

 Resim no: 232	Ölçüleri : 34*70 Üst kısmında merkezden kıvrık olarak çıkan palmet yer almaktadır. Yuvarlak kemerli alt kısım, meyveleri toprağa gömülü olduğu için görülemeyen ama hazîredeki diğer şâhidelerde yer alan motiflerle karşılaştırıldığında hurma ağacı olması mıhtemel görünen bir ağaç motifi ile süslenmiştir.

Resim no: 233

Ölçüleri 33*124

Üst kısımda yer alan rozet içerisinde 4 yapraklı bir çiçek mevcuttur. Rozet kısmı Barok üslup özelliği olan S kıvrımları üzerinde alt gövdeye bitişiktir. Alt gövdenin üstünde yönleri yukarıya doğru dendanlar yer almaktadır.

Gövdesi kıvrık dallı açılmamış lale motifleri ile bezenmiştir.

Resim no: 234

Ölçüleri 30*140

Sivri kemerli formda olan şâhide yukarıdan aşağıya daralmaktadır. Üzerinde zemin oyma tekniği ile işlenmiş fakat taş üzerinde yılların getirdiği aşınma sebeiyle çok net görülemeyen vazoda çiçek süslemesi mevcuttur.

Resim no: 235

Ölçüleri 25*94

Üst kısımda, ortasında penç motifinin yer aldığı bir palmet görülmektedir.

Zemin oyma tekniği ile işlenmiştir.

Yuvarlak kemerli alt kısımda helezonik dallar üzerinde yaprak süslemeleri göze çarpmaktadır.

Resim no: 236

Ölçüleri 24*92

Üst kısmı kabartma tekniğinde işlenmiş palmet süslemelidir. Yuvarlağa yakın dilimli kemerli gövde kısmı lale çiçekelrinin yer aldığı kıvrık dallarla süslüdür.

Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Resim no: 237

Ölçüleri 27*123

Üst kısmı yarım rozet ya da şua motifi ile kabartma usûlünde süslenmiştir. Dilimli kemere sahip olan gövde kısmında hurma ağacı yer almaktadır.

Gövde kısmı zemin oyma tekniğinde işlenmiştir.

Resim no: 238

Ölçüleri 42*120

Sivri kemerli formda olan şâhide lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır. Servi ağacı motifi ila süslüdür, Zemin oyma tekniğinde işlenmiş ancak taş yüzeyinde oluşan aşınma sebebiyle çok net olarak izlenememektedir.

Resim no: 239

Ölçüleri 98*143

Silindirik formda olan şâhidenin üzerinde servi motifi yer almaktadır. Lahit tipi bi mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Resim no: 240

Ölçüleri 33*134

Üst kısmında, ortasında altı yapraklı bir çiçek yer alan rozet motifi bulunmaktadır. Rozet kısmını gövde kısmına bağlayan aralıkta S kıvrımları göze çarpmaktadır. Yuvarlak kemerli gövde kısmı hurma ağacı motifi ile süslüdür.

Resim no: 241

Ölçüleri 26,5*100

Üst kısmında, ortasında penç motifinin yer aldığı palmet bulunmaktadır. Gövde kısmında zemin oyma tekniğinde yapılmış, ancak taş yüzeyinde meydana gelen aşınma sebebiyle net olarak görülemeyen çiçekli bir ağaç motifi mevcuttur.

Resim no: 242

Ölçüleri 34*150

Üst kısım, ortasında 12 yapraklı bir çiçeğin yer aldığı rozet motifi ile süslüdür. Rozetin hemen altında bir hilal motifi göze çarpmakta, rozetin iki yanından ve hilalmotifinin hemen altından bitkisel karakterli (çiçekli yaprak sarmalı) süslemeler sarkmaktadır.

Yukarıdan aşağıya doğru daralan şâhidenin gövde kısmında, vazo içerisinden çıkan helezonik dallar üzerinde yer alan yaprak ve çiçekler yer almaktadır.

 Resim no: 243	Ölçüleri 30*108 Üst ksımında damla şeklinde bir motif yer almaktadır. Gövde kısmı hurma ağacı ile süslüdür.

 Resim no: 244	Ölçüleri : 30*93 Üst kısmı, ortasında altı yapraklı çiçek bulunan rozet yer almaktadır. Sivri kemerli ve ince bordürle çevrili olan gövde ksımında ucu bükük servi ağacı motifi bulunmaktadır.

Resim no: 245

Ölçüleri 42*147

Lahit tipi bir mezarın baş kımında yer alan kitâbeli şâhidenin arka kısmıdır. Tepelik kısmı, açılıp kapanan bir parça olup içerisinde toprak dolu olan ufak bir bölümün kapağı niteliğindedir.

Gövde kısmında zemin oyma tekniği ile işlenmiş vazo içerisinde yedi katlı çift kollu bir çiçek yer almaktadır.

Resim no: 246

Ölçüleri 38*110

221 nmaralı taşın ait olduğu lahit tipi mezarın ayak şâhidesidir. Kenarları oval dikdörtgen formdadır. İnce bir bordürle çavrili olan şâhide gül fidanı ile süslüdür. Zemin oyma tekniği ile işlenmiş olan süslemesi, taş yüzeyindeki aşınma sebebiyle net görülememektedir.

Resim no: 247

Ölçüleri 40*148

Başlık tipi örfî destârîdir. Dikdörtgen formlu olan şâhidenin süslemesi zemin oyma tekniği ile işlenmiştir. Lahit tipi bir mezarın kitâbeli olan baş şâhidesinin arka kısmıdır. Zemin oyma tekniği ile oval biçimli bir alınlık girintisi verilen şâhide, aynı teknikle işlenmiş vazoda çiçek motifi ile süslenmiştir.

Resim no: 248

Ölçüleri 20*61

Üst kısmında palmet yer almaktadır. Palmetin gövde kısmına bitiştiği yerde ufak, beş adet dendan yer almaktadır.

Üstü hafif sivri kemerli olan gövde kısmı saksıda çiçek ile bezenmiştir. Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Resim no: 249

Ölçüleri 28*135

Hotoz başlıklıdır. Gövde kısmı kazıma/oyma tekniği ile işlenmiş vazoda çiçek motifi ile süslenmiştir. Taş yüzeyindeki aşınma sabebiyle net olarak görülememektedir.

Resim no: 250

35*118

Hotoz başlıklıdır. Yuvarlak kemerli şâhidenin ortasında servi motifi yer almaktadır. Servi motifini kıvrımlarla saran üzüm asması, üç kat halinde dolanmaktadır. Kabartma usûlünde işlenmiştir.

Resim no: 251

Ölçüleri 33*140

Üst kısmı zemin oyma tekniğinde palmetle süslüdür. Yuvarlak kemerli gövde kısmında ise aynı teknikle işlenmiş hurma ağacı motifi yer almaktadır.

Resim no: 252

Ölçüleri 33*151

Hotoz başlıklıdır. Sivri kemerli gövde kısmı zemin oym atekniği ile işlenmiş hurma ağacı motifiyle süslenmiştir.

Resim no: 253

Ölçüleri 38*145

Üst kısmında, ortada zemin oyma tekniği ile işlenmiş palmet rölyefi ve çevresini saran, uç kısımda birleşerek sivri kemer oluşturan, yaprak dizileri mevcuttur.

Alt kısımda, kurdele ile sarılmış, kıvrık yaprak ve çiçeklerin yer aldığı helezonik dallar yer almaktadır.

Resim no: 254

Ölçüleri 24*140

Servi motifinin yer aldığı şâhide üs kısımdan darbe almış yahut işlenmesi tamamlanmadan bırakılmış görüntüsü vermektedir.

Resim no: 255

Ölçüleri 26*130

Üst kısmı palmetli olup gövde kısmı ile bitiştiği yerde zemin oyma tekniği ile yuvarlak kemer dizisini andıran girintiler işlenmiştir.

Gövde kısmında kıvrımlı dallarla yükselen, üç yapraklı yonca çiçeklerimevcuttur. Zemini yeşil olup, üzerine beyaz boya sürülmüştür. Yer yer dökülen yerlerden yeşil renkler görülmektedir.

Zemin oyma tekniğinde işlenmiştir.

Resim no: 256

Ölçüleri 28*138

Üst kısmında sivri kubbemsi bir tepelik mevcuttur. Yuvarlak kemerli gövde ksımı yukarıdan aşağıya hafif daralmaktadır. Üzerinde zemin oyma, kazıma tekniği ile üzüm asması işlenmiştir. Ancak taş yüzeyinde meydana gelen aşınma ve kir sebebiyle süsleme pek görülmemektedir. Sol yana eğik vaziyettedir.

 Resim no: 257	Ölçüleri 36*159 Sivri kemerli ve yukarıdan aşağıya doğru daralan bir forma sahiptir. Zemin oyma tekniği ile işlenmiş hurma ağacı motifi ile bezenmiştir.

Resim no: 258

Ölçüleri 27*135

Üst kısımda, ortasında 6 yapraklı çiçek bulunan rozet mevcuttur. Yüksek kabartma tekniğindeki S kıvrımlarına dayanan rozet, onların üzerinden gövde kısmına bitişmektedir. Gövde kısmı zemin oyma tekniğinde işlenmiş hurma ağacı motifi ile süslenmiştir.

Resim no: 259

Ölçüleri 29,5*162

Üst kısmında damla şeklinde bir tepelik bulunmaktadır. Gövde kısmı ise zemin oyma tekniği ile işlenmiş kıvrık dallar ve üzerinde çiçeklerle süslenmiştir.

Resim no: 260

Ölçüleri 35*145

Üst kısmında, ortasında altı yapraklı çiçek bulunan bir rozet yer almakta ve yüksek kabartma tekniğinde işlenmiş S kıvrımları ile gövdeye oturmaktadır. Gövde kısmında zemin oyma tekniğinde bir hurma ağacı motifi yer almaktadır.

Resim no: 261

Ölçüleri 24*91

Üst kısmında üst üste konmuş ve alt kısımları yaprak motifleri ile süslenmiş iki hotoz başlık görülmektedir. Gövde kısmı süslemesi yoğun ve yüksek kabartma tekniğindedir. Sağ ve sol kenarları sütunçe görünümünde bordürlü oval çerçeve içine alınmış, karanfil, zambak, küpe çiçeği ve güllerin yer aldığı bir vazoyer almaktadır.

Çerçevenin üst kısmı akantus yaprakları ile süslenmiştir.

Resim no: 262

Ölçüleri 44*171

Üst kısmında, merkezden kıvrılarak çıkan bir palmet yer almaktadır.

Gövde kısmı yuvarlak kemerli olup, üstte Barok tarzı püsküller göze çarpmaktadır.

Alt kısım ise, zemin oyma tekniğinde, büyükçe bir vazo içerisinde yer alan çiçekle süslenmiştir.

Resim no: 263

Ölçüleri 63*115

Silindirik formlu şâhidenin üst kısmında yüksek kabartma olarak kozalak motifi yer almaktadır. Silindirik kısmın üst tarafı, içerisinde ufak çiçeklerin yer aldığı bir bordürle çevrilidir.

Alt kısım sütunçe formatında akantus yaprakları ile kabartma tekniği ile süslenmiştir.

Gövdesi üzerinde başka bir tezyinat bulunmamaktadır.

Resim no: 264

Ölçüleri 31*115

Üst kısmında alt kısmından bağlı kabartma palmet mevcuttur.

Yuvarlak kemerli gövde kısmı zemin oyma hurma ağacı ile süslenmiştir.

Resim no: 265

Ölçüleri 34*139

Sivri kemerli yukarıdan aşağıya doğru daralan bir forma sahiptir. Üzerinde zemin oyma tekniği ile işlenmiş hurma ağacı motifi yer almaktadır. Taş yüzeyinde oluşan aşınma ve kir nedeniyle süslemesi net olarak görülememektedir.

   Resim no: 266-266a	Ölçüleri 39*182 Hotoz başlıklıdır. Yuvarlak kemerli gövdesinde zemin oyma tekniği ile işlenmiş saksıda hurma ağacı yer almaktadır Hazîre duvarının bitiminde ve caddeye bakan yüksek kesimde yer aldığı için bütün olarak fotoğraflanamamış ve iki bölüm halinde çekilen fotoğrafı birbirine eklenmiştir. Lahit tipi bir mezarın ayak kısmında yer almaktadır.

Hazîrede 33*150 ölçülerinde vazoda çiçek motifinin yer aldığı bir süslemeli şâhide daha mevcut olup, bulunduğu yer hazîre duvarının hemen dibinde ve caddeye bakan yüksek kısımda yer aldığı için fotoğraflanamamıştır.

2.6. Hazîredeki Şâhide Başlıkları

Osmanlı mezar taşlarında erkeklere ait şâhide başlıklarında kullanılan başlık türleri, sarık, kavuk ve fes olmak üzere üç ana grupta toplanmaktadır. Sarık daha ziyâde bir tarikat bağı olan kişilerin mezar taşlarında yer almaktadır. Fes ve kavuk ise, devlet idaresinde ve memuriyette görevi olanlara hastır.

Kadın şâhidelerinde ise, çoğunlukla, taç kısımları çiçeklerle bezenmektedir. Bazen hotoz başlıklı kadın şâhidelerine de rastlanmaktadır.

Devlet yönetiminde yer alan kişilerin, din adamları ve tasavvuf erbâbının, askerlerin, ilim adamları ve katiplerin, esnaf ve sanatkârların her birinin hayattaki konumuna göre mezar şâhidelerindeki başlıklar da farklılık arz etmektedir.

Cinsiyet, meslek, sosyal konum, rütbe, tasavvufî intisap gibi durumlara göre değişiklik arz eden başlık türleri, Mücevveze, Örfî, Kâtibî, Dardağan, Mevlevî, Selimî, Yusufî, Celâlî, Ahmedî, Cüneydî, Edhemî, Halvetî, Kâdirî, Kallâvî, Serdengeçti, Kalafat, Perişânî, Horasanî gibi değişik isimlerle anılmaktadır.[95]

Kallâvî, Mücevveze, Kafesî Sarıklı, Kâtibî, Örfî başlıklar ve Yeniçeri Başlıkları kavuk türü başlıklardır.[96]

Kallâvî kavuk; Osmanlı devlet idaresinde Sadrazamlar, Kubbealtı vezirleri, üç tuğlu paşalar ve Kaptan-ı deryâlar tarafından kullanılmış, arefe günleri ve orduyla sefere çıkıldığında giyilmiştir. Adından da anlaşıldığı gibi, büyük boyutlu bir başlık türüdür.[97]

Mücevveze kavuk ise; saray görevlileri, Sekbanbaşı, Yeniçeri Ağası gibi komutanlar ile Hünkâr Çavuşları ve müteferrikalar tarafından kullanılmıştır. Sultan II. Mahmud zamanına dek yaygın bir şekilde kullanılan bu başlık türü, fes kullanımının başlamasından sonra ortadan kaybolmuştur.[98]

Kâtîbî kavuk; baş kapı kethüdâları, kapıkulu görevlileri ve üst düzey yeniçerilere ait bir başlık türüdür.[99] Aynı zamanda, hizmetliler, alt ve orta dereceli memurlar tarafından da kullanılmaktadır.[100]

Tablo – 2 Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresinde Yer Alan Kâtibî Başlıklar

Genel bir adlandırma ile örfî destârî denen başlık türleri başlangıçta, orta ve alt tabaka ulema sınıfı ve kadılar tarafından kullanılmıştır. Bu tür başlıklar, yassı ve dilimli bir takke etrafına sarılan destar ile oluşturulmuştur. Daha sonra tarikat mensubu dervişler

[95] Lütfi Şeyban, *Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri,* (Sakarya: A.B.B. Kültür Yay.,, 2007), 137.
[96] Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 30.
[97] Şeyban, 137, Berk, Zamanı Aşan Taşlar, 35.
[98] Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 35.
[99] Şeyban, 137.
[100] Hacer Kara-Şerife Danışık, *Konya Mezarlıkları ve Mezartaşları*, (Konya: Meram Belediyesi Kültür Yay., 2005), 42.

tarafından da kullanılmaya başlayınca yaygınlık kazanmıştır.[101] Örfî destarî olarak da adlandırılan bu başlık grubu sarık türü başlıkları oluşturmuştur.

Sarık türü başlıklar, vefat eden kişinin mensubu olduğu tarikate göre farklılık arzetmektedir. Bu başlıklar, Halvetî, Mevlevî, Kâdirî, Nakşî, Bektâşî Bayrâmî, Celvetî gibi tarikatlerin isimleriyle ve alt kollarına ait Şâbânî, Karabâşî, Cerrâhî, Eşrefî, Sünbülî gibi isimlerle anılmaktadır. Tarikat başlıkları, her tarikatin, takke kısmına dikişlerle oluşturulan farklı dilim sayılarına göre ayırt edilmektedir. Misal olarak; Bayrâmî başlıkları 6 dilimli, Celvetî 12, 13 ve 18 dilimli, Kâdirî 8 terkli, Bedevî başlıkları 12 terkli, Bektâşî Fahirleri 9 ve 12 terkli, bir alt grubu olan Horasânî ve Edhemî başlıkları 4 terkli olarak tabir edilmektedir.[102]

Tarikata muhib olarak gönül vermiş fakat intisap etmemiş kişilerin mezar taşlarına ise, tarikat başlığı konulmamış, şâhidenin gövdesine başlığın rölyefi işlenmiştir. Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'nde de bu şekilde mezar taşları vardır. (Bkz. Tablo - 3)

Resim no: 267	Resim no: 268	Resim no: 269	Resim no: 270

Tablo – 3 Tarikat muhibbi olan kişilerin mezar taşlarına işlenen tarikat başlık rölyefleri

Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'nde yer alan şâhide başlıklarından, tarikat mensubiyetini ifâde edenler, buranın Halvetî tekkesine ait bir hazîre olması sebebiyle, Halvetî ağırlıklıdır. Halvetîyye tarikatinin sembolü olan dört kapılı, on dallı tacı, Halvetiyye'nin Cerrâhî, Sünbülî, Şabânî, Karabâşî ve Nasûhî gibi tüm kollarında, destarlarındaki ufak farklılıklarla birlikte aynı şekilde kullanılmıştır.[103]

Nasûhî Mehmet Efendi'nin Mevlevîliğe de muhabbeti ve bağlılığı olması[104] sebebiyle, hazîrede Mevlevî muhibbi olan kişilerin de mezarı bulunmaktadır.

[101] Berk, *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*, 35.
[102] Atasoy, *Derviş Çeyizi,*35, 36, 46, 50, 58, 92.
[103] Atasoy, *Derviş Çeyizi,* 68-70, 74, 78,86.
[104] Atasoy, *Derviş Çeyizi,* 73.

Tablo – 4 Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'nde yer alan örfî destârî kavuklar

Fes türleri dönemin padişahına göre isimlendirilmiş, dönemlere göre "Mahmudî", "Azizî" ve "Hamidî" gibi adlar almıştır. 1828 yılı itibarıyla, bulunulan devirde hangi fes türü kullanılıyorsa, ölen kişinin mezar şâhide başlığı da o tür festen konulmuştur.[105]

Tablo - 5 Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresinde yer alan fesli başlıklar

Hanım mezar taşlarında çoğunlukla başlık kullanılmayıp, şâhidelerinin taç kısımları çiçeklerle bezenmiştir. Ancak kadınların günlük hayatta başlık olarak kullandıkları hotoz denilen başlıklarının bulunduğu mezar taşları da mevcuttur. Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresi'nde çok sayıda hotoz başlıklı hanım mezarları görülmektedir. (Bkz. Tablo – 6)

[105]Şeyban, 11.

Tablo - 6 Nasûhî Mehmet Efendi Hazîresinde Yer Alan Hotoz Başlıklar

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Üsküdar Nasûhî Mehmet Efendi Cami,Nasûhi tekkesi olarak inşa edilmiş ve 1925 yılında Tekkeler Kanunu ile tevhidhâne kısmı camiye çevrilmiştir. İlk inşası olarak ahşap olan yapı, Üsküdar yangınlarında hasar görmüş, taş ve tuğla malzeme ile yeniden inşa edilmiştir. Belli aralıklarla tamirler de geçirmiş olan cami günümüzde işlevini sürdürmektedir. 1280 H. tarihli yeniden inşâ kitâbesi ile tarihî bir değeri hâizdir.

Türbe, milâdî 18. yüzyılda ahşap olarak yapılmış ve daha sonra betonarme olarak yenilenmiştir. Doğu cephesinde yer alan yeniden inşa kitâbesi, tarihî açıdan önemlidir. Kuzey cephesinde yer alan ve orasının Nasûhî makâmı olduğunu belirten kitâbe, ketebesi olmamakla birlikte, hat sanatı açısından değerli addedilebilir.

17. ve 18. yüzyılyapıları olan cami ve türbe,dönem özelliklerini sergilememektedirler. Cami, 17. yüzyılda Osmanlı mimarîsi klasik döneminin sonlarına doğru tekke olarak inşa edilmiş ve 1925 yılında çıkarılan Tekkeler Kanunu sonrası camiye çevrilmiştir. Bu sebeple klasik dönem cami mimârisi özelliklerini sergilememesi tabîdir. Ancak Batı tesirlerinin hissedilmeye başladığı 18. Yüzyıla ait olan türbede de dönem özelliklerini yansıtan herhangi bir mimârî unsur bulunmamaktadır.

Dergâhın selamlık binası olarak inşâ edilen yapı günümüzde Nasûhî Derneği, Sebil Yayınevi, Sosyologlar Derneği gibi sivil toplum kuruluşları tarafından kullanılmaktadır. İlk inşâ bakımından ahşap olan yapı, 1900 yıllarında yıkılarak, Neo-Klasik Türk mimârî üslûbunda yeniden inşa edilmiştir. 1960 yılında planına uygun olarak estorasyondan geçmiş ve günümüzde Kültür Bakanlığı'na bağlı İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün koruması altında, nâdir eser kapsamındadır.

Cami/Tekke'yi inşâ ettiren Damat Moralı Hasan Paşa adına yapılmış ve cami girişinin sağ kısmında cadde üzerinde yer alan Hasan Paşa çeşmesi, İstanbul'un tarihî çeşmeleri arasında yer alarak günümüze ulaşmıştır. Kitabesi ile de tarihî bir eser durumundadır.

Dergahın haremlik binası günümüzde mevcut olmayıp, Pervititch ve Alman Mavileri haritalarından geçmişteki konumu ve varlığı tesbit ve teyid edilebilmektedir.

Hazîredeki mezarlar 17. yüzyıl sonları ile 20. yüzyıl ortaları arasına tarihlenmektedir. En erken tarihli mezar 1103 H./1691-92 M., en geç tarihli mezar ise 1369 H./1949 M. yıllarına aittir.

Toplam 275 adet şâhidenin yer aldığı hazîrede 179 tanesi kitâbelidir. 87 adet ayak taşı olup, bunların 67'si süslemelidir. Hazîrede 3 adet de cellat mezarı bulunmaktadır.

Mezarların 94'ü erkek, 83 tanesi ise kadın mezarıdır. Şâhide kitâbelerinin 91'i sülüs, 87'si ta'lîk ve 1 tanesi de rik'a hattıyla yazılmıştır.

Şâhide kitâbeleri hat sanatı açısından değerlendirildiğinde, büyük çoğunluğu için vasat denilebilir. 26 tanesinin usta kalemlerden çıktığı anlaşılmaktadır. Kezâ 5 tanesinde ketebe bulunmaktadır.

18 adet şâhide kitâbesinde, kabir sahiplerinin vefat tarihlerine ebced hesabıyla tarih düşürülmüştür.

Hazîrenin, doğu cephesinde yer alan kabirler daha düzenli bir yerleşime sahipken, güney kısımda yer alan kabirler düzensiz bir görüntü arzetmektedir.

Hâzîredeki kabirlerin bir tanesi 17. yüzyıl sonlarına aittir. 19 tanesinin tarihi ise 20.yüzyıl başları ve ortalarına kadar uzanmaktadır. Diğer tüm kabirler 18 ve 19. yüzyıllara tarihlenmektedir. Bu sebeple şâhidelerdeki süslemeler, dönemin özelliği olan Barok ve Rokoko üslûbuna ait güzel örnekler içermektedir. Erken tarihli kabir taşları genellikle süslemesiz iken, geç döneme ait olanlar yoğun ve Barok üslûbuna ait motiflerle yoğun biçimde süslenmiştir.

Hazîredeki şâhideler genel olarak sağlam ve ayaktadır. Yana, arkaya, öne doğru eğik olanlar mevcut olduğu gibi yerinden sökülüp, lahit veya duvar kenarına dayanmış olanlar da mevcuttur. Daha kötü durumda olanlar ise, hem yerinden sökülmüş, hem de yarısı kopuk olarak ya bir kenara dayandırılmış durumdadır. Kopuk başlık ve yarıdan kırık bazı taşlar ise,bir lahitin içerisine doldurulmuş olarak durmaktadır.

Şâhidelerin bir kısmında, kitâbelerindeki okunaklılığı etkileyecek derecede yüzey aşınması mevcuttur. Taş yüzeyinde oluşan aşınma ve kir sebebiyle süslemesi görülemeyen şâhideler de bulunmaktadır.

Tarih ve kültürümüzü, sanatımızı yansıtan birer vesîka olan mezar taşlarını korumak ve kayıt altına almak üzere hem bir bilinç düzeyi oluşturulmalı, hem de gerekli diğer çalışmalar yapılmalıdır.

Taşın dokusuna zarar vermeden, üzerlerinde yılların biriktirdiği kiri, tozu giderecek, asit içermeyen temizleyici maddeler kullanarak, ehil kişilerce şâhidelerin bakımı yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Açıkgözoğlu, Ahmed Sacid. "Eyüp Sultan'da Ketebeli Mezar Taşları", *1. Eyüp Sultan Sempozyumu-Tebliğler*, İstanbul: Eyüp Sultan Belediyesi Kültür Yay., t.y.

Açıkgözoğlu, Ahmet Sacit. "Türk Mimarisinde Hat Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı,* ed. Ali Rıza Özcan, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2015.

Arık, Rüçhan. *Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı*. Ankara: Türkiye İş Bankası, 1976.

Atasoy, Nurhan. "Barok". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992.

Atasoy, Nurhan . *Derviş Çeyizi,* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2005.

Başkan, Seyfi. "İslam Öncesi Türk Mezar Kültü ve Başlangıcından Beylikler Dönemi Sonuna Kadar Anadolu Türk Mezartaşları", *Türk Sanatı Üzerine Denemeler,* İstanbul: Stad Yay., 1990.

Başkan, Seyfi. *Karamanoğulları Dönemi Konya Mezar Taşları*. Ankara: Kültür Bakanlığı, 1996.

Başkan, Seyfi. "Kültür Mirası Olarak Tarihi Anadolu Mezarlıkları ve Mezartaşları Bir Örnek: Ahlat", *Türk Sanatı Üzerine Denemeler*, İstanbul: Stad Yay., 1990.

Baytop, Turhan - Kurnaz, Cemal. "Lâle". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. ; Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.

Berk, Süleyman. *Zeytinburnu'nun Tarihi Mezartaşları Zamanı Aşan Taşlar*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi, 2016.

Bey, Ali Rıza. *Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı*. İstanbul: Kitabevi, 2001.

Birol, İnci A. *Klasik Devir Türk Tezyini Sanatlarında Desen Tasarımı Çizim Tekniği ve Çeşitleri*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, 2008.

Bozkurt, Nebi. "Mezarlık". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2004. TDV İslâm Araştırmaları Merkezi.

Çeçener, H. Besim. *Üsküdar Merkez Mahalleleri Osmanlı Dönemi Su Uygarlığı Eserleri,* İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2007.

Çetin, Yusuf. "Ağrı Mezar Taşlarında Form ve Bezeme Unsurları", The Journal of Academic Social Science Studies, https://www.jasstudies.com/Makaleler/1302470317_7-Do%C3%A7.%20Dr.%20Yusuf%20%C3%87ET%C4%B0N.pdf.

Demirci, Kürşat. "Kabir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001.

M. Uğur Derman – Nihat M. Çetin. *İslam Kültür Mirasında Hat Sanatı,* İstanbul: Ircica, 1992.

Derman, M. Uğur. "Mehmet Şevki Efendi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. ; Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.

Derman, M. Uğur. "Mustafa İzzet, Yesârîzâde". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*; İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.

Derman, M. Uğur. "Sâmi Efendi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*; Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2009.

Derman, M. Uğur. *Türk Hat San'atından Seçmeler*, İstanbul: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2017.

Duran, Gülnur. "18. Yüzyıl Tezhip Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı,* ed. Ali Rıza Özcan, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2015.

Haskan, Mehmet Nermi. *Yüzyıllar Boyunca Üsküdar*. İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2001.

Kara, Hacer - Danışık, Şerife. *Konya Mezarlıkları ve Mezartaşları*, Konya: Meram Belediyesi Kültür Yay., 2005.

Kara, Kerim. "Karabaş Veli". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001.

Kara, Kerim. "Mehmed Nasûhî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003.

Karamağaralı, Beyhan. *Ahlat Mezar Taşları*. Ankara: Kültür Bakanlığı, 1992.

Kuban, Doğan. *Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme*. İstanbul: Pulman Matbaası, 1954.

Kurnaz, Cemal. "Gül". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1996.

Okumuş, Asiye. *Türk Süsleme Sanatlarında Barok ve Rokoko*. İstanbul: İlke Kitap, 2016.

Öz, Tahsin. *İstanbul Camileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2015.

Özbek, Yıldıray. *Osmanlı Beyliği Mimarisinde Taş Süsleme,* Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 2002.

Özönder, Hasan. *Hat ve Tezhip Sanatları Deyimleri, Terimleri Sözlüğü,* Konya: Sebat Ofset, 2003.

Özkeçeci, İlhan - Özkeçeci, Şule Bilge. *Türk Sanatında Tezhip,* İstanbul: Seçil Ofset, 2007.

Pala, İskender. "Mühr-i Süleyman". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006. TDV İslâm Araştırmaları Merkezi.

Raif, Mehmed. *Mir'at-ı İstanbul*. İstanbul: Çelik Gülersoy Vakfı, 1996.

Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul: Kubbealtı, 2003.

Serin, Rahmi. *İslam Tasavvufunda Halvetilik ve Halvetiler*. İstanbul: Petek Yayınları, 1984.

Süreyya, Mehmed. *Sicill-i Osmani*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

Şapolyo, Enver Behnan. *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi*. İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1964.

Şeyban, Lütfi. *Taraklı Mezar Taşları ve Kitabeleri,* Sakarya: A.B.B. Kültür Yay., 2007.

Tanman, M. Baha. "Nasûhî Tekkesi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.

Taşkale, Faruk. "20. Yüzyıl Tezhip Sanatı", *Hat ve Tezhip Sanatı,* ed. Ali Rıza Özcan, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 2015.

Yenigün, Sudi. *İstanbul'un İncileri: Anadolu Yakası Camileri*. İstanbul: Beykoz Belediyesi, 2017.

Yıldız, Musa. *Üsküdarlı Nasûhî Efendi ve Er-Risâletü'r-Rüşdiyye'si. Üsküdar Belediye Başkanlığı Üsküdar Araştırmaları Merkezi; 10*. İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2004.

Yiğit, İrfan. *Hıdırlık-Ulumezarlık Osmanlı dönemi Çorum Mezar Taşları*. Çorum: Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, 2014.

Yücel, İrfan. "Hilal". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1998.

EKLER

Belge - 2 : Üsküdar Doğancılar'da Nasûhi Kuddise sırr-ül-ali Hazretlerinin Câmiinin inşâsı

Belge - 3 : Üsküdar Doğancılar'da Nasûhi Kuddise sırr-ül-ali Hazretlerinin Câmiinin inşâsı

Belge - 4 : Üsküdar Doğancılar'da Nasûhi Kuddise sırr-ül-ali Hazretlerinin Câmiinin inşâsı

Belge - 5 : Üsküdar Doğancılar'da Nasûhi Kuddise sırr-ül-ali Hazretlerinin Câmiinin inşâsı

Belge - 6 : Üsküdar'daki Şeyh Nasûhi Hangah ve Türbesi Tamamlandığından Açılması İsti'zânı

Belge - 7 : Üsküdar'daki Şeyh Nasûhi Hangah ve Türbesi Tamamlandığından Açılması İsti'zanı

Belge - 8 : Üsküdar 'da Kâin Nasûhi Efendi Dergahı'nın Tamiri

Belge - 9 : Üsküdar 'da Nasûhi Dergahı Mahfeli Vesaire Masrafı

Belge - 10 : Nasûhi Efendi Dergahı'nın Tamiri

Belge - 11 : Nasûhi Efendi Dergahı'nın Tamiri

Belge - 12 : Nasûhi Efendi Dergahı'nın Tamiri

Belge - 13 : Nasûhi Efendi Dergahı'nın Tamiri

Belge - 14 : Üsküdar'da Hazreti Nasûhi Dergahı İle Minaresinin Tamirine Dair

Belge - 15 : Üsküdar'da Hazreti Nasûhi Dergahı İle Minaresinin Tamirine Dair

Belge - 16 : Üsküdar'da Vaki Nasûhi Dergahı'nın Tamirine Dair

Belge - 17 : Üsküdar'da Vaki Nasûhi Dergahı'nın Tamirine Dair

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

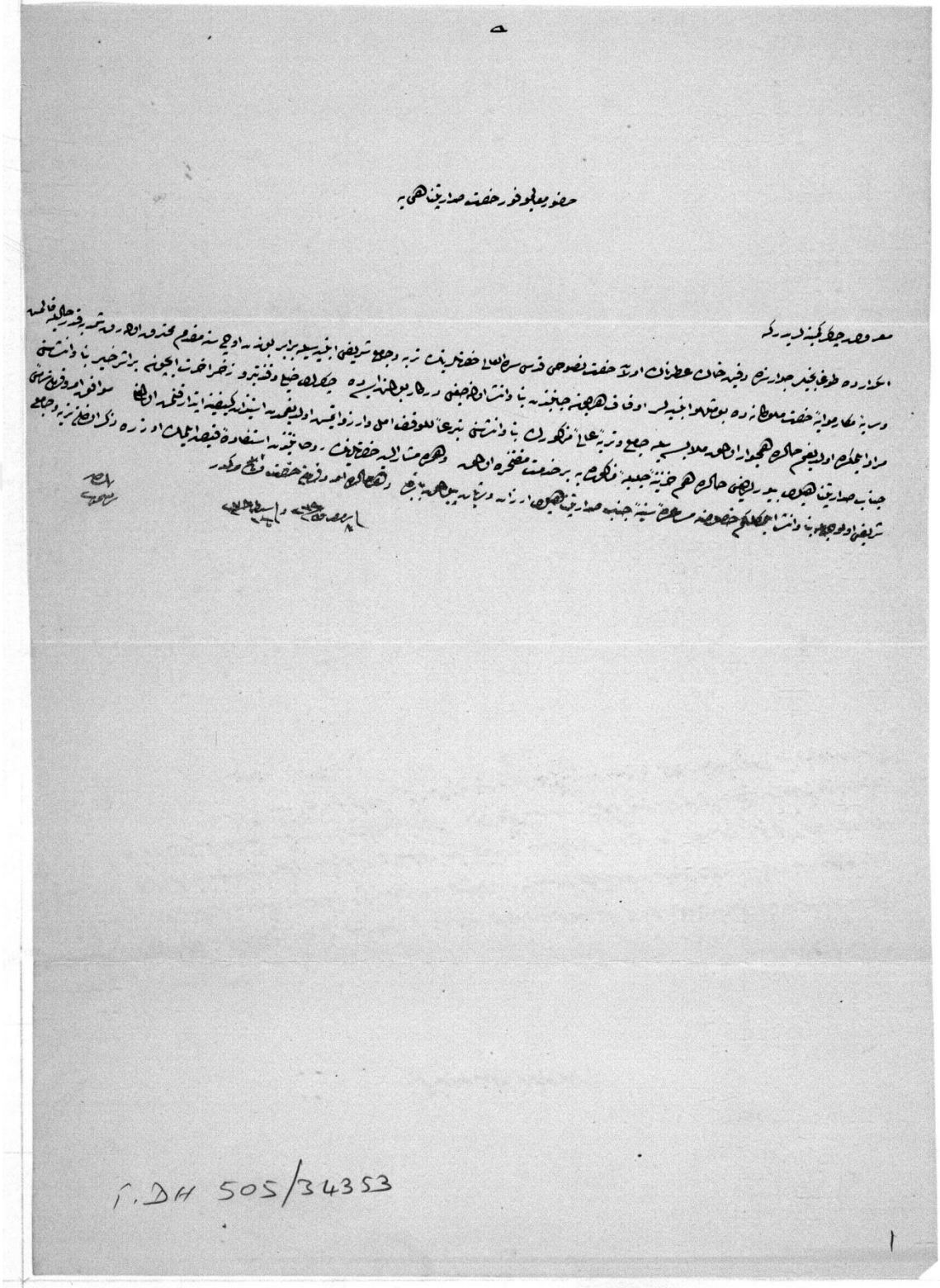

İ.DH 505/34353

İ.DH.00505

Belge - 2

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

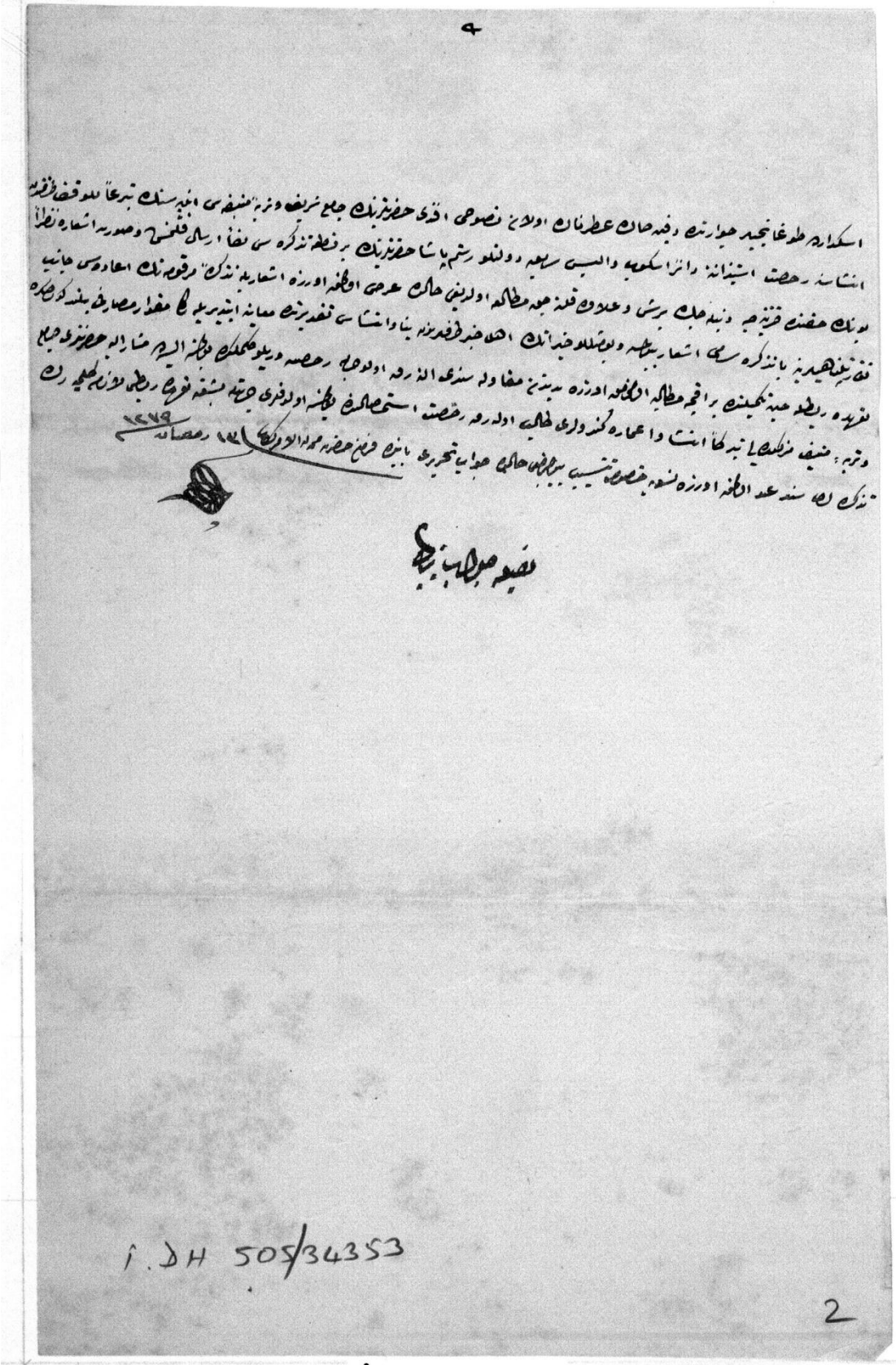

İ.DH 505/34353

2

İ.DH.00505

Belge - 3

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

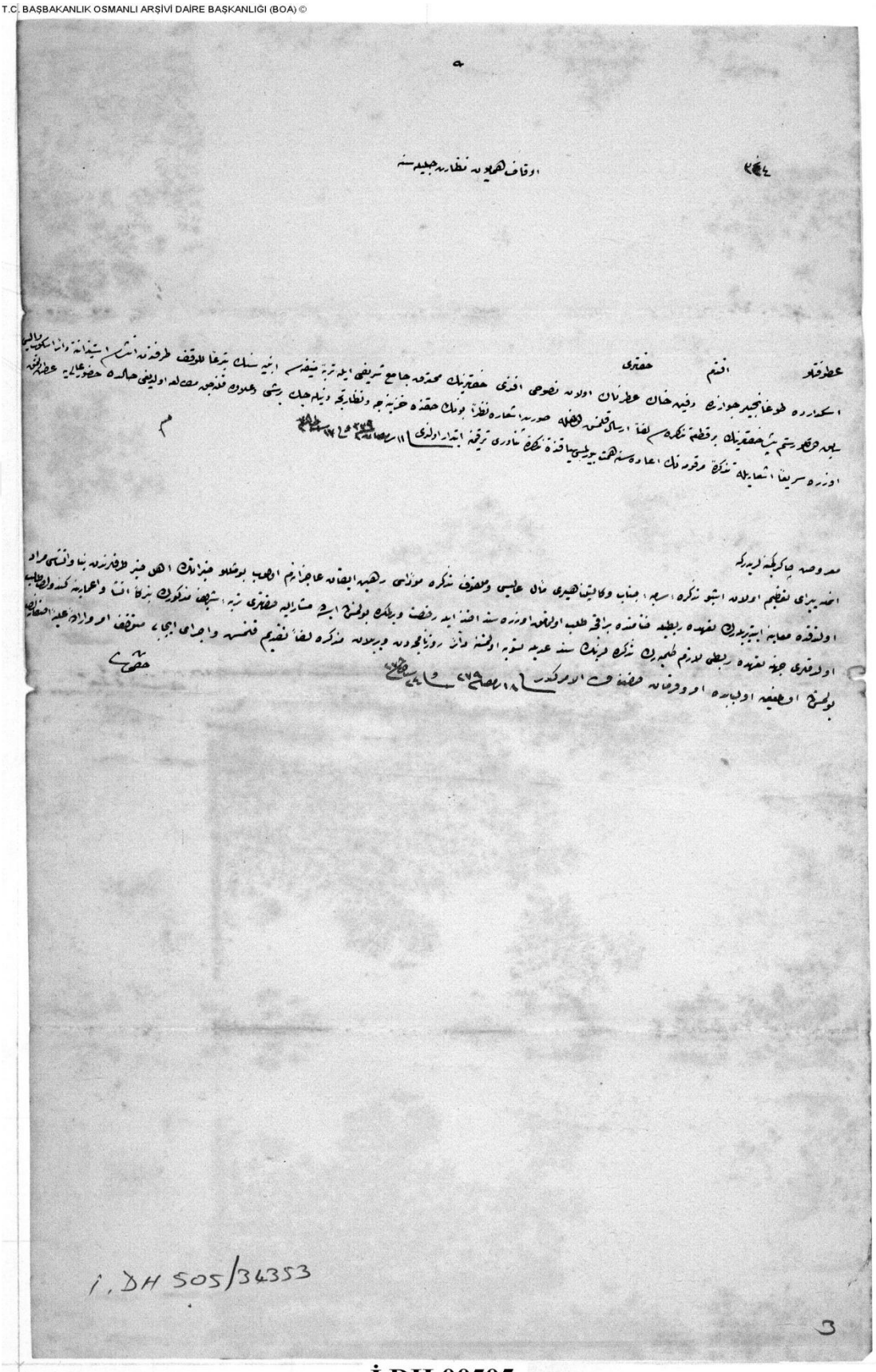

İ.DH.00505

Belge - 4

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

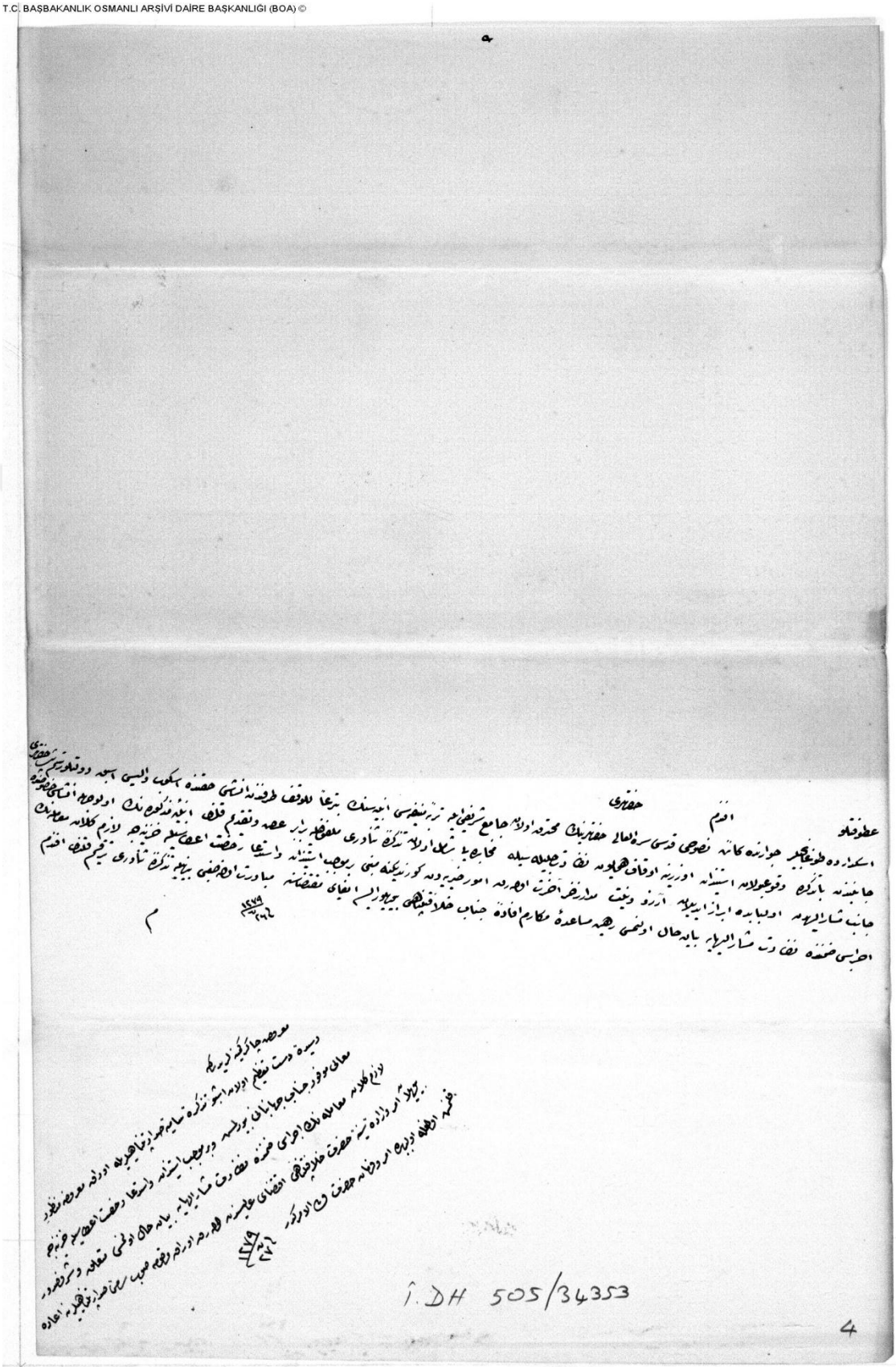

İ.DH 505/34353

4

İ.DH.00505

Belge – 5

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

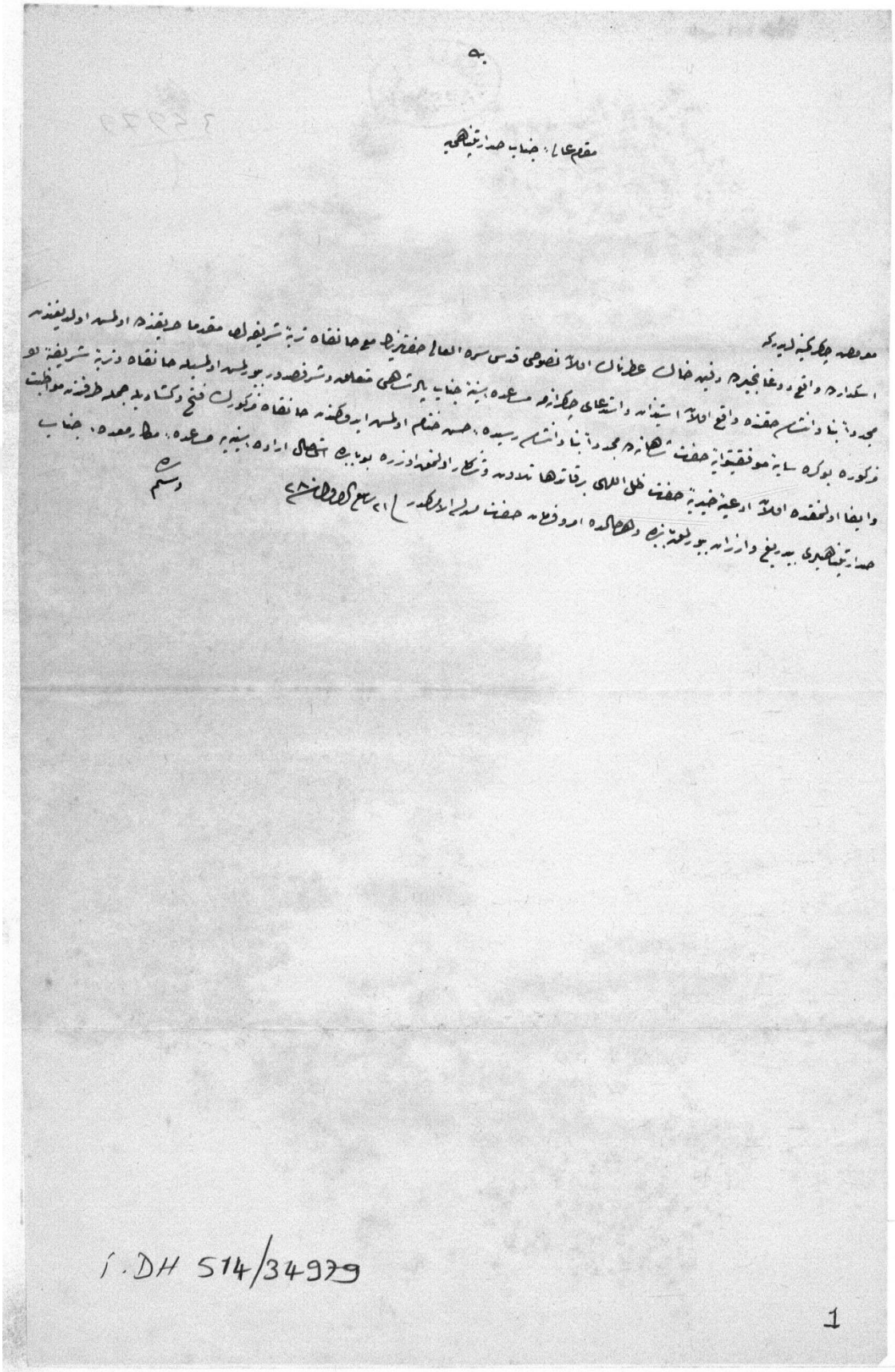

İ.DH 514/34979

1

İ.DH.00514

Belge – 6

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

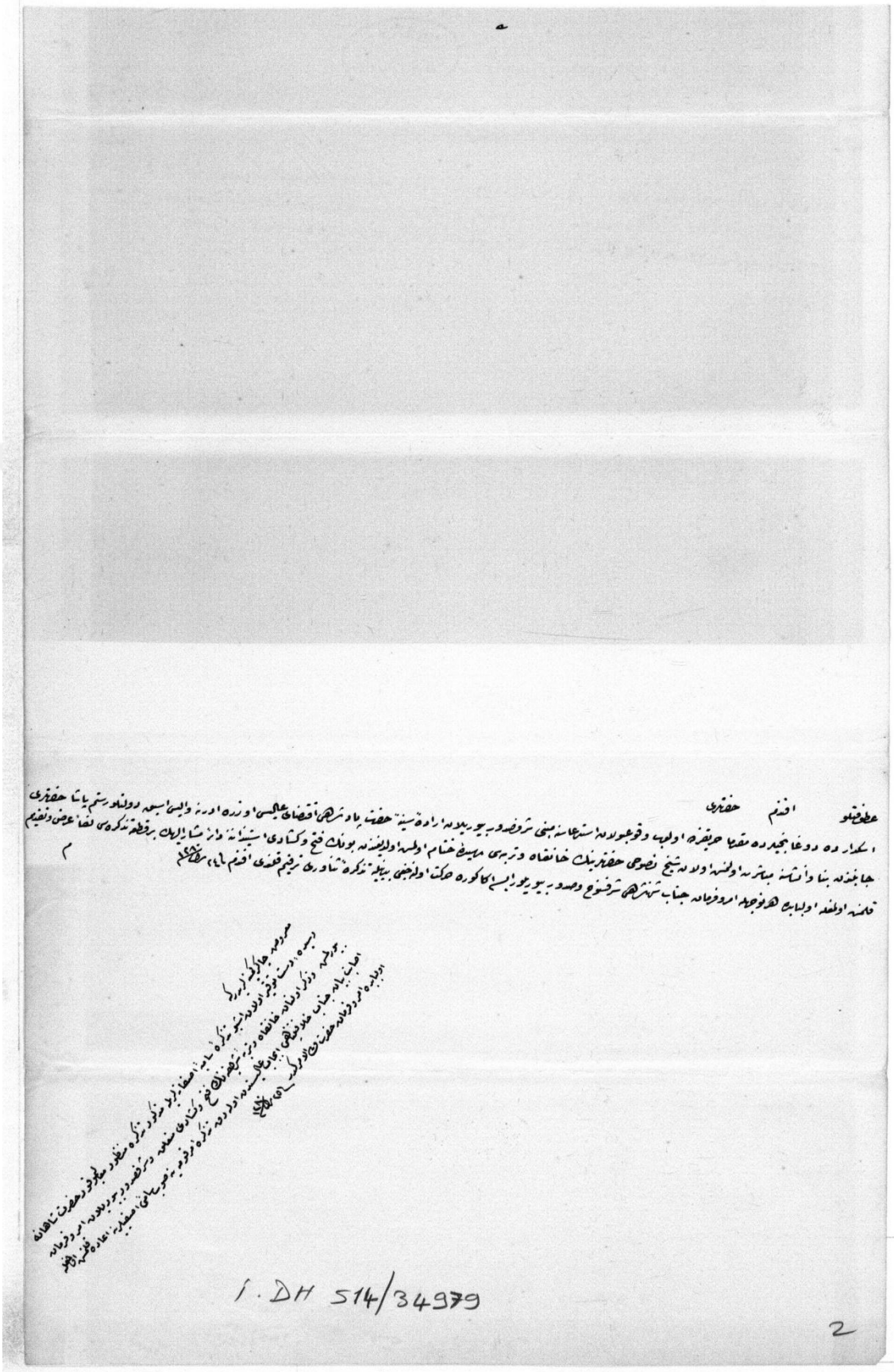

İ.DH 514/34979

2

İ.DH.00514

Belge – 7

OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI©

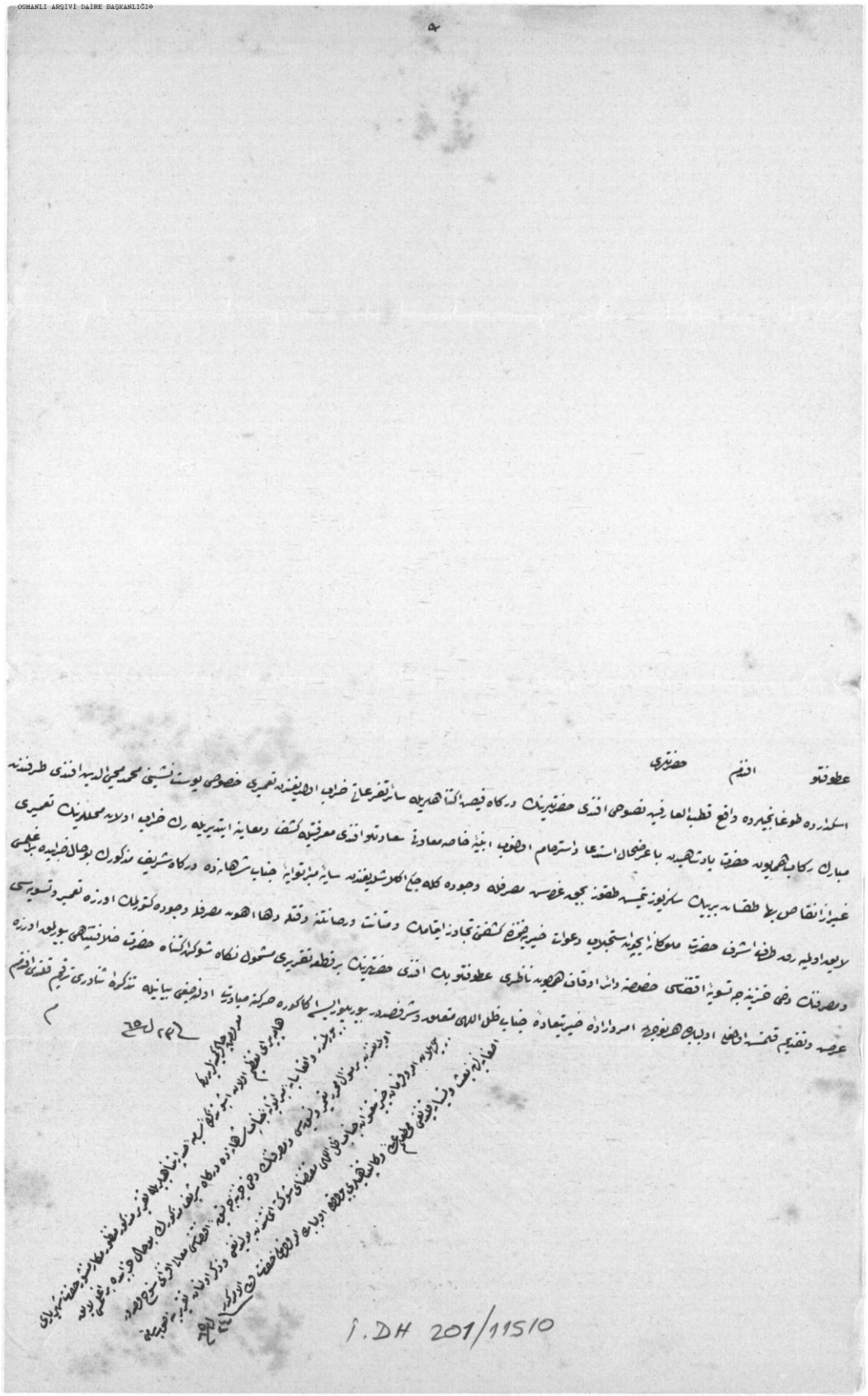

İ.DH 201/11510

İ.DH.00201

Belge – 8

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

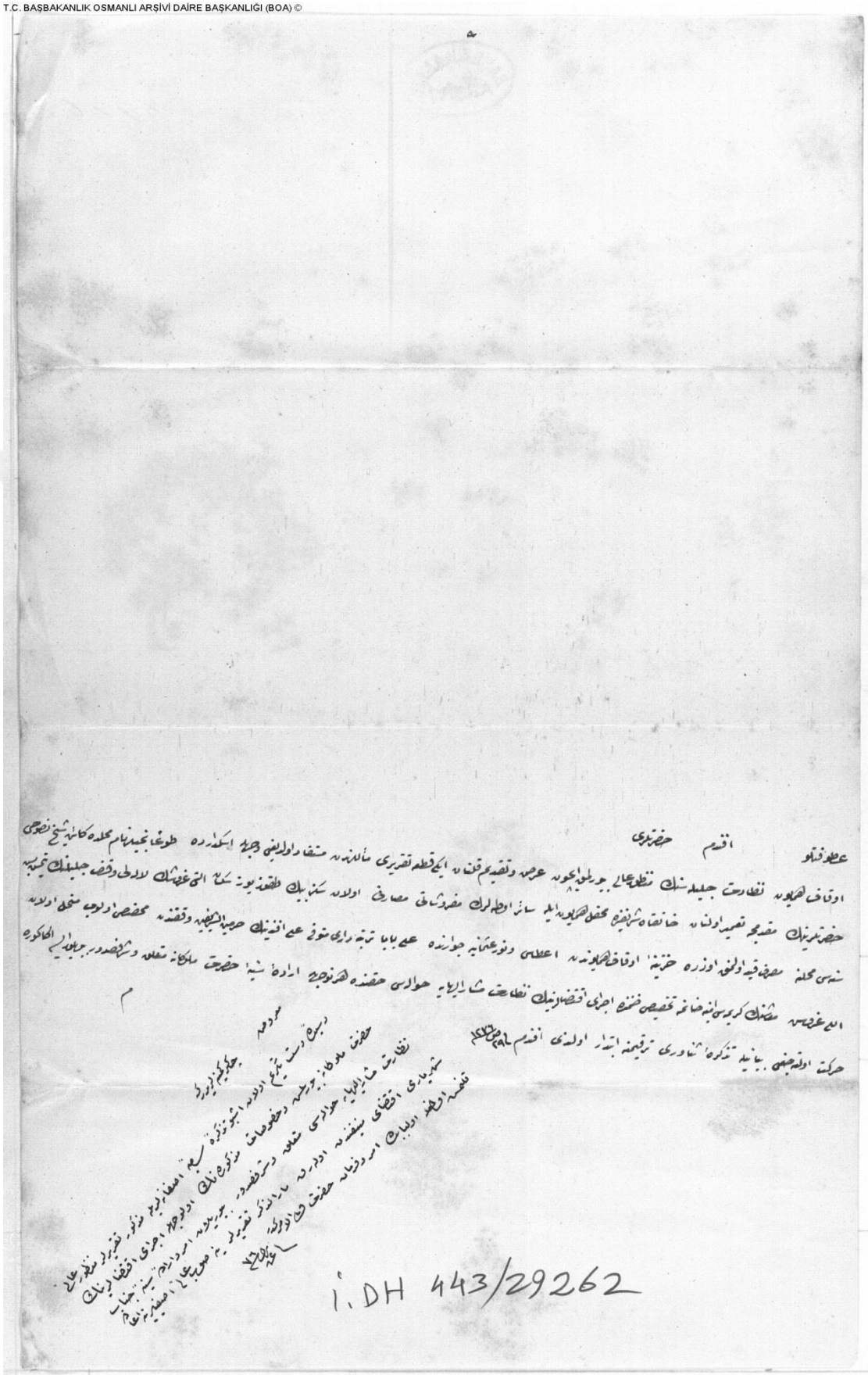

İ.DH 443/29262

İ.MVL.00258

Belge – 10

OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI©

İ.MVL. 258/9642

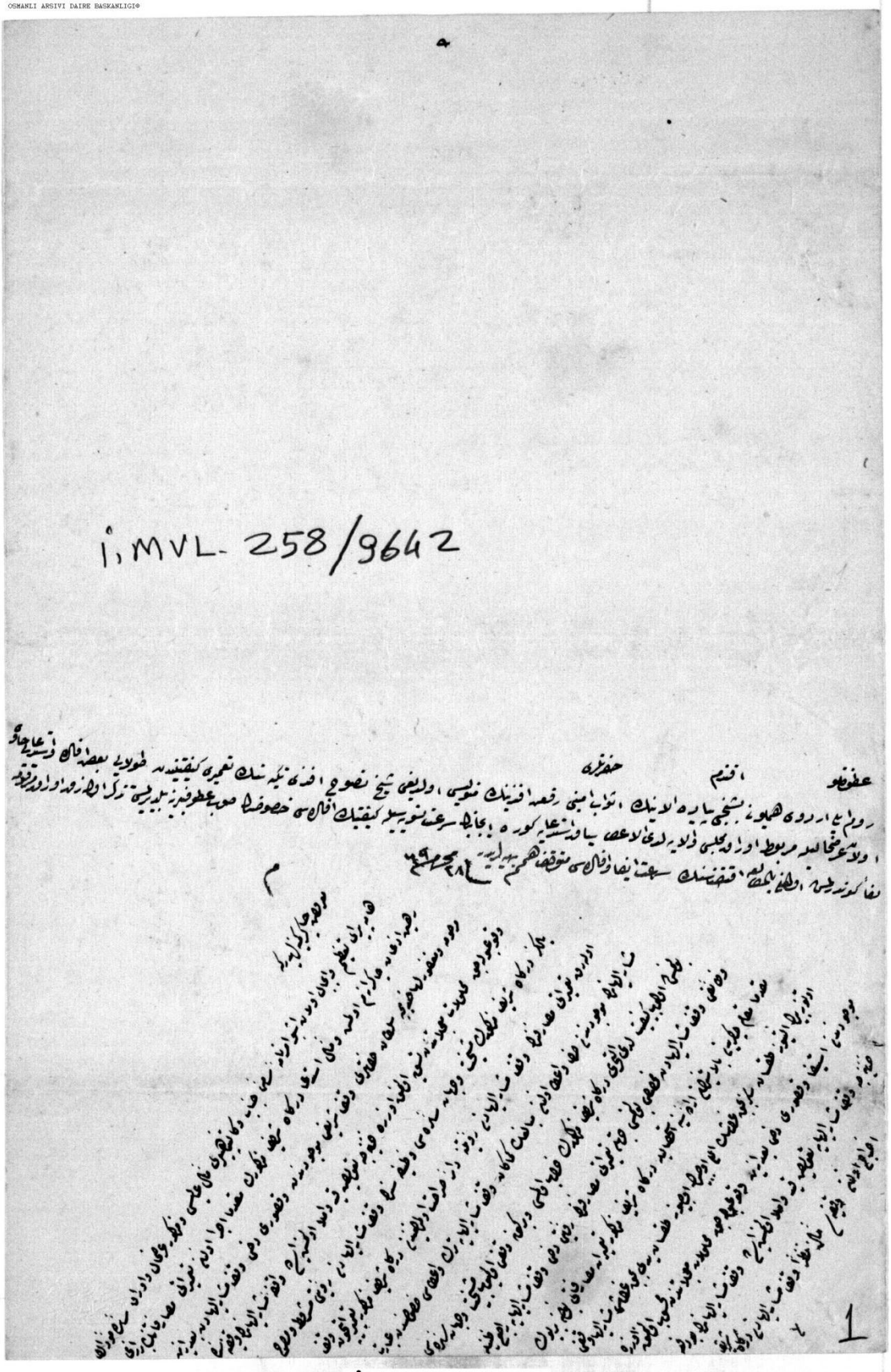

İ.MVL.00258

Belge – 11

OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI©

İ.MVL. 258/9642

İ.MVL.00258

Belge – 12

OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI©

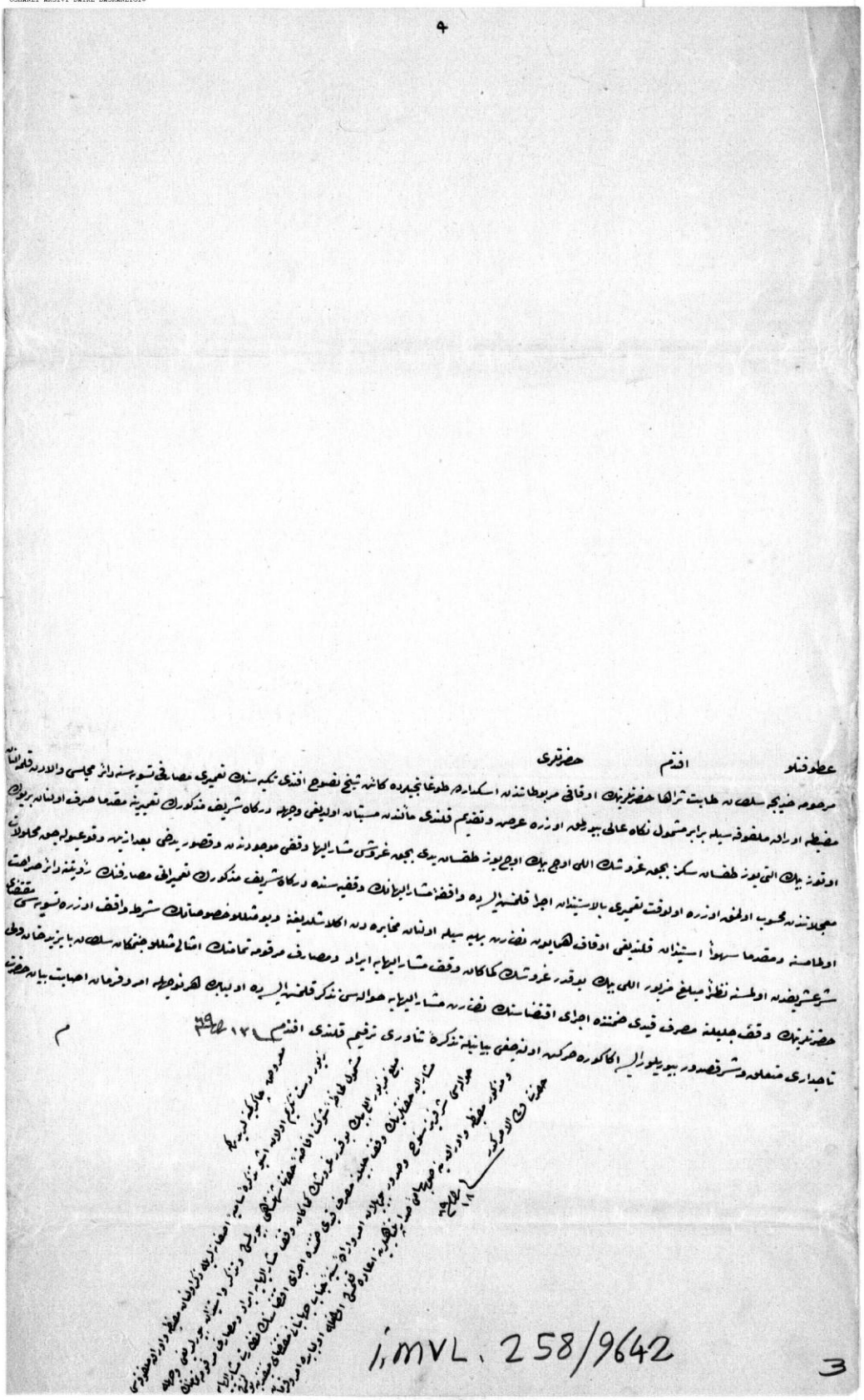

İ.MVL.258/9642

İ.MVL.00258

Belge – 13

١٦٤

İ.ŞD 109 /6531

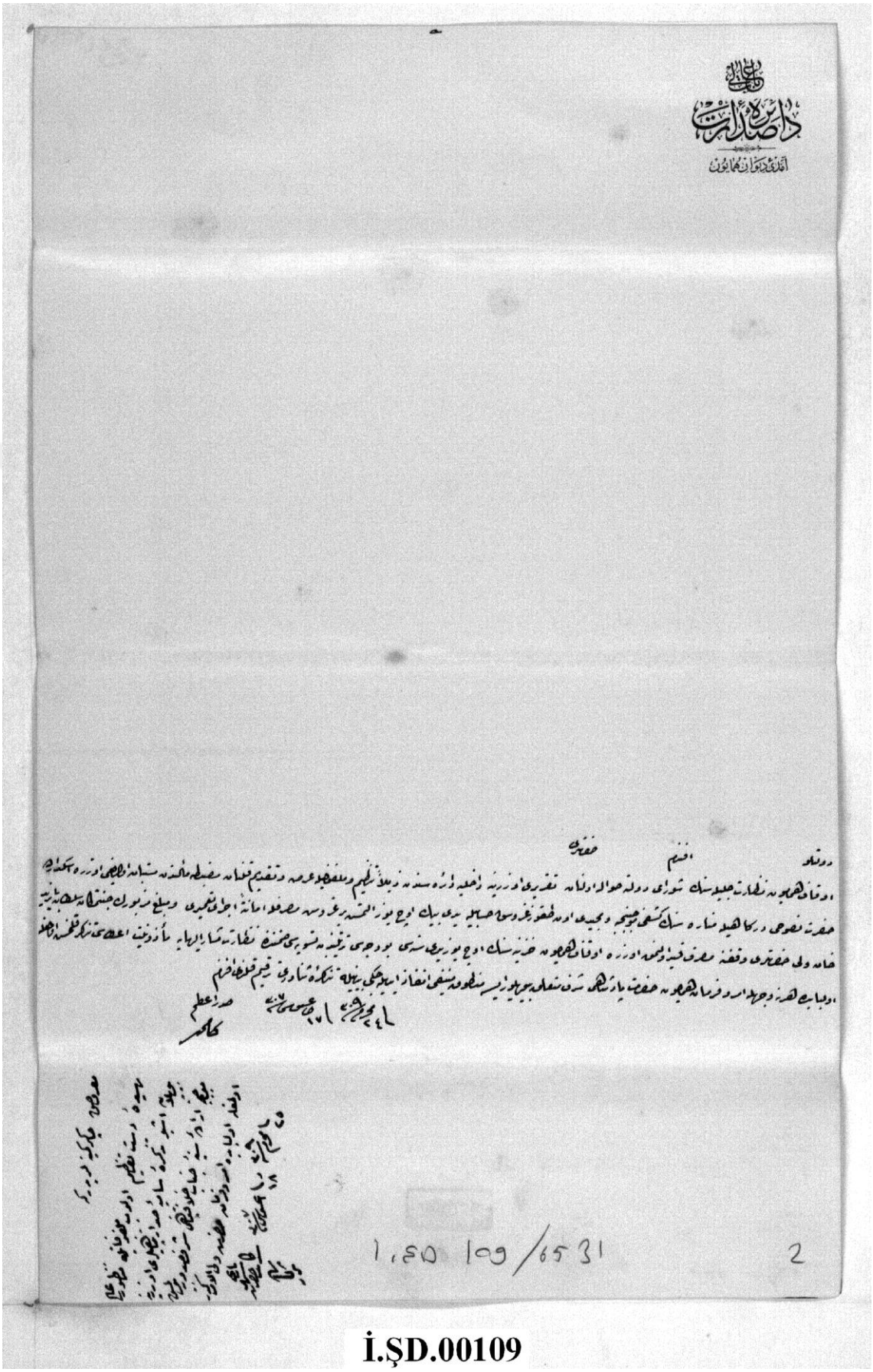

İ.ŞD.00109

Belge – 15

İ.ŞD 114/6850

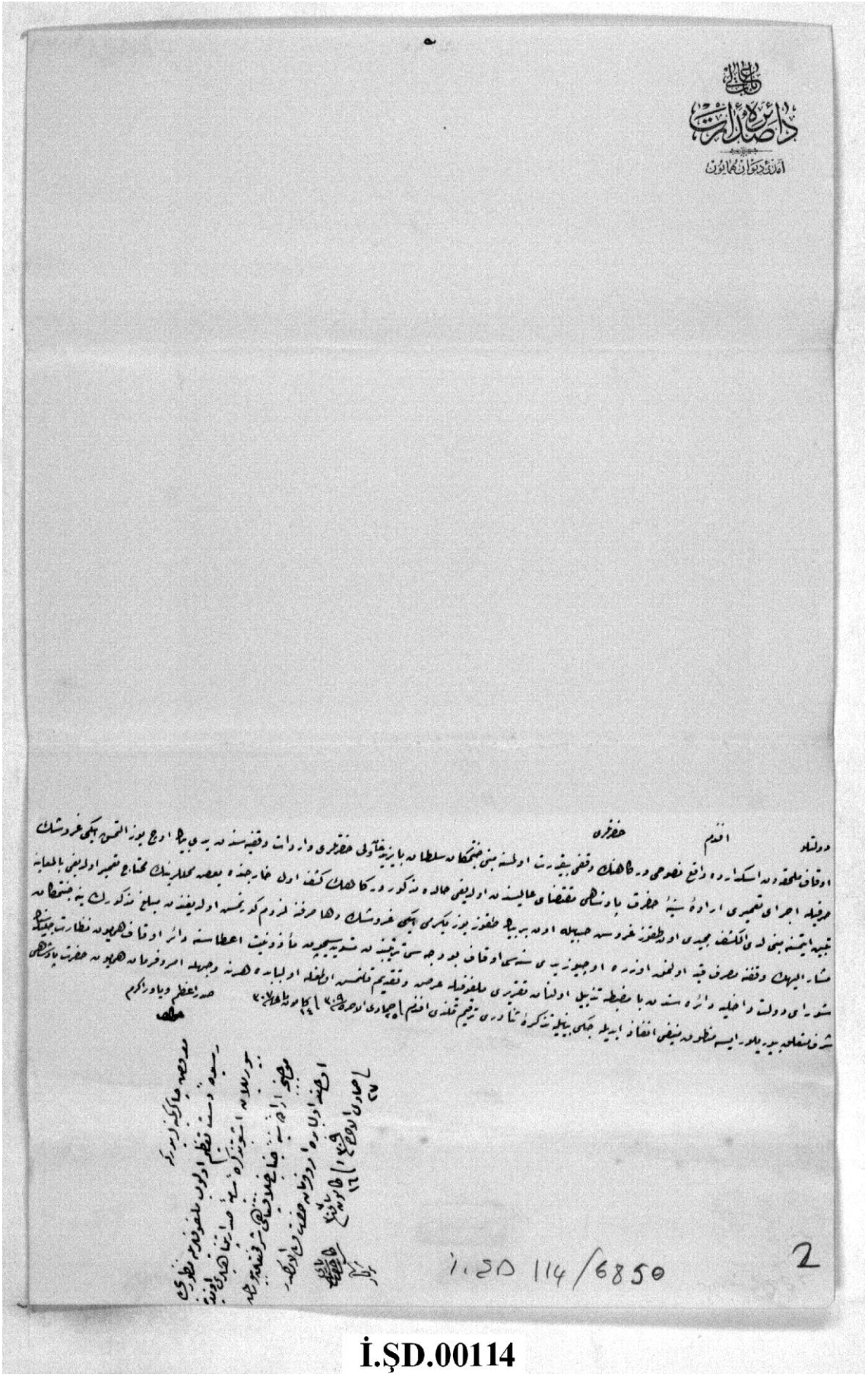

İ.ŞD.00114

Belge – 17

ÖZGEÇMİŞ

İzmit'te doğdu. 2002 yılında İzmit İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2011 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde eğitime başladı. 2016 yılında mezun oldu. Aynı yıl, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. 2 Mayıs 2019'da Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları bölümü Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı'na Araştırma Görevlisi olarak atandı. Mayıs 2019'da Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ danışmanlığında hazırladığı, "Üsküdar Nasûhî Mehmet Efendi Câmii, Türbesi ve Hazîresi'ndeki Mezar Taşları" adlı çalışmasıyla yüksek lisansını tamamladı.